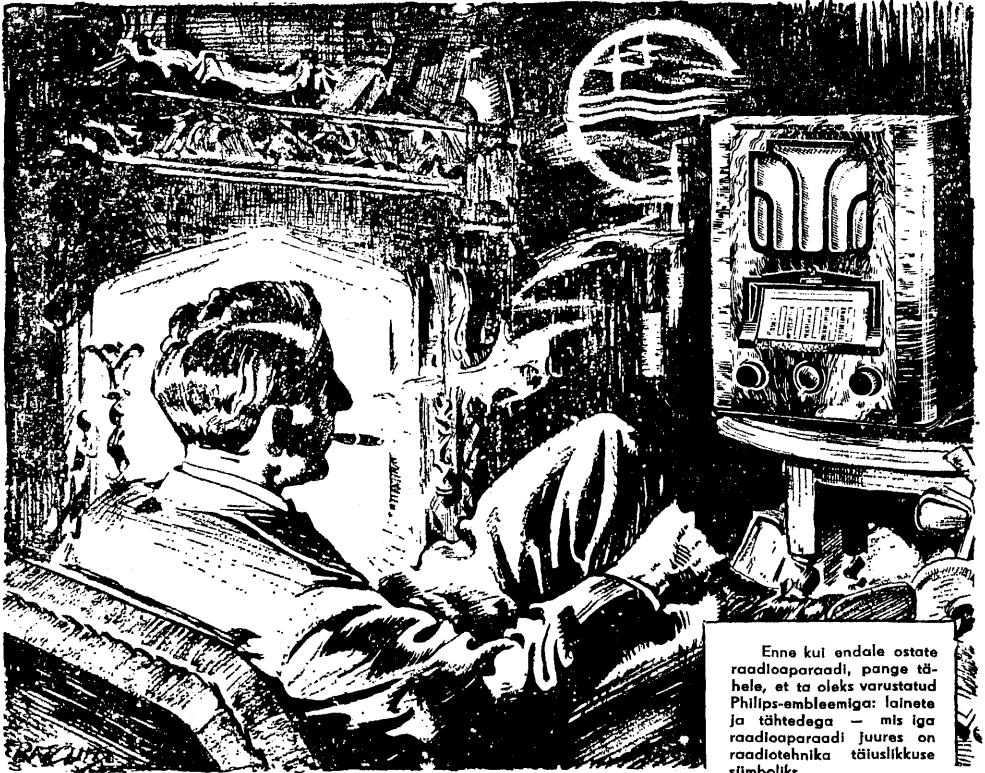

JÕULUD 1935

EESTI

NOORUS

Enne kui endale ostate raadioaparaadi, pange tähele, et ta oleks varustatud Philips-embleemiga: lainete ja tähtedega — mis iga raadioaparaadi juures on raadiotehnika täiuslikkuse sümboliks.

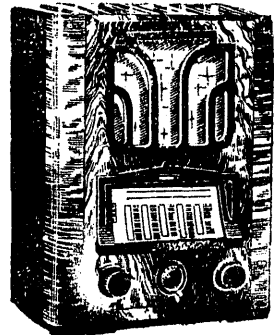
„Philips — embleem . . . nüüd ma tean . . .“

neid hiiglakogemusi ja neid soodustusi, mida omavad maailma suurimad raadiotehased, valmistades kaugelt üle 6 miljoni raadioaparaadi ja üle 100 miljoni raadiolambi; neid hüvesid, mida suudavad pakkuda maailma parimad eriteadlased ja täpseimad kontrollaparaadid — peitub iga Philips-raadioaparaadis ning need teevad ta parimaks ja usaldusväärseimaks.

Philips-tehased omavad Eestis täieliku osade lao ja vastavaid eriteadlasi, kes valvavad, et Philips-raadioaparaat ka aastate pärast töötaks eeskujulikult.

Philips-raadioaparaate on igas hinnaklassis: Kr. 120.— kuni Kr. 525.—, igale voolupingele, alalis- ja vahelduvvoolule ja patareidele ning saadaval üle Eesti parimates raadioärides. Philips-raadioaparaate on võimalik osta ka kuni aastase järelmaksuga soodsa maksuviisi järele. Philips annab iga raadioaparaadiga kaasa kirjaliku garantii.

PHILIPS 535 A
lühilainetega
Hind Kr. 395.—

P H I L I P S

TALLINNAS, 20. DETSEMBER 1935

RABINDRANATH TAGORE

Hümn tulele

*Oo, tuli, mu vend, võitu laulan sulle!
Sina oled kohutava vabaduse hele, punane pilt.
Käsi sina sirutad taeva poole, kärstite
sõrmiga libistad üle kandle keelte,
sinu tantsumuusika on imeline.*

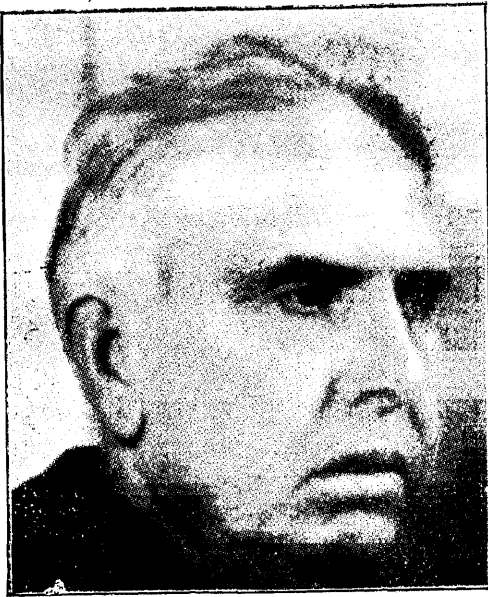
*Kui mu päevad on lõõnud ja väravad avatud,
põletad tuhaks need köidikud käsist ja jalust.
Siis minu keha saab üheks sinuga, minu
südame haaravad su lõõskehood, ja põlev lõõm,
nagu mu elu oli, hoovates üles end segab
sinu leegiga.*

*Oo, sina, sa elu minu elus! Tahan ikka
valvele jääda, et rüvetamatuna hoida oma keha,
Teades, et mu liigetel on elav sinu hingus.
Tahan ikka valvele jääda, et tõrjuda paha
minu südamest, teades, et asud aujärjel mu
südame pühimas.*

*Ning ikka peab jääma mu püüdeks: sind
avaldada mu tegudes, teades, et su võim mulle
jõudu jagab minu toiminguks.*

RABINDRANATH TAGORE

THEODORE DREISER

Ma olen rõõmus õppides tundma Eesti Raamatuaasta pühitsemist ja kuuldes, et seda õhutab ning arendab Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus.

Ma arvan, et selle pühitsemise siht on õhutada loovat kunsti ja arendada seda kõigis tema avaldustes kõrgeimaks väärtuseks eesti rahvale. Ma ei oska kujutella väärtuslikumat ja huvitavamalt juubelit; kuid eesti nooruse siht ei ole mitte ainult hinnata eesti kirjandust vaid ka kavatsus seda julgustada, siis see Raamatuaasta pühitsemine peaks andma väärtuslike tagajärgi. See õhutus ei peaks mitte ainult eesti vaid kogu maailma noorust panema lugu pidama tunnustatud maailmakirjandusest ja selle inspireerivast väärtusest.

Ma ütlen seda sellepärast, et ma ei kujutle praegusel ajal midagi tähtsat kui just rõhu asetamine maailma väärtuslikule kirjandusele ja kunstile. Mis puutub rahvamassidesse, siis näib nende kirjanduslik tase langevat, mitte tõusvat. Tänapäeval on päärõhk asetatud tööpoolest tähtsate mineviku kunstiproduktide hulgalisele imiteerimisele ja võltsile lahjendamisele. Teiste sõnadega, uus hinnaline ja väärtuslik asi peab ootama, kuna levitatakse või sunnitakse rahvale peale keskpäraseid ja turu poolt nõutavaid meditatsioone. Nooruse liikumine, mis seisab vastu sellele ja rõhutab parema kirjanduse tähtsust, peab olema tõesti suur liikumine.

Ma soovin ÜENÜ-le ja RA-le kõike võimelikkude edu.

Kõige austusega

Theodore Dreiser

Pitser eesti raamatult

Õp. V. KULJUS

„Ja ma nägin selle paremas käes, kes aujärje peal istus, raamaturlilli kinni pandud seitsme pitseriga. Ja ükski ei võinud avada raamatut. Ja mina nutsin väga. Aga üks vanemaist ütles mulle: „Ära nuta! Vaata, lõukoer Juuda suguharust, Taaveti juur, on võitnud, nii et tema võib avada raamatu ja võtta lahti tema pitserid.”

Joh. ilmut. 5.

Johannese ilmutusi on otsekui unenägusid sagedasti püütud „seletada” ja, hoolimata nende fantastlikust iseloomust ja seiklevast suhtumisest aja ja ruumi nõuetele, neis tahetud näha ennustusi tänapäeva lähema või kaugema tuleviku kohta.

Hingeteadlase arvates ainult inimesed „primitiivse haridusliku tasemega nagu lapsedki” ei suuda eristada unenägusid tõelistest nähetest ja peavad neid kergesti ennustusiks tulevikule. Muidu on meie õine maksuta film assotsiatsiooni seaduste järele voolav kujutluste reastik, mida tahte mõju üldse ei reguleeri. Seletada nende varai võib küll minevikku s. o. päeva mõtteid ja elamusi, mis õieti põhjustanud lõbu- või norutunde kaasmõjutusel unekujutluste tekkimise ja laadi. Teaduslikult saab ka Ilmutusraamatu teemadele määrata kindla koha vanakristliku martüüriumi ajaloos, kui hajutada probleeme ümbritsev müstiline udu ja selgitada selle imeliku raamatu sümbolised sarved, kausid, inglid ja ratsanikud.

Aga teadus jätab meid viimaks mitmestki ilusast unenäost hoopis ilma, mis valmistavad meile lapselikku rõõmu ja õpetavad unistama palavate soovide täitumisest muinasmaal. Lähenevad jõulupühad, ja sel ajal peavad kõik haritud pead kadestama suuri lapsi „primitiivse haridusliku tasemega”, kes oma naiivsuses, usus ja südamelihitsuses on midagi leidnud, mis „tarkade ja mõistlikkude eest on varjule pandud.”

Raamat, millest räägitakse Johannese ilmutuses, on ka e e s t i r a a m a t .

Kuigi sellele raamatule on kuulutatud propaganda-aasta ja raamat reklaamitud kallimaks külaliseks kaugemasegi metsanurka, ei a v a see veel eesti raamatut. Ta on pandud kinni „seitsme pitseriga”. Mis pitserid need on? Aeg ja raha kõigepealt. Eesti raamatud on üldiselt võrdlemisi kallid, sest tarvita-jaskond on väike; ja tarvitasjaskond on väike sellepärast, et eesti rahval on küll palju tööd, aega ja raha aga väga vähe: tal ei ole ostujõudu. Plakat kujutab küll eesti raamatut kalli ja oodatud külalisena viimasesse hurtsikusse, tegelik elu aga näitab pahatihti, et meie talumajades ei ole võimalik „külalisi” üldse vastu võtta. Kui sa päeva läbi — suvel põllul, talvel metsas — oled vihtunud teha rasket musta tööd, oled õhtul nõnda väsinud kui juut Egiptuses. Kiiluva i-lambi juures viskad pilgu veel ajalehte, ja see on kõik su kunst ja kirjandus. Ja rahaga on ka igavene häda: üks maks ajab teist taga. Seal on vaja õiendada maa-maksud, isikumaksud, kirikumaksud, tulumaksud, — tea kust raha veel raamatu ostmiseks võtta! Mis aitab siin paljas propaganda, — rahvale annab raamatu ainult raha. See, kes „võitnud on”, las loob enne Eesti põlve uueks, küll siis lahti võetakse ka raamatult tema pitserid.

Järgmise pitserina lasub eesti raamatul see väga, et meil on trükitud kirjandust liiga. Autorid peaksid enne selgitama, kellele nad kirjutavad. Sest iga kauba järele peaks ikka olema ka nõudmine, muidu läheb äri halvasti. Raamatust on väga vähe kasu, kui ta pakkimispaberina realiseeritakse. Ka parimal lauljal on oma impressario. Olen mitu korda eneselt küsinud, kes loeb ja jõuab lugeda kõike, mis iga aasta Eestis kirjandusturule lastakse.

Meie kirjanduse arvuline piiramine ei tohi aga tähendada tema sisulist piiramist. Ega sellega ka ikka kaugel ei jõuta, kui hakata kirjutama ainult riiklikku „koolikirjandust”. Olen tähele pannud, et isegi lastel ei ole huvi lu-

K. LIIMAN

„LUGEVA NAINE“

geda raamatut, kui viimase moraal ja tendents liiga läbi paistavad. See korraldus tähendaks ainult pitsrite vahetamist, ja mitte nende murdmist eesti raamatult.

Meie leiaksime oma raamatul tingimata kõik seitse pitsrit, arutades takistusi ja raskusi, miks eesti raamat on visa levinema. Meie võiksime kõnelda veel aatemehe peast majandusmehe pükstes, tõusiklusest, moodsa kirjanduse hiina keelest jne.

Age siinkohal tahaksime meie murda „taaveti juure“ abiga ainult peapitseri, mis rusub meie raamatut ja tema lugeja meelt.

Ei saa salata, et raamatu lugemisel on väga tähtis lugeja rahu, hea tuju, meeleolu, tema hingeline tasakaal. Kui sa ei saa koguda ja koondada oma mõtteid, ei tule raamatu lugemisest midagi välja. Majas, kus abielupaar elab alalises riisus ja tulevahetuses, ei või ka raamatul elu olla. Raamat ei ole ikkagi viin, milles unustust otsitakse ja vahel ka leitakse.

Sellisesse olukorda paistab jõuluvalgus oma üleskutsega: „Rahu maa peal ja inimestest heameel.“

Edukale lugejale on äärmiselt tähtis ka puhas südametunnistus. Pakutagu surmamõistetud ematappjale kirjandust, temast ei saa selle lugejat. Siin Issand ütleb: „Õndsad on need, kes puhtad südames!“

Suureks takistuseks on mure — mure kõige pärast: igapäevase leiva, laste, kodurahu, elu ja surma pärast. Selle suure mure on „lõukoer Juuda

suguharust“ võitnud, kui ta meid käsib mitte muretseda homse pärast. Raamatu lugejal peab olema soe tuba, soe söök laual ja soojad südamed laua taga. Muidu saad nälgida kaetud laua ääres ja külmetada köetud kambris. Seda teeb mure. Nad küll armastavad mõnitada kohvikukultuuri, aga tõe au andes peab ütleva, et mõnigi hea mõte on vahetatud just mugavas kohvikus, aurava kohvitassi ja meeldiva paberossi juures, sest kus suitsu, seal sooja.

Meie oleme veendunud, et rõõmsad jõulupühad kingivad meie rahvale head tuju, luues meie kodudes sellega pinda kirjanduse lugemiseks. Riigiisa annab rahvale r a h a ja taevaisa annab temale r a h u — ja need kaks käsikäes murra- vad eesti raamatult pitserid.

A. Adson'il on laulukene lillēmü- jast, kes külma vinge tuule käes müü- tab turul omatehtud paberlilli. Need lilled tulevad nii suurest viletsusest, et lauliku arvates peaks nende ostja omandama ka „kaks sinist potti“ — naise külmad ja valusad käed ühes lilledega.

Ka laulikul on süda sees. Kui lugeja loodab jõulupühilt häid võimalusi raamatu lugemiseks ja jõuluvanalt raamatut ennast, siis paistku jõuluvalgus ka kirjanikkude ja luuletajate kodudesse, et neilgi oleks kõigiti kergem teha loovat tööd. Seal tulevad ka murda omad pitserid.

JUHAN SINIMÄE

Lõpetatud maaling

Septembri kullas ümmardanud blondi naista tahtis öelda maalingun, mis hingen kaet..
Oktoobri halleks päeviks ateljeesse maet tööd tehes uneles eksootilisest maist.

Kõik rõõmsad toonid lõuendile korjas vaist, värv iga arabeskiks hoolikalt sai vaet.
Blond naine maalinguks ja mees, kes kirest aet, ta juures põlvitamas, palgel õnne aist.

Veel ööl, mil valmis maal, ta ruskeid roose tõi, kõik ruumid pruunililleliseks templiks löi.
Madonnaks puhtaks altarile maaling sai.

Ta käis, blond unelm silmis nagu tgi neet, läks linna, sadama kui mingin unen veet.
Madonna madrusega sääl läks üle kal.

J. ANKER LARSEN

Südamlik õnnesoov Ülemaalisele Eesti Noorsoo Ühendusele, kes endas elava minevikuga pöörduv tuleviku poole, mille ta ise peab looma ja millele vajutama oma pitsati.

Kui lubatakse mulle avaldada sellele noorsoole ühe soovi, siis oleks see järgmine: lähenegu ta tõelikkusele kaine ja selge arusaamisega, kuid ühtlasi ka selle hingelise süvenemise, selle sisemise el-

En hjertelig lykønsning til „de samlede estiske ungdomsforeninger“, som med det svundne levende isig vedder sig mod det kommende, de selv skal frembringe og satte deres mark på.

musega, mis sunnib tõelikkuse enese avama need allikad, kust on tõusnud iga usk. Jumala varjatud elamu asub üldtee ääres, nii heledasti valgustatult, et keegi ei märka teda, kuid igapäevane tõelikkus võib ilmutada inimesele igaviku niisama heledasti kui ajalikkuse; siis saab inimene täiuslikuks, siis ei ole enam vahet püha-ega argipäeva vahel, sest elu haarab endasse nii igaviku kui ka ajalikkuse. Elu ise on püha ja ka ilmalik. Inimesest enesest oleneb, kas ta esineb ühena või teisena või mõlematena koos harmoonilises ühenduses. Kuid väärivad meeletuletamist, et igakord, kui on olnud kooskõla usu ja ilmalikkude vaadete vahel, on iga kultuur seisnud oma haripunktil, ja nii pea, kui see kooskõla murti, on alanud allaminek, kuigi sageli suure välise hiilguse kesta all. Meil on see kooskõla murtud. Ta tuleb saavutada uuesti, ning see võib teostuda selle kaudu, et tungime sügavale sisse tõelikkusesse, milles me elame ning mille üks osa me sellepärast oleme. Kuidas? Jah, see on sügavaim küsimus igapäevale, ning üleminek algab just selle küsimusega. On kahtlemata tarvis saada talle vastus, ning me ei tea midagi paremat soovida noorsoole, kui et ta suhtuks täie arusaamisega sellele küsimusele ja suudaks talle vastata oma ajale vastaval kujul.

J. Anker Larsen

Eesti Noorus!

Loetakse Teil samuti nagu mujalgi maailmas. Ent vahel harva satub lugejale kätte raamat, millest ta rõõmub.

Sel põhjusel istub üks ja teine maha ning kirjutab, ta loodab, et tema saab selle ime põhjustajaks. Juhtub, et ta selleks saabki, ning on juhtunud, et ta sellest leadagi on saanud.

Sooviksin tervitada nii neid, kes loevad, kui ka neid, kes kirjutavad.

Holmestrand, Norra, 9. sept. 1935.

Olav Duun

Eesti Noorus!

*See ritt folk og les liest dykke som andre stader i verden.
Og ein sjelden gong fell det i hundre på lesaren ei bok som han
har gjevd av.*

*Av du grunnene ritt ein og annan og skriv, han vonar at
han skal bli årsak til alle vidunderet. Det hundre han blir det,
og det har hundre han har fått vita om det.*

Ein hundre får hing til å helse liest du som les og du som skriv.

Holmestrand, Norge, 9. septbr. 1935

Olav Duun

Kirjandus ja rahvus

Inimese elutung on nii suur, et ta tahaks olla surematu.

Lootused surematusele andis meile varem usk — usk hauatagusesse ellu, paradiisi ja taeva.

Usu kõikumisega oleme pannud lootused surematusele oma rahvuse näol ja rahvuse enese edasielamises.

Ado Grenzstein andis väikesele eesti rahvale „kasulikku” nõu, sulada ühte suure Vene rahvaga ja tegi enesele suurima kahju eestlasena.

Grenzsteini sünge surmaga on surnud ka eesti rahva must hääbumise mõte.

Nii kaua kui elab maapeal eesti rahvas, on ka tema kirjandusel eluline tähendus.

Kui kaob rahvas, ei ole täit mõtet ta kirjandusegi edasielamisel. See edasielamine oleks vaid surnud keele virelemine kuskil tolmunud arhiivis.

Kuid meil pole tagatist sääraselegi surematusele, sest selle ilma vägevad rahvad hoolitsevad kõige pealt oma keele surematuse eest.

Kuna väljavaated surnud keeles edasielamiseks on kahtlased, siis parem püüdkem elada edasi rahval oma kirjanduse ja keelega koos.

Elavas keeles eesti kirjandus andku meile eluindu ja pikendagu rahvuse iga lõpmatuseni.

Nõnda ei saa meie kirjandus olla muud kui kirjutatud meist enestest ja meile enestele.

Fantastiliste ajaviiteteoste, seiklusromaanide, raudteeliteratuuri, kriminaalromaanide ja salongtükkide produtseerimine — nii sisetuule kui väljaveokaubaks jäägu suurrahvastele. Meie kirjanduslik energia kulugu otstarbekamalt.

Kirjandus rahvast ja rahva kohta omab elupeegeldusena n. üt. teadusliku tähenduse. See on vajalik, kuid mitte kõik-tähenduslik.

Tähtsamaks peame pidama kirjandust ta elulises tähenduses, s. o. kirjandust rahvale, rahva jaoks — tema eluteenivas, elukujundavas, eluehitavas tähenduses.

Kirjandus rahva teenistuses, see on kirjandus, mis rahvast huvitab, ergutab, ühendab, talle uhkustunnet sisendab ja kujuneb talle varanduseks, mida edasi antakse põlvest põlve.

Kirjandus rahvateenistuses ei pea kalduma äärmusse, ei pea olema kõmisevate kiidusõ-

ARTUR ADSON

nade, uinutavate meelituslaulude ega põhjendamata ülistuskõnede loomine oma rahvale ja rahvusele.

Sellane, n. n. hurraapatriootlik kirjandus osutab oma rahvale ainult karuteene: see lojutab, vedeldab, tuimestab rahvast — rikub teda nagu hellitatud last, halvates rahva enesekaitse ja -maksmapanu jõudu.

Eestile ja isamaale on kasulikum, kui meie neid nimesid asjatult suhu ei võta — sest sõnadel on paha omadus kuluda.

Siingi: sõnade asemel tegusid, õõnsuse asemel sisu, programmikõne asemel ehtsat, läbituntut, elamusprodukti — nagu näiteks: Hendrik Adamsoni „Mulgimaale”.

Om maid maailman tuhandit ja rahvit mitmit miljunit — üitsainus Mulgimaa.

Ää kuri kui las olla ta — kui Pikässillast üle saa, suud anna mullal ma.

Ja üte aindsa mõttege ma eida õhtu magame ja tõusu ommuku:

Oh kunas ma su jälle näe?
oh kunas kodun tõusup päev
ja õhtu pas'tap kuu?

A. MURAKIN „MAASTIK“

Üits einanutt ek kõrreke,
ku' kodust siia kaugele
lind noka otsan tuuss —
ma ikess pääl tal otseldi
ja ütsi pisare kik vii
ta küllest ärä juuss.

Teiselt poolt ei tohi me endid alahinnata. Peame välja astuma iga meie maad ja rahvast halvutava nähte, teo, lause, lööksõna vastu.

Ei pea hüvesid ja suuri asju nägema ainult välismaail, võimsaid sündmusi ainult suurrahvaste juures, looduseilu ja elamismugavusi lõunamaal j. n. e.

Oma rahva vaimuannete, üldise intelligentsi, haridusliku taseme ja kriitilise meele, tundeikkuse, tubliduse, töökuse, enesevalitsemise, riigiteadvuse ja rahvusliku selgroo tugevuse pärast ei tarvitse meil teiste rahvaste ees pilku maha lüüa. Võime mitmelegi poole silmi ettegi anda.

Meie ajaloo on sündmusi, mille suurust me seni pole veel küllalt tajunud — nii kaugemas kui lähemas minevikus. Viimasest sõda Nõukogude Venega ja ühteaegu seljatagant pealetungiva landesvääriga — see on otse jubedalt-heroiline seik üldajalooski: üks väikevahvas tuleb võitjana välja kahe suurriigi pihitide vahelt.

Meie loodus on otsitud välismaalasist. Meie rannaliivikud ületavad kuulsad Lido, Capri, Riviera j. t. supeirannad. Meie metsad ja niidud jaanipäeva paigu jätavad varju oma lopsakusega Itaalia looduse. Meie suislepad, pironad, klaarid ei ole halvemad viinamarjadest.

Mitte snobitseda, mitte järele aimata, mitte: Eesti Sveits, Eesti Riviera jne., vaid ausasti

ja ilusasti: Eesti Rõuge, Pühajärve, Kassari, Aegviidu, Ontika jne.

Kodumaa-armastus mahub isegi sinna, kus polegi seda maad, nagu jääväljal rändava eskimo südamesse oma lumihüti vastu — saati siis meil ja eelnimetatud ja nimetamata paikade vastu.

Meil on rikkusi mitmetsugu, kuid ka vaesuses peitub varandusi, ka kehvuses on luulet ja külgetõmbavusi. Tarvis neid ainult näha ja avastada. Ja see on kirjaniku kohus ning õnnistus.

Kui juba kehvusest võib luua kapitali ja puudusest väärtusi, seda enam peab seda tegema rahva ja maa tunnustatud väärtustega.

Need on eelkõige: kõik meie vabaduse ja kultuuri võitlused, võideldud nii mõõga kui sõnaga meie haruldaset sündmusrikkas ajaloos. Siis eesti inimene ta paljukülgse tegevuses, meie loodus, kodu, olevik ja tulevik.

Seda kõike valgustada ja meile lähedale tuua saab kirjanik nii selle kunstiga, mis teenib elu, kui sellega, mis kujutab inimest ta paljukülguses ja komplitseerumuses.

Seda saab teha iga teosega, mis on läbi tunnud, elamuse vili, siiras ja kirjutatud armastuse ning hoolega — kuulugu teos siis romantismi või realismi või mõnda teise voolu.

Meie kirjanikud on neis mõtteis palju ära teinud. Kujutanud meie loodust, inimest, sündmusi, ajalugu, kuid veel enam seisab ülesandeid ees.

Need ülesanded viivad kõik ühe ja ainsa sihi juure: anda rahvale kitt ühendamiseks ja tugi edasikestmiseks, anda talle vaimsed varad, mis kindlustavad rahvale ta rahvuse ja selle kaudu igaviku.

WACLAW SIEROSZEWSKI

Eesti Noorus!

Minule isiklikult tundmata, kuid armas, nagu kõik, mis noor, värske, terve, mis püüdleb raugematult päikese, tõe, parema tuleviku poole...

Ruttan Sulle teatama, et rõõmustan piiritult nende jõu ja tahteavalduste üle, mida leidsin Sinu kirjast minule. Tungis lahti mõtestada teaduste kaudu kõike, mis sünnib ümbritsevas maailmas, ihas kaunistada elu ning õilistada mõttekujutust kunsti ja kirjanduse kaudu, ei seisa Sina mitte üksinda, Eesti Noorus!

Samasugune liikumine haarab kogu maailma noori. Suur maailmasõda

on inimesi viinud selgele veendumusele, et ükski ühiskonnakiht ei või ega tohi jääda passiivseks või ebateadlikuks inimkonda häirivate probleemide suhtes.

Poolas on samuti tekkinud ning areneb „Noore Küla“ liikumine, mis avaldub Ühendatud Maanoorte Seltsis, kelle liikmete arv tõuseb praegu kuni 300.000.

Sooviksin väga, et Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatuse sõlmiks tihedaid suhteid meie organisatsiooniga ning sel kombel veelgi kõvendaks neid vanu sõprussidemeid, mis igivanast ajast ühendavad meie rahvaid,

Veel kord lausun oma südamlikud soovid „Eesti Nooruse“ arenguks ning viljarikkaks tööks.

22. oktoobril 1935.

Wacław Sieroszewski

JACOB PALUDAN

Eesti Noorus!

Meie ei saa mõelda teatud kultuuri ilma raamatuta, ja väärtusliku kirjanduse eelduseks on rahu atmosfäär, mis võimaldab selginemise.

Teie kirjanduse 400-aasta juubeli puhul saadame meie, taanlased, üle Idamere oma südamlikumad õnnitlused.

Saagu Teie looming soodsad tingimused tulevaseks õitsenguks ja olgu ta Teie kultuuri ilu läbi uute sajandite.

Jacob Paludan

Birkerød, Taani

18. okt. 1935.

V. kan ikke tænke os en Kultur uden
Bøger, og en værdifuld Litteratur har som
Förudsætning den Atmosfære af Ro, der
uüliggør Afklaring

Jacob Paludan
Birkerød,
DANMARK

KARL SKALBE

*Kõrgesti austatud
„Eesti Nooruse“ toimetusele*

Kahetsen väga, et haiguse pärast ei saanud reageerida Teie lahkele kutsele võtta osa eesti raamatu 400-aasta pidustustest ja kirjutada midagi „E.N.“ raamatuaasta väljandeale.

Läkitaksin Teile hea meelega palju südarmikke ja valitud sõnu, kuna sügavalt pean lugu eesti rahvast, ning eesti kirjanike ning kunstnike seast olen leidnud unustamatuid sõpru; kuid otse sel põhjusel ei suutnud läheneda Teie raamatupäevale kõlavate pidulausetega. Vaikse, sügava aukartusega vaatan üle raja Teie kirjanikkudele ja kultuurtegelastele, kes väikese rahva seas piiratud aineliste vahenditega on suutnud saavutada nii palju, osutades seega haruldast vaimset suurust.

Tervitusena lisan juurde väikese luuletuse.

Karl Skalbe

Eesti Noorus

Sirds un saule

Man vesi gudree värde

Jen garlaacige tešava

Teš sirds

Teš sirds un saule žan tuva

Tie värde ko žanā saule,

ko asenis' avēs čaušt,

ko žanā mēlā saule

ko sirds uz sirdēpakšt

Dziļā cienībā

K Skalbe

Väljastamatu taaler

Rikas kaupmees lamas haigevoodis. Ta elu näis olevat lõpul. Kuus ööpäeva polnud ta silmagi kinni saanud, ja ainult seinakell, mis kaeblikult lõi tunde, meenutas talle, et on olemas aeg, ega mitte üksi igavik, nagu teises ilmas.

Isesuguses poolunes lamas ta avasilmi, mis kilasid klaasiselt, ja viibis nagu hoopis mujal maailmas. Oh, tal polnud vähematki igav, sest ta vaatele avanes nagu oma näitelava Teie teate ju, et kui keegi sureb, siis kogunevad ta voodi ümber ta head ja halvad teod. Need näitlevad surijale ta enese elu. Vahetevahel naeratas ta väsinult millelegi oma kahvatute huultega, hetketi tõmbus ta nägu valulikult kortsu, ja ta silmanurkadest imbusid pisarad.

Head teod — need istusid piki seinu nagu tütarlapsed külakirikus, heledate nägudega, millelt helkis vastu nagu küünlate sära. Kullatud lauluraamatud olid neil käes. Kui ta vaatles oma häid tegusid, kuuldus magusat lauluviisi, ja ta oli valmis surema.

Juba asusid head teod teda saatma, aga pahad teod ei lasknud teda lahti. Sõber, keda ta oli haavanud, möödus temast verise armiga rinnal, tütarlaps, keda ta oli maha jätnud, viivitles ta voodi ääres, nagu tahtes midagi talle kaebada või temalt küsida. Ta pilk oli kurb ja etteheitv, ta huuled liikusid, aga nähtavasti ei leidnud ta sõnu. See kõik sundis surijat silmi lahti hoidma ja nagu veel midagi ootama. Viimaks läksid siiski ta meeled segi ja ta jäi magama.

Näeb siis unes: ta sammub otseteed taeva väravale. Väravavaht ees: kuhu ta tikkuvat? „Kuidas, kas sa ei näe ja kas sa ei tea, et ma suren? Ära teeskle! Lase aga sisse, kas mind ei tunne?”

„Miks ei peaks ma sind tundma! Sa oled see rikas kaupmees Suurelt tänavalt. Andsid hiljuti ühele vaesele mehele, kes ostis sinult leiba, raha vahetades terve taalri vähem tagasi. Mine aga tuldud teed, meil pole selliseid tarvis,” vastas talle väravavaht.

Haige ärkas. Tuppa paistis päike. Viirastused olid kadunud. „Ma tahan elada,” sõnas ta õele, kes tuli ja pühkis higi ta laubalt. Kaupmees tundis jõudu jälle tagasi tulevat. Tal oli elus veel palju teha. Esmajoones tuli tagasi anda vaesele mehele see taaler, mille ta eksiviisil oli enesele jätnud. Ta oli aus kaupmees ja ei võinud elust nõnda lahkuda. Ta paranes ruttu ja oli juba mõne päeva pärast äris. Kus oli nüüd mees, kellele võlgnes ta taalri? Kohmetult silmitses ta ostjaid, kes tulid ja läksid. Kedagi ei suutnud ta meenutada, kellele ta oleks taalri vähem tagasi annud, aga talle näis, nagu võlgneks ta midagi igatühele, kõikidele inimestele, kes käisid ta juures oma vajaduste pärast.

Ja nüüd hakkas ta kõigile, kes temalt midagi ostsid, taalri rohkem tagasi andma. Ainult mõni üksik näis seda märkavat, veel harvem leidis neid, kes mõnikord tõid taalri tagasi. Aga ostjate hulk kasvas äris iga päevaga. Kaupmees töötas palehigis hommikust õhtuni. Aga ime küll — ta ei tunnud enam muret ega väsimust. Ta oli terve ja rõõmus, kõiki tervitas ta naeratades, kõigile säras ta priske nägu vastu nagu päike. Teda oli hõivanud palav annetamise rõõm. See oli teda täielikult muutnud. Anda ja anda, ega midagi nõuda. See oli nagu kirg, nagu joovastus, nagu joodikul klaas. Ta oli õnnelik, sest õnnelik olla võib üksi see, kes on joobunud. Nagu varemalt oli teda kihutanud ahnitsemise himu, nõnda nüüd — annetamise rõõm. Nii oli ta muidugi varsti oma äriaga läbi. Ühel õhtul, koduteel sõjast, astus ta kauplusesse ühe käega sõdur. Sellele andis ta oma viimase taalri. Kodus uinus ta õnnelikult magama, vaesestunud ja siiski rikas. Hommikul läks ta harjumuse tõttu ärisse, kõndis tühjade riiulite vahel, ilma et oleks teadnud, mida peale hakata. Hajameelselt avas ta laualaeka: ennäe imet! Laeka põhjas säras taaler, samane taaler, mille ta eile oli välja annud.

RABINDRANATH TAGORE

Kogust „The Gardener“.

I

Sinu küsivad silmad on kurvad. Nad püüavad mõista mu mõtteid, nagu kuu tahab uurida merd.

Ma olen paljastanud oma elu su silme ees algusest lõpuni, ei midagi varjanud ega salanud. Ent see ongi, miks sa mind ei mõista.

Oleks see ainult kalliskivi – sajakst tükiks ta murraksin ja ehtena paneksin su kaelale.

Kui see oleks ainult lilleke, ümmar, väike ja sulnis – varrelt ta nopiksin, et teda peita su juuksesse.

Kuid see on süda, mu armas. Kus on tema kallas ja sügavus?

Sa ei tunne selle kuningriigi piire ja oled siiski tema kuninganna.

Oleks see ainult hetk rõõmu, see õitseks ainsas kerges naeratuses, ja sa võiksid näha seda ja lugeda ühes silmapilgus.

Kui see oleks ainult valu – see sulaks heledais pisarais, sõnatult peegeldades omi siisimaid saladusi.

Kuid see on armastus, mu armas.

Tema rõõm ja valu on piiritud, ning lõputud tema soovid ja aarded.

Ta on sulle nii lähedal nagu su elu – ja siiski ei või sa teda iial tunda.

II

Käed kinnitusid käsisse ja silmad kiindusid silmisse: nii algas meie südamete muinasjutt.

See armastus vahel sinu ja minu on lihtne nagu laul.

Ta hakkas uuesti kauplema, aga kuidas ta ka ei püüdnud väljastada viimast taalrit, ikka tuli see tagasi laekasse. Sest see oli imetaaler, mis polnud vahetatav ega väljastatav, nagu tema enese süda. Varsti oli kaupmees jälle rikas, tema kastid täitusid kallite varadega, tema laevad sõitsid kõikidel meredel ja kandsid ta kuulsust kaugele maailma.

Läti keelest M. Pukits.

See on mäng lubadusist ja keeldumusist; varjamisist ja taaspaljastusist, veidike naeratust ja üsna vähe kurbust ning mõni tühine, magus võitlus.

See armastus vahel sinu ja minu on lihtne nagu laul.

Ei ainustki saladust ümber oleviku, ei ühtki haarangut võimatusse; ei ühtki varju taga meeldivuse, ei mõttetuid kobamisi pimeduse sügavusis.

See armastus vahel sinu ja minu on lihtne nagu laul.

Meie ei kulge sõnus igavesse vaikimisse, meie ei haara tühjusse, järel asjade teisepool lootusi.

Meile piisab sellest, mis meie anname ja saame.

See armastus vahel sinu ja minu on lihtne nagu laul.

Mu süda, mu avaruste lind on leidnud su silmis oma taeva.

Need on hälliks päikesele, neis peitub tähtede kuningriik.

Minu laulud on kadunud nende sügavusse.

Luba mind ainult hõljuda selles taevas, sõda tema lõputuis avarusis.

Luba mind vaid sukelduda tema pilvisse ja laotada tiibu tema päikeses.

F. JOHANSON

„LUDVIG JUHT“

Kõige parem mulle tundud vahend rahva hulgas vastastikuse tutvuse, arusaamise ja sõpruse saavutamiseks on raamat.

Ma ei ütle seda seepärast, et ise kirjutan raamatuid,— sel pole midagi ühist reklaami ja agitatsiooniga, vaid järeltan seda oma kogemustest: nii see on! Ja arvatavasti maksab see samahästi teiste nagu minugi suhtes.

Neilt rahvailt, kelle kirjandust me tunneme, tunneme tema parimat — isegi kui me ei tea temast midagi muud.

Oma sümpaatiat nende rahvaste vastu, kelle kirjanikud on kõnelnud meie südamesse — on peagu ükskõik, kuidas nad seda teevad — ei saa me kustutada. Miski pole nii püsiv nagu vaimne tänu.

Sellest paremat ma ei oska vastata teie austavale sooviavaldusele, et kirjutaksin midagi Teie ajakirjale eesti-raamatuaasta puhul. Seejuures pean oma häbiks tunnustama, et tunnen alles liig vähe Eestit, kelle keelt ma ei valda, — või valdan palju vähem kui ma seda sooviksin. Ja miks? Seepärast, et eesti kirjandus pole veel jõudnud siia läände, vähemasti mitte minuni.

Saadan Eestile südamlikke tervitusi tema raamatuaasta puhul, soovides, et mina ja paljud teisedki võiksid tundma õppida teie maad ja et senise tundmatuse asemele võiksid astuda teineteise vastastikune tundmaõppimine ja sõprus — eesti noore kirjanduse kaudu — järelikult: eesti raamatu kaudu.

Gunnar Gunnarson

KUNINGAS LUMI

Kuidas võib inimene ometi unustada! Peagu oleks mul täiesti meelest läinud, kui hästi ma omal ajal tundsin Kuningas Lünd, kui vabalt ja koduselt liikusin tema saalides ja kui hästi nautisin tema külalishüüskust ja toredust. Aga sellest on nüüd ka kaua aega möödunud. Palju surnud ja võõrast lünd on tuisanud üle minu viimase kohtumise Islandi ainulaadse talvemonaarkiga. Aga et minna, kes ma kord seisin nii sõbrajalal temaga, seevõrt võisin kaotada teda silmist, see on lausa arusaamatu. Sellest võib näha, millised seikluslikud hädaohud luuravad inimest tema teel läbi eluaastate.

Kuningas Lumi oli minu lapsepõlve kuningas üle kõige, ainuke kuningas, keda tundsin rohkem kui nimepidi, keda tundsin isiklikult, ainuke, kelle riiki mul oli juhus tõsta jalga, ainuke sellise kõrge sünnipäraga, kellega ma kunagi olen vestelnud ja sõprust sõlminud. Muinasjuttude ja muinassaagade kuningad võisid ju olla küllalt hääd, nende üle ei maksa nina krimpsutada. Ainult et nad parimal juhul olid väga kauged niihästi ajas kui ka ruumis. Inimene võis — kui tal just kõrge lend oli — unistada kokkupuutumisest nendega. Kuningas Lumega oli lugu teine; tema juure, ükskõik millal ta ka maal oli, võidi minna otsekohe ja suruda kätt. Ja tema oli maal vähemasti pool aastat, vahest ka kauem. Igaüks saab aru, et seal on suur vahe. Inimesel peab tema kuningas olema lähedal, muidu ei ole temast mingit õiget kaitset.

Kuningas Lumi oli juba tol korral vana-härra, aga õieti ja kindlasti ei saanud ma küll kunagi teada tema vanadust ja päritolu. On kaunis täbar lugu usutleda selliseid kõrgeid härrasid, ja kuigi seda julgetaks, ei saada igakord vastust. Teisiti ei saagi see olla. Mina kahtlustasin, et ta on pärit Finnmarkist. Temas oli midagi nõidust, niipalju oli kindel. Hiljem sain selle kohta kindluse, lugedes tarkade meeste raamatuid, ja ühtlasi sain ka selgituse, et tema riik on igivanane institutsioon, vist küll vanim meie maa-keral, ja et tema valitsuse algus kaob halli paganusaega, kaugemale tagasi, kui raamatud ja inimesed, jah, isegi muinaslood suudavad mäletada.

Kuningas Lumi oli — või ütleme praegu — on tujukas härra, nii nagu see ainult sobib sellisele vägevale isikule. Ta oli väga tujukas ja teda ei saanud kuidagi arvestada. Seda ei pandud talle pahaks ja mis olekski sellest kasu olnud? Just vastupidi: see oli midagi äärmiselt kuninglikku ja ka head, et kunagi ei teatud, mida ta nüüd teeb. Tema järsud üllatused — need oli kõigest paremad. Ta polnud just tere tulnud külalinea orgudes, kui ta äkki ilmus sinna keset suve. Kuid siiski oli igatühe hääles tahtmatu elevus, millega teatati: „Täna öösel sadas mä-

gedes lund!” Nendel tema suvistel külaskäikudel leiti harva võimalust tere tada teda. Ta oli juba jälle koju tagasi pöördunud, enne kui ärgati; oli taandunud oma jäätanud suvelossi ja asulasse põhjanaba juures. Ainult mägede tipud hõõgusid rõõmsasti ja säravalt pärast tema kiiret külastust, tunnistades, et tema oli öösel olnud lähedal, oli käinud vaatamas oma riiki, oli veendunud, et keegi polnud putket pannud selle aja sees, kui tema ära oli, ja et suvi, tema põline vaenlane, seegi kord veel polnud igaveseks asunud elama sinna. Jah, see oli troostlik külaskäik! Nüüd teati, millest võis rõõmustuda ja et Kuningas Lumi polnud enam kaugel.

Aga alles sügisepoole asus Kuningas Lumi armulikult elama rohkem lõunasse meie väljajadele ja pani tõsiselt maksma oma õigused. Kuidas ja mil kellaajal ta tuli, sõltus täiesti tema huumorist, ja see, nagu öeldud, oli väga vahelduv. Vahest tuli ta päeval, päikesepais- tega, või õigemini: tema eeljooksjad kerki- sid esile, agarasti laotades tema jalge ette pimestavalt valgeid vaipu, mida mööda ta edasi liikus. Need pimestavalt valged, udusulg- sed vaibad! Aga võis ka juhtuda, et ta täie võimuga tormas kohale keset ööd, mille pilkane pimedus kuidagi ei takistanud tema edasilii- kumist. Lamati ärkvel ja kuuldi teda müra- vat väljas, kuuldi, kuidas ta kihutas oma teen- reid — torme ja võitluse- ning rõõmuhoos vallutas maad, tehes selle nii kuninglikult külmaks ja elamiskibedaks, nagu tal seda vaja oli, et tunda ennast kodus. Kui ta oli sellises tujus, siis ei olnud igakord juhust tervitada teda kohe. Tal polnud kõnetunde. Kui ta aga tuli päeval, võidi kohe minna tema juure välja ja öelda:

„Ah sa oled juba jälle siin, Kuningas Lu- mi?”

Ta ei saanud varesti aru sõnadest, veel vä- hem häälekõlast, — seda ei juhtu suure här- raga kunagi — ja ta kas seisis vagusi ja sär- ras küsijale omas hülguses vastu, või nae- ris oma rõõmsat naeru ja mähkis inimese lõ- busasti oma udusulgseesse embusse. See oli tõesti ehtne kuningas!

Siin võis nüüd areneda kõnelus. Seda juh- tus sageli. See tähendab, enamasti oli Kunin- gas Lumi see, kes kõneles. Temal oli oma võimu tõttu sõna, uskuve seda.

„Lumekanade valgenevad suled on juba am- mu kutsunud mind,” jutustas ta. „Kui ma poleks praegu tulnud, oleks kullil nendega liig kerge tegu olnud ja ta oleks nad võib- olla viimseni hävitanud. Aga nii see on, kui alati ollakse ametis ja ei saada kuidagi rahu. Esiteks ma pidin ometi mered kaane alla panema!” Seda mälestades puhub ta nii tuge- vasti, et lükkab su peagu ülekaela. „Seal põhjanabal ollakse väga rahutud, väga metsi- kud ja taltsutamatud, Pidage meeles, et need

Süda ja päike

Tervituseks „E. N.“ saadetud

**Kõik fargad sõnad ammu
Mul igavaks on saand,
Uaid süida
Ja päike veel armsaks jäänd.
Uaid sõnad, mis sosistab päike
Uerd kaudu kõrousse,
Need sõnad, mis südame fukses
Hing ütleb hingle.**

Tõlkinud M. PUKITS.

mered juba muinasajast peale nimetatakse nõituks. Jah, mul on ka oma mure. Lained on seal kõrgemad kui mäed, oled ju näinud. Tuleb terved jääkaljud kuhjata lainetesse, et vaigistada neid ja hoida neid rahulikkudena. Kui ma laseksin neid omapead talitada, nad tuleksid siia ja üjutaksid maa üle, ja mis lõbu oleks siis sellest?”

Selles tuli ju Kuningas Lumele õigus anda ja seda tehti puhtast südamest. Kui ta hetkeks vaikis, ruttasin küsima:

„Kas sa nüüd jääd siia?”

Ag Kuningas Lumi hoiab oma saladusi ega vasta igale küsimusele. Seda teevad suured isandad harva.

„Ja siis oli veel see lugu, et jääkarud lammasid väljakannatamatus suvesoojuses ja olid peagu sulamas. Põhjatul ei teinud terve suve muud kui lehvitada neile natuke jahedust ja mina ise olen pidanud hommikust õhtuni jalul olema ning sain vaevalt öörahugi. Aga — ärge sellest rääkigem! Nüüd tuleb ju talv ja rahulised ööd. Peaks ainult lõunatuul minu ukse tagant eemale jääma! Ta kihutab siin meeleldi ringi kevadeni. Kui jääd natuke tukastuma — vupsti! on ta kohal ja teisel hommikul ärkad palju kaugemal põhjapool! Ei, sinul on hea olla; sina oled poisike ja sul on talu kaitseks sooja vastu.”

Seda arvasin mina isegi. Siiski — ausasti öelda, ma ei saanud õieti aru tema jutust. Tõtt öelda, juhtus ju harva, et ma otsisin talu karedate seinte kaitset sooja vastu! Just vastupidi — mitmel korral oli külm kihutanud mu majja, kuigi ma meelsamini oleksin jäänud õue. Aga sellest ei lausunud ma Kuningas Lumele sõnagi. Inimene peab suu pidama, kui tahab, et tal maailmas hästi läheks. Selleasemel ütlesin:

„Sinu jääkaan jõel — see oli möödunud talvel väga tore. Kas see tänavu niisama ilus tuleb?”

Siis äkki Kuningas Lumi jäi vait. Ma ei tea, kuidas see juhtus, aga korraga oli ta kadunud. Tal oli vist muid toimetusi, kui seista ja raisata aega lobisedes küsimushaige talupoisiga.

Nüüd muidugi küsitakse, kuidas Kuningas Lumi välja nägi, ja võib-olla ei usuta mind, kui ütlen, et see pole nii lihtne seletada. Aga asi ei seisa selles. Peab ju meele pidama: tema juures oli mingisugune võlu. Midagi soome nõidust. Ta võis näida välja kuidas heaks arvas. Aga tema jäi siiski alati Kuningas Lumeks ja iialgi ei saanud eksida, et tegemist oli Kuningas Lumeaga. Ja ei eksitudki. Ta võis esineda väikese, peagu nähtamatu, kirendava valgussähvatusena keset kerget lendlevaid helbeid. Ta võis seista su ees suurena ja kõrgena, päikene krooniks peas, sinitaeva, rohelise mere ja kullasse punutud maa foonil. Ta võis seista ka suurena ja tumedana keset ööd, Suur Vanker põsel säramas. Ta võis olla ka ebamäärane kuju lumetormis: temast võidi läbi minna, temas võidi rännata, julgesti ja rahulikult. Tal oli veel palju teisi kujusid ja neist tunti siiski ainult väheseid, kuid ta jäi alati Kuningas Lumeks.

Kui ta nüüd nii järsku kadus tol korral,

hakkasin pisut ringi luusima ja tema töid vaatama. Need olid imekaunid ja igati laitmatud. Lumi, see ulatus üle põlvede ja oli pehme ning lahtine, kuid laskis ennast siiski vormida ja seisis koos; paremat materjali pallideks ja lumememmedeks ei saanud mõeldagi. Või ka majadeks! Vahest virutasin mõne palli vastu maja seinu. Need purunesid ja jäid kinni nagu tärnid kollasel, ilmastikust mõjutatud puul. Siis läksin alla oja kaldale. See voolas kummaliselt kokkutõmbununa oma vateeritud kallaste vahel. Kuningas Lumel polnud veel aega olnud katta seda jääga ja muuta sõidetavaks, aga näis päris selge olevat, et selleks aastaks oli jõe viimne tund lõõnud. Oli rõõm vaadata, kui tore lumi oli majade katustel ja kõrgustikude kividel ning kaljudel. Suvemaastikust polnud nüüd enam midagi järele jäänud. Vaevalt võis endale kujutellagi, et see oli peidus lumekatte all. Kõik näis muutunud olevat. Org näis, ausasti öeldud, palju kitsam olevat; kas seal oli tõesti ruumi aasale? Aga nüüd igatahes oli talv. Ja lõppeks, — seal tuli kü minu õed-vennad!

Ehitasime nüüd maju, püstitasime majade ümber lumetaate ja -memmi, tegime onnid parimal viisil asustatuks. Me varustasime need elanikud tööriistadega — eide vana keedupotiga, taluniku jääkepiga, sulase lumelabidaga, loomakarjuse ühe kärü jäänustega, tüdruku luuaga; kui arvatakse, et talus ei töötatud, siis eksitakse rängasti. Seal töötati, nähti vaeva, ja meie tõrelesime inimestega, rääkisime nendega, nagu vanemad lastega, veensime neid töö õnnistuses ja laisklejate viletsas saatuses. Ja kui nad ei tahtnud meid kuulda, vaid ainult seisid ja vahtisid, siis juhtus, et nad said mööda kõrvu. Kui olime kohmakad, nii et mõnel pea lendas otsast, parandasime vea kohe ära; aga parem hoidusime sellest. Me korraldasime oma inimestele ka pidusid, tegime neile suu ja läbi kere augu ja valasime sinna vett, ei, mis ma nüüd ütlesin: viina! Siis jäid nad vahest nii joobnuks, et tuikusid ja kukkusid pikali. Võib juba kujutella, milliseid jutlusi me pidasime neile teisel päeval!

Aga nüüd oli talv käes, ka oja oli kinni külmanud; inimesed sõitsid saanidega orust sisse ja välja; vahest sõitsime kaasa, kihutasime lõbusasti selgel päeval või tumesinise taeva all, mis vaatas süngesti üle valge maa. Taeva võlvil rippusid tähed ja sirasid. Aegajalt langes mõni neist kohutava kiirusega läbi ruumi. Harva jõuti midagi soovida, kui täht juba oli kadunud.

Mida öeldakse niisugusele kuningale, kes kolib kogu oma riigi ja aaretega ilma tarviduseta alla orgu ja asubki sinna elama? Ja millised aarded! Lumeterad — kas võis mõelda sobivamat muinasloolist kulda? Polnud kuju, mida poleks leitud neis! Valguskiired murdusid neis toredamini kui tiheski kalliskivis, mida tundsim. Ja siis veel üks ime: niipea kui neid puudutati, olid nad kadunud. Nad lasksid endid vaid vaadata, mitte puudutada. Ja ometi esines neid miljonite, biljonite, triljonite viisi. Tühjendamatu oli see varakamber, kust nad tulid, ja millises ilus seisus see aaretekast, kust neid puistati, õõsel, tähtedega kaunistatult; meie, lapsed, poleks suutnud öelda seda! Ja see aaretekast kuulus Kuningas Lumele.

Ja kas on nähtud tema maale ja tapeteid? Neid, mida ta maalib aknaruutudele. Enamasti ja meelsamini vaeste juures. Need, kellel pole muud rikkust, võivad neid vaadata, soendada endid nendest. Imeilusad olid Kuningas Lume maastikud ruutudel. Küsitakse, kust on tekkinud maalikunst? Küsitakse! See võib ju olla päris arusaadav, kui ei tunta Kuningas Lund. Ükski maalikunstnik või joonistaja maailmas ei ole iial saavutanud tema oskust. Ainult lihtsast talumajas maalib ta esimaali igale ruudule, annab kardinateta aknale toreduse ja teeb seda kõike ühekorraga. Ja mida Kuningas Lumi mõtleb välja maastikkude suhtes, see ületab kaugelt kõik selle, millele Looja ise on leidnud koha meie maailmas!

Aga Kuningas Lumi ei maali ainult maastikke. Ta asustab need maastikud, täidab need inimestega, mägedega, orgudega, puudega, taimedega, lindudega, igaliiki loomadega, isegi muinaslooliste olevustega, imeliste kujutlustega, aga seal see seisab — valge valgel. Ainult kui puhutakse või tugevasti hõõrutakse sõrmega, kaob see. Ta joonistab ka losse ja tõredaid kindlusi õõsel säravate akendega ja ilusate parkidega ümberringi. Mis sünnib nende akende taga, seda peaks ta kord õieti jutustama.

Aga mis on tõeline ja mis on ebatõeline Kuningas Lume riigis? Kas ta ise on tõeline? Ah, milline küsimus. Nagu oleks olevat midagi ebatõelist! Kui, siis vahest ainult inimese elukäik siin verrega väetatud maakamaraal. Ei, kõik, mis seisab ühenduses Kuningas Lume, on tõelisus, puhas nagu sügisel varajane puutumatu lumi. Muide, mul õnnestus näha teda ennast, lihas ja luus, nelja jala peal. Jah, nelja jala peal, see on kõige tähtsam.

Muidugi — ma vist elasin selle läbi unes. Aga meie kohtumine sündis järgmiselt:

Kuskil kirderannikul oli ühel jäisel talvel jääkaru ära eksinud maale. Ta oli nä-

K. BUDDUS

„EESTI TALUPOEG“

jas; igatahes tuleb ta pättides ühele künkale ja leiab lumes augu, neljakandilise ja õige suure; ta poeb sisse; jah, seal tundub väga head lõhna, seal on toidu ja elu lõhna. Ta läheb edasi, poeb edasi, valib mitmete aukude vahel ja leiab enda viimaks õige ruumikas koopas, kus seisab kummaline olevus kahel jalal ja askeldab millegagi, mis kliriseb; selles, mis kliriseb, on midagi joodavat, on piim, mis maitseb nagu ema rind. Jah, meie karu on ju ainult aastane, ta mäletab seda veel. Ta hakkab seda piima jooma. Pistab kuninglikult nina valge põhja lähemale, ahmib isukalt vedelikku. Olevus, kes ringi luusib, paistab pahane olevat, aga selle võib välja kannatada, igatahes niikaua, kuni janu on kustutatud; hädaohtlik ei näi see olevus ka olevat ja, issand jumal, tal on ju ainult kaks jalga.

Karu joob ja on nüüd üksinda, tühjendab ämbri — kas on siin veel midagi head? Esialgu ei näi küll midagi olevat, kuigi lõhna tundub. Aga kus on nüüd auk, kust ta sisse tuli? Auku enam ei ole, see on täiesti ära kadunud. Pätsule tuleb hirm nahka, mitte küll suur hirm, kuid siiski: on arusaadav, et sealt minnakse ikka välja, kust sisse tuldi; aga siin pole sellest juttu. Siiski, seal paistab valgus. Päts ronib edasi ja nüüd tundub lõhna, lume lõhna. Pisut hiljem seisab ta akna avases, üks kints millestki teravast kraabitud, aga ta ei hooli sellest, ta on ju sündinud karujõuga. Varsti on ta jälle selle imeliku künka ees, milles on augud, mis äkki võivad kaduda, aga nüüd on tal midagi kaelas, üks halb võru, midagi, mis pääsis lahti, kui ta välja ronis, ja mis nüüd torgib ning kraabib teda. Ja nüüd tuleb hulk kahejalgeid joostes künka poole. Noh, nii kergesti ei pea need

SIGUR

käabused küll pääsema! Pätsu kõht igatseb natuke rahkem toitu, pisut tugevamat toitu ja ta tormab nüüd ehmunud olevuste poole; aga kohal on ka palju vähemaid olevusi neljal jalal; need kogunevad tema ümber, teevad häält, need tuleb kõigepealt uperkuuti lüüa. See tehtud, näeb ta, et kahejalgsed on kadunud, pugenud august künkasse. Ja nüüd pole jälle ühtegi auku näha. See on ju lausa võlutud kraam. Aga näe, nüüd ilmub üks neist nähtavale künka tipul olevast august. Kui tugevasti ta lööb ja veel nii kaugelt — —

Ööl pärast seda, kui mulle seda lugu jutustati, olin jälle laps — see tähendab, ma nägin und — tulin jalutades kodutalust välja, tahtsin minna ja tervitada Kuningas Lund. Teadsin päris kindlasti, et ta on kas tulnud või teel. See oli õieti imelik, sest kui ma unes astusin välja koduõuest, oli igalpool kesk-suvi, igalpool maal ja ka taevast, suvi ja muud midagi kui suvi. Näib täiesti võimatu olevat, et kuningas Lumi on igal hetkel oodata, mõtlesin ma. Aga teisest küljest: ma teadsin, et ta on lähedal. Ja seal ta juba tuli! Tuli tammudes üle kõrgustiku, suure, stiilse jääkaruna, sama pikk nagu mina ise. Seisatusime ja vaatasime teineteisele. Päris julge ma polnud selles seisukorras. Aga suutsin siiski kogelda:

„Kas oled juba siin, Kuningas Lumi?“

Ta ei vastanud mulle, raputas ainult pead; see võis tähendada nii ühte kui teist. Esimest korda nägin Kuningas Lund nukrana. See oli nii ebaharilik, et mul tekkis kahtlus: kas see oli tõesti Kuningas Lumi? Aga see oligi tema, teadsin seda nii kindlasti, nagu ainult unes võin teada. Aga miks oli ta nukker? Kas oldi teda halvasti koheldud? See ei võinud ometi sugugi põhjuseks olla, et ma olin ta täiesti unustanud.

Olin istunud lumerullile, mille olin äsja kokku veeretanud ja otseti seisma pannud kui lumememme vundamenti. Ja kui nüüd küsitakse: mis jutt see on — äsja alles oli ju suvi, siis pole seal midagi parata. Nimelt oli nüüd meie ümber jälle talv, nagu tol korral lapsepõlves: puhas valge sügislumi. Unes sünnivad niisugused asjad kergesti — kõik vaheldub kiiresti. Mina olin istunud lumerullile ja seal tuli Kuningas Lumi, tuli üsna minu juure — tuli ja pani pea minu põlvedele.

Täiskasvanuna oleksin väga hämmastunud, aga kui istusin lumerullil, olin jälle laps, leidsin kõik korras olevat ega oodanudki kellegi muu kui jääkaru või Kuningas Lume iluauumist. Ühtlasi aga olin rõõmus, väga rõõmus ja uhke. Istusin jälle siin nagu oma noorusea tujukail talvil, tujukail, säravail ja jääkülmadel talvil, mille kohta hiljem saagedasti unustatakse, et neid üldse on maailmas, igalpool ja igathea ümbruses — kui ainult terasemalt vaadata.

Kuidas võib ometi unustada! Kui hajameelseks võib inimene muutuda päevade varisedes sügislehtedena! Kui nõudlik ja pime on inimene. Hiljuti oli tore suvi, toredam kui keegi suudab mäletada. Kuidas rõõmustab nüüd inimene, et saab jälle tervitada Kuningas Lund!

*Pöidlapikune poisijäss,
kannab paelaga kaelas nuga,
karjatab sigu: „öss“ ja „öss“
ja vannub kui vanamees: „Kugat!“*

*Pühib sõrmega märga nina alt
ja kergitab ülesse pükse.
Leidis lontkõrva tuhnimast linamaalt,
küllap kodus saab jällegi mükse.*

*See Muri kah, kuhu ta kadus siit,
või päälegi ajanuks teise;
lootis leida Männiku Mattu siit
ja Ellit Ipiku eide.*

*Olnuks hää neil Matuga möllata,
kuna Elli hoidnuks sigu;
tüdruk armastab järel tal töllata,
aina naiste viis ja vigur.*

*Lõigu lepast tall' lehma ja hobuseid,
tee tall ja karjatara;
las koerahambi siis kodused,
et Ents võtku Elli ära:*

*Mis viga nii muidu madista
ja üksipäinigi olla;
kui vaid seda vihka ei ladistaks
ja sadud ei täidaks sola,*

*kus on ta mõis ja marjaaed,
ta talu ja perepidu;
kus kupitsad pandud ja piirid aet,
et Matuga'i mindaks riidu.*

*Sääl vara on mitmele vallale
ja rikkust üle mitme riigi,
vaid karjapoiss tikub kallale
suure tõrre sees üle tiigi.*

*„Mina“, ütleb, „olen see Morgan-mees,
see kuulus meriröövel“.
Nina pähe paneb pikast porgandist
ja linaropsiku vööle.*

*Kes näeks küll seda lahingut,
mis vaenlaste vahel saab peetud;
sääl vaeva on mõnda ja vahingut,
ka kangelastegu, ka reutu.*

*Ent kes sellest tohib küsida,
kui kaunis kodu käes kaitsta;
ega muidu ei tõusta tüsedaks,
kui mõnda saab ilmas maitsta.*

*Sääl tulebki Elli, sääl tulebki Matt
ja nende ratasnikid.
Nüüd vastu nendele vat-vat-vat,
kirju kutsikas kilamas kukil.*

ARNU ARKO-KOCH

Vana töömees

*Saeveskin juba noorelt tööd ta rahmas
ja kraavil labidat ju vara hoidsid peod,
ning sepikojas nõetolmus, -tahmas,
sai rinda rõgamustad tiisikuse eod.*

*Nii aplalt palukese leiva järgi kahmas;
jäid maitsmatuks tal elu suured peod —
tööõhku läpistanut kopsu ahmas
ja hallid päevad venisid kui teod.*

*Kui enam haamriraskust käed ei talund
ei kelleltki ta abi, almust palund —
veel jaksu jatkus teha mõnda tööd.*

*Kord kraavil külmetas ja sellest kooles.
Ei ükski lipp tand leinand mastis pooles.
Kuid tema eest on Kristus risti lööd!*

K. TETMAJER

ISSAND JEEBUS JA TEERÖÖVLID

Issand Jeesus läks kord Püha Peetrusega läbi suure metsa — see oli kuskil meie mägedes, Liptos või mujal — ja äkki kohtasid nad teeröövlite salka.

„Kiidetud olgu Kõigevägevam,” ütles Issand Jeesus tervituseks ja võttis oma kübara peast.

„Igavesest ajast igavesti. Aamen!” vastas röövlite pealik; siis küsis tema: „Kuhu teie lähete?”

Issand Jeesus tahtis vastata, kuid Püha Peetrus jõudis temast ette ja ütles: „Meie kerjame.”

Muidugi, nemad ei kerjanud. Kuid Püha Peetrusel, kes oli vaesest perekonnast, oli komme alati vaadata, kust midagi saab; sellest hoolimata, et ta püha oli, ja ta pani tähele suuri seljakotte, mida röövlid kandsid.

Röövlite pealik silmitses neid teravalt ja ütles: „Tulge kaasa,” siis pöörates seltsiliste poole jätkas: „Vanamees võib meile kasulik olla kotte kandes ja puid lõhkudes, ja see noor võib vaadata tule järele ja kanda hoolt sõõgi eest.”

PAUL RAUD

„MUHU RAUK“

„Kuidas on,” küsis ta neilt, „kas te tulete?” Püha Peetrus sai nüüd aru, et need inimesed olid teeröövlid, sest nad kandsid sõjariistu ja püsse; ja muidugi oli Pühale ebakohane reisida teeröövlitega — seda enam veel Issand Jeesuse seltsis. Ta hakkas oma kõrvalt tagust kratsima ja ei teadnud mis teha. Kuid ta ei kratsinud mitte kaua, sest ta kartis teeröövleid ja vaatas Jeesuse poole, nagu küsides: „Mis nüüd?”

Kuid Issand Jeesus nikutas pead ja ütles: „Hea küll.”

Püha Peetrus oli väga imestunud, kuid kartis rääkida vastu. Kõigepealt kartis ta teeröövleid ja peale selle oli ta sõnakuulelik oma Issandale. Temale anti kohe raske kott selga kandmiseks, kuna Issand Jeesus sai ainult väikese koti leivaga enda hoolde, sest teeröövlitel oli pikk teekond ja neil polnud palju moonu järele jäänud.

Nii läksid nemad seni edasi, kuni läks liiga palavaks reisida. Röövlid heitsid maha ja jäid magama.

E. KUTSAR

„KARTULINOPPIJAD“

„Pögeneme nüüd,“ ütles Püha Peetrus Jeesusele, „sest meile tulevad suured pahan- dused, kui nende seltsi jääme!“

Kuid Issand Jeesus ütles: „Ei.“

Röövliid ärkasid üles ja jätkasid teekonda. Öhtupoole nende toit hakkas lõppema otsa, sest Issand Jeesus pidi ka midagi sööma, ja mis Püha Peetrusse puutus, siis ei tahtnud ta veel nälga jääda, ent toitu kõigile ei jätku- nud. Röövleid oli kolm, ja nii tundsid kõik viis näljapiina.

Korraga nägid nad väga vana meest puu all lamavat.

„Mis teil viga on?“ küsis pealik vana- mehelt. „Ma olen näljas,“ vastas see. Ja röövliite pealik andis temale viimase tüki leiba, mis ta endale oli hoidnud.

Vähe aja pärast, kui nad olid üle heina- maa minemas, hakkas tugevasti vihma ja rahet sadama ja läks väga külmaks. Äkki nägid nad väikese lapse rohul nutvat. Üks röövliitest küsis lapselt, miks ta nutvat, ja sai vastuseks: „Mul on külm!“

Sellepeale mähkis röövel oma kuue lapsele ümber, läks edasi, värisedes külma pärast oma särgis. Vähe edasi nägid maja leekides ja last kibedalt nutmas ja karjumas: „Ema! Ema!“

Kolmas röövel läks majja ja kandis laste ema välja, ehkki tuli oli nii tugev, et kõik tema juuksed põletas.

Öö tulekul läksid kõrtsi ja tahtsid seal ööbida. Kuid kõrtsmik tundis teeröövleid ja saatis kohe kordniku järele. Silmapilk oli kordnik oma meestega kohal ja röövliid seoti kätest ja jalgadest, niisama ka Issand Jee- ses ja Püha Peetrus. Siis pandi neid ööseks luku taha ja nad jäid üksi.

Püha Peetrus hakkas nutma.

Kas ei ütelnud ma sulle, Issand,“ ütles ta Jeesusele, „et meile pahan- dused tulevad, kui

meie nende võrukaelte seltsi jääme. Siin me nüüd oleme! Mis nüüd peale hakkame?“

Kuid Issand Jeesus ei vastanud midagi ja ainult kirjutas oma sõrmega liivale.

Järgmisel päeval tuli kordnik vangide jä- rele ja viis nad kohtumajja. Sandarmid pii- rasid neid igast küljest ja toimetasid nad kohtusaali, kus istus kolm kohtunikku.

„Kas teie varastasite?“ küsis üks kohtu- nikke röövliitelt.

„Jah, tegime seda.“

„Kas te põletasite maju?“ küsis teine.

„Jah, põletasime.“

„Kas te tapsite?“ päris kolmas.

„Jah tapsime.“

Nad ei tülitanud oma küsimustega Issand Jeesust ega Püha Peetrust, sest röövliid olid juba ette seletanud, et need olid ainult reisiseltsilised ja et neid sunniti tulema kaasa.

„Mis nendega teha?“ küsis esimene koh- tunik teiselt.

„Surma!“ vastas teine, ilma et oleks mi- nutitki mõtelnud. Ja kolmas, kui päriti te- ma arvamist, andis sama vastuse.

„Kolm teist puuakse üles,“ ütles vanem kohtunik teeröövliitele. Ja teie võite koju minna,“ ütles Issand Jeesus ja Püha Peet- ruse poole pöördes.

Püha Peetrus kargas karmilt jalule ja oli valmis minema; kuid Issand Jeesus jäi is- tuma ja kirjutas sõrmega põrandale.

„Mis sa kirjutad?“ küsis temalt vanem kohtunik. Keegi ei tunnud Issandat.

„Ma kirjutan teile hukkamõistmise,“ vas- tas Issand Jeesus.

„Kuidas nii?“ küsisid kohtunikud suures imestuses. „Meie hukkamõistmise! Kirju- tad sõrmega põrandale!“

Kuid Issand Jeesus noogutas peaga ja päris kohtunikkudelt: „Mis tegite teie eile?“

Kõik kolm kahvatusid nagu surnud, ja Is- sand Jeesus jätkas: „Sina ajasid oma ükselt minema nälgiva mehe. Ja sina löid väikest last. Ja sina kihutasid oma ema majast

Kõik olid vait.

„Lähme siit,“ ütles Issand Jeesus Püha Peetrusele. Hele helk hakkas põlema tema pea kohal, ja röövliid olid esimesed, kes tema tundsid. Nad langesid põlvili ning palusid tema õnnistust; ja nüpea, kui Issand oli teinud ristimärgi nende peade kohal, muu- tusid nad kolmeks õunapuuks. Kolm kohtunik- ku aga ajas rahvas minema külast.

Niisugused asjad sündisid noil ajal. Kuid nüüd ei ole meil röövleid metsades ega kõn- ni enam Issand Jeesus maa peal.

Tõlkinud G. M.

Noorsoo liikumine uue ajajärgu lävel

1925. a. ilmunud „Urikivis“ Nr. 1 leiame ühest kirjutisest muuseas: „Vähe leidub noorsoo liikumise kaitsjaid, neid ei olegi, välja arvatud noored ise. Muidu aga antakse noortele alati leiva asemel kivi. Noorsoo liikumise ja selle ideeliste juhtide peale peetakse klaperjahti... Tuuakse välja tolmunud „tõed“ kasvatusteadusest, püütakse leida sidemeid noorsoo liikumise ja üldse kõige kurja vahel, mis praegu maailma rõhub“. Ja edasi tsiteeritakse ühe Tallinna suurema lehe kirjutist: „Noorsoo liikumine mõjub takistavalt koolitööle, kisub lapsed perekonnast eemale, loob õppiva noorsoo ja kooli vahele vaenuliku vahekorra, sünnitab noorsoos vaielusi ja omavahelisi vastolusid, sellega noorsoo hinge mürgitades, viidab asjatult aega.“

Siit peegeldub kõige selgemini, kuidas oli suhtumine kümne aasta eest meie noorsoo liikumisse. Ei olnud noorsoo liikumisel siis kuigi palju toetajaid või ergutajaid vanemais ringkonnas. Noorsoo liikumine oli puhtal kujul noorte endi asi. Oli palju kobamisi ja otsimisi oma ideoloogia kujundamisel ja eesmärkide püstitamisel. Lehitsegem vaid omaaegse koolinoorsoo ajakirja „Uudismaa“ artikleid või võtkem kätte ÜENU omaaegne ajakiri „Urikivi“ 1923 ja hilisemad aastakäigud. Pea igas numbris leidub seal järgmisi kirjutisi: „Jooni noorsoo liikumise sihist“, „Oleviku tõed noorsoo psühholoogias“, „Noorusideoloogiast ja muust“, „Kultuurilooming ja noorsoo liikumine“, „Kodust, kodukultuurist ja rahvakunstist“ jne. jne. Juba ükski neist pealkirjust selgub, missuguse innuga ja milise põhjalikkusega juba selleaegsed noorsoo liikumise juhtivad tegelased süvenesid endarendamise probleemidesse. Kõige selle ottingu ja loova töö juures pidi noorsoo liikumine pealegi ligemal esimesed kümmekond aastat pidama võitlust, et võita omale tunnustust. Mitte noorte hulgas ei olnud vaja tunnustust — noored haarasid kohe vaimustusega kinni uutest algatustest ja ideedest, vaid tunnustust oli vaja võita vanemate tegelaste hulgas, kes sel ajal olid noorsoo liikumise suhtes õige skeptilised. Sellest tingituna noorsoo liikumise juhtides tekkiski arvamane, et vastolu noorte ja vanade vahel on paratamatu. „Ühel pool traditsioon, korrapäralikkus, tagasihoidlikkus, kaine järelekaalumine, „sooja pesa“ kultus, teisel — autoriteedi ja traditsiooni eitamine, otsimine, tormamine, ebautilitaarsus, revolutsioonilikkus“, kirjutab Emar Eme „Urikivis“ Nr. 2 — 1923. a. „Kuna vanad ajaloo raskeid rattaid kardavad, tormab noorus, hinges „elutuli“, võitlusse, riskeerib ja hütab kadu „nendele, kes näevad und“... Noorus otsib uusi teid, vanad säilitavad traditsiooni — see on olulisem vahe vanade ja noorte psühhikas“.

Kuid nüüd ei märka me enam jälgegi sel-

lest vastolust. Tähendab — kõik need vastolude põhjendused olid ainult teoreetiline targutus. Sisuliselt ei oleks tarvitsenud olla mingisuguseid vastolusid. Ka vanad on olnud noored ja võivad noortele väga hästi kaasa tunda ja neid mõista, kui nad tahavad.

Nüüd, mil noorsoo liikumine on tõusnud äkki erilise aktuaalsusega päevakorda ja kus kõige laiemad ringkonnad noorsoo liikumise tähtsust on hakanud tunnustama, tundub, nagu oleksid kõik need mõõdunud aja võitlused ja vastolud mingisugune unenäo-taoline arusaamatus. Noorsoo liikumine on astumas uude ajajärku.

Otsiva ja loova noorsoo silmapaistvamaid organisatsioonide seniseid tulemusi on kahtlemata ÜENU. Juba 1919. a. taipasid selleaegsed noorsoo tegelased, s. t. noored ise (mitte kahjaks noorte juhtijad vanade ringkonnast, pedagoogid, või n. n. „noorsoo liigutajad“), et noorsoo liikumist tuleb viia rahva sekka ühise kooskõlalise tervikuna. Tuleb rajada organisatsioon kõike haarava tegevusega, tuleb töötada välja ühine ideoloogia, seada üles oma eesmärgid ja sammuda ühisel jõul, üks teist ülemaaliselt toetades, nende oma eesmärkide poole. Kui see noorte algatus tol ajal oleks leidnud riigi juhtivate ringkondade poolehoidu ja toetuse, siis vist ei oleks meil vaja nüüd pead murda noorsoo liikumise korraldamise üle. Meil oleks juba olemas täiesti ühtlaseilmeline, läbi-ideeline ja terviklik noorsoo liikumine. Kuid kahjaks oli riigi ülesehitavas töös siis nii palju luua uut, et noored oma alal pidid ajama läbi täiesti enda jõuga ja endi oskustega. ÜENU kõrval tekkis paljugi veel teisi üksikuid seltsi ja ühinguid, isegi liitusid, kuid pea kõik nad on aegade jooksul jälle kadunud. Ainult ÜENU on püsinud ja aina kasvanud. Ühenduses peitub jõud — on olnud ka ÜENU hüüdsõnu ja see jõud on teda ka edasi viinud. Kui on hääbunudki mõni osakond, on asemele kerkinud mitu teist ja suur noorsoo organiseerimise mõte on levinud ja paisunud. Kui on hiljem tekkinud paralleelseid organisatsioone, siis ei ole killunemises süüdi ÜENU, vaid need ringkonnad, kes kas poliitilistel või muudel kitsama kihihuvi kaalutlustel killunemisi on tekitanud. Näiteks erilised maanoorte organisatsioonid, omaaegsed parteilised noorte liidud jne. ÜENU eesmärk on olnud kõike haarav, suur rahvuslik kasvatustöö, mille kõrge eesmärk — parim eestlane.

Noorsoo liikumise ühtlustamine ja keskendamine on tervitatav kavatsus. See on siht, mille poole on tüürinud ka ÜENU kõige oma tegevusaja kestel. ÜENU tegelased ise on olnud alati arvamisel, et nende organisatsioon peaks suutma endasse liita ja koondada kõige mitmekesisemad tegevusalad ja kõige mitmekesisemate huvidega noori, võimalda-

KARIN LUTS

„KORIDORIS“

des neil tegutseda igasugustes rühmitustes, alarühmitustes ja gruppides. Kuid kahjuks ei ole olnud mitte kõik sel arvamisel ja ÜENÜ kõige noorsoo koondamise kavad on oma lõplikust teostamisest veel küllalt kaugel.

Juba 1923. a. selgus ÜENÜ-le, et tema kõiki noorsoo organisatsioonid endasse sulatada ei suuda ja, et siiski noorsoo üldise organiseerimise eesmärgile lähemale jõuda, algatas Noorsoo Liidu asutamise mõtte. Samal aastal peeti ülemaaline noorsoo kongress, millest võtsid osa kõik väljaspool kooli tegutsuvad noorsoo organisatsioonid, ja kus Liidule pandi alus. Liit tegutses paar aastat, kuid peamiselt majandusliikudel põhjustel, kui ka enamiku organisatsioonide ükskõiksuse tõttu häabus.

Nüüd ei peaks enam sarnasel noorsoo organisatsioonide koondamisel olema mingisuguseid takistusi. Kahju on vaid sellest, kuidas meil noorsoo liikumise vajadust põhjendatakse. Heidetakse ette meie noorsoole saamatust, ulaelu, kultuurilist langust ja teab kõik, mida veel. Muide, seda on meie noorsoole küll alati ette heidetud. Juba Eesti Vabariigi algul alustasid noored endi organiseerimist ka nende pahede vastu võitlemiseks. Kuid eelpool toodust peaks selguma, et noorsugu oma arengus ja organiseerimises on ka õige palju edasi jõudnud. Oleks aeg juba jätta kõik need ulaelu etteheitmised noorsoole, mis pealegi alati kannavad üldistavat laadi — viimaseni ei saa kõiki pahesid kunagi välja juurida, noorsoo liikumise vajaduse põhjendamiseks peaksime me leidma kord ka teisi aluseid. Katsutagu toonitada ka seda, mida meie noorsugu juba on teinud kultuurilisel alal. Kui meie siin piirdume ainult ÜENÜ-gagi, siis

leiame, et see organisatsioon on juba annud meie riigile ja rahvale suuri väärtusi, millest mõned on isegi saanud meie riigi korraldamise tähtsamateks alusvaradeks. Mainime eeskätt ÜENÜ rahvusliku vaimu õhutamist, mille eest omal ajal ÜENÜ mitmeidki etteheitteid sai šovinismis, mainime ÜENÜ poolt „leitud“ omakultuuri (kodukultuuri, vanakultuuri). ÜENÜ on pannud noored uuesti tantsima rahvastantse, ÜENÜ on elustanud rahvarõivaid, ÜENÜ on spordigi muutnud väärtuslikumaks ja rahvapärasemaks, sundides rekordspordi teed andma vaimu ja keha kooskõlalisele arendamisele võimlemise ja rahvamängude kaudu.

Nii palju noorsoo liikumise ja tema seniste teenete kaitseks.

On hea meel märkida, et noorsoo liikumise tähtsuse päevakorrade tõstmises ja propageerimises on erilisi teeneid jällegi ÜENÜ-lasel. See on ÜENÜ Tallinna osakonna esimees dr. V. Johanson, kes oma loengutega noorsoo liikumise korraldamise üle on suutnud huvitada sellest kõige laiemaid ringkondi, muutes selle küsimuse akuutseks päevaprobleemiks. Ainult nõus ei tahaks olla tema väga pessimistliku arvustusega meie noorsoo üle. Kaheldav on ka noorsoo sundusliku organiseerimise teostatavus ja, nagu aru saada võib, ongi sundus noorsoo riikliku organiseerimise kavas juba kõrvale jäetud.

Ühest Tallinna lehest vilksas läbi teade, nagu kavatsetaks olemasolevaid organisatsioone üksteisega liita. Nii pidid liidetama skautide ja noorkotkaste organisatsioonid, ÜENÜ ja Haridusliit jne. Kuid nähtavasti ei olnud sel sõnumil alust, sest leht juba ise järgmisel päeval dementeeris sellele. Kui see tõesti nii oleks olnud, oleks see tähendanud ÜENÜ likvideerimist. Noored on vabatahtlikult loonud oma organisatsiooni, tundes rõõmu oma loovast tööst, tundes head meelt tema arengust ja edusammudest. Nii palju noori on jätnud siia oma vaimuloomingu ja oma energiat, püüandades seda järeletulijatele ja lootes, et sellest kujuneb kapital, mis ei kao. ÜENÜ noored on alati kõrgelt hinnanud algatuse vabadust, ideede vabadust ja tegutsemise vabadust. Tal on juba oma väikene ajalugu, millest tulevased tegelased võivad ammutada vaimustust ja töötahet, tal on oma lipp ja märk, mis on kujunenud ÜENÜ-lastele sümboliks. ÜENÜ liitmisel teistega häviks kõik see ja häviks ka kõigi ÜENÜ ümber koondunud noorte töötahe.

Võiks aru saada veel niisuguste organisatsioonide likvideerimisest või liitmisest teistega, kes kannavad ilmselt võõrapärasest laadi, olles asutatud võõraste eeskujude järele või koguni võõraste poolt, olgu need siis tudengite korporatsioonid, skautlus või muud. Kuid likvideerida organisatsiooni, mis on puhtamal kujul liha omast lihast, veri omast verest ja mis ka eesti kultuuriarengus on etendanud oma jõukohast osa — see oleks rohkem kui ülekohtune. Aga seda nähtavasti meie praegused riigijuhid õnneks ei kavatse.

On aga täiesti tervitatav keskuse loomine noorsoo organisatsioonide jaoks, et nende tegevust kooskõlastada, kusjuures organisat-

Kord ta tuleb

sioonid ise alles jäävad ja esindajate kaudu keskusega kontakti peavad. Siin oleks uuesti elustatud omaaegne noorsoo liit, kuid riikliku moraalse ja ainelise toetuse seljatagusega ei oleks tal enam karta hääbumist.

Noored on vaimustunumaid riigi ja rahvuse ülesehitajaid. Nad tunnevad rõõmu, kui nende tööd ja püüdeid hinnatakse, kuid nad loodavad ka, et neile jäetakse nende omalooming.

„Kaitse Kodus“ Nr. 22 s. a. kirjutab E. Kadak, et selle põhjused, miks meie tänapäeva noorsoo liikumine ei seisa tarvilisel nõuete kõrgusel, viivat kokku kahe suurema puuduste kompleksi juure. Üks neist olevat noorsoo liikumise selgepiirilise ideoloogilise aluse puudumine ja teine — noorsoo organisatsioonide struktuurilise süsteemi ja tervikluse, kavakindlate meetodite ja kasvatustöö ning üldise ja ühtlase juhtimise puudumine.

Meid riivab eriti see esimene põhjus — ideoloogilise aluse puudumine. See on kuidas-kus! Mainisin juba eespool, kuidas noored juba üle kümne aasta tagasi noorsoo liikumise ideoloogia üle ägedalt pead murdsid. Ja kas arvatakse siis, et see ei annud mingisuguseid tulemusi? Usun, et mitte ainult ÜENÜ-l, vaid ka igal teisel organisatsioonil, kel on selja taga juba teatud „ajalugu“ ja kes on läbi teinud teatud katseaja, on kujunenud oma ideoloogia. Neil organisatsioonil, kes oma asutamiseks tõuke on saanud väljaspoolt, on ka ideoloogia pärandatud väljaspoolt. Teiste ideoloogia on kujunenud ühes Vabariigi tekkimise ja arenguga. Kui meie noorusideoloogia all mõistame nooruse ilmavaadet, sihti, huve ja tõekspidamise ühelt ning ülesandeid, toiminguid, „programmi“, mida esimesed dikteerivad, teiselt poolt, nagu Emar Eme seda defineerib „Urikivis“ Nr. 1 — 1925. a., siis vähemalt ÜENÜ-l on oma ideoloogia olemas. See ideoloogia võib olla mitte veel küllalt täiuslik, sest täiuslikkust, nii kaua kui kestab huvide ja arusaamiste muutumine, vaevalt kunagi saavutatakse, kuid ta on see ideoloogia, mis meid kannab ja edasi viib. Võiks juttu olla vahest sellest, et meil ei ole ühtlast ideoloogiat. Selle ühtlustamise poole võib püüda, kuid ta ei ole soovitatav — andkem noortele vabadust ka oma ideoloogiat arendada. Kuid ainult vanade heatahtlikul toetusel võib noorsoo liikumine saavutada oma õige hoo ja ulatuse.

Aeg on tulla, kord ta tuleb,
jõulise rahva poeet,
verelt ja hingelt
samavõrd isand kui proleet,
südamen ühisjõudude loomingsingel!

Tõusten laulma rahva seast,
ei ta lahku ohtlikumast reast:
püsib säääl, kun heitleb mass.
Teada on ja tundagi ta jalaast,
kuulatakse' kui hinge pidaden
tihti iga ta ridagi,
mil ta loosungeid sõnub lippudele,
kinnitab tähiseid püüete tippudele!

Ainult näida võib ta kentsakas
saksikluspuudriga krohvituile,
segavere intelligentidele,
kui ta pöördumatult möödub
suitsevaist kõrtsest, kohvikuiust,
kuhu latresse on kuulsus risti lööd.

Ümber kirjandussalongide
ei ta lipitseden ringi longi,
küürun selg ja vaimgi küürun,
valmis igal ahtral muumial
kätt ja hingetühjust küürima,
ulataden saladusekatte all
kaelkeid hõrgule parnassi inglile,
et saaks vastu tunnustusekringli.

Ent kui astubki ta sinna kord,
ehmub peenutseja harfilt taevalik
akord,

sest ta samm,
see mehe muldne samm
kannab endaga veel kodunurme
huuma,

tema rõivad päiksest kuumavad
ning ta pilk
põleb sütikuna vilkalt.

Katkeb siis salongin oleng mugavam,
sest maailmatarkadega kõrvu
seisten säääl ja kuulaten
juttu põiklikumalt segast,
lõikub pea ta naer nii ebatuttav
nende välisorientatsiooni eeslikõrvusse,
nagu hirnuks laka tuulaten
mõni võhivõõras peegasus!

A.S. ODOR'i
TINT

Ei lähe pak-
suks
Ei riku sulge
Ei pleegi välja
Läheb ruttu
mustaks.

Ostke!
Veenduge!

Lõppend ootehämaran salongin
vaimuõli valit kirjaneitsidel sääl ongi,
ähman vidusilmseks moondund Veenus,
veidralt peenutsed
kõik boheemitsevad ahvipojad
aina lõdisevad külmund põlvil.
Siin ta avab kõrgel kojat
kassikullan läigitsevad ukсед.

Uhkab värsket tuulepahvang
uste prahvataden
loova elu soojad tuksed
lahjund muusidegi sinihuulile,
uhkab luhtadelt ja põllult
kadund kodu hõilandust.
Ja nein tuulin
kohab hüüd siis hoiatavalt:
„Kunagine eluhoog
hõlmab armastava haardega
needki kolkad sumbuvad
kõigi üksinduste saartega,
nagu aeg on viljakandvaks lavaks
tuuland umbuva
elupelglikuma soogi!”

Sõnul neil säält laulik kaob,
laulik rahva, laulik maa.
Muganeda teeseld paon
tunglev vaim ei iial saa,
enge väljul jätkub künd,
pingul õhk on tehaste tööhõiskeist,
tänavail homsesse hoogub ründ.
Kõikjal inimread võistu
tuleva tähiseil
võitleman on elu eest!

Ning ta läheb,
võitleva rahva poeet,
verelt ja hingelt
samavõrd isand kui proleet,
südamen ühisjõudude loomingpinge.

Säält, kun päevamureden kaevleb
murt ja mõtlik perekonnaisa,
säält, kun rahvahulgad vaevlevad,
tööd ja aateid kaitsten visalt,
säält on tema määrat koht, —
otseselt laul rabab ohtu!

Vaevamehe lihtsan taren,
vaimumehe kitsangi toan,
seemendit väljul töötalgudest varem
allikkarastava joana
süstib laul see südameisse julgust.
Kõikjal algatuste alangust
laul ta rõõmutiivne kaasa kulgeb
ühistegude palangusse!

ÕUNAD

Preester oli vana mehikene ja tal oli neli õunapuud. Õunapuud olid samuti vanad, kuid vilja kandsid. Ja aastast aastasse sügiseti varastati preestri õunad. Ööd on pimedad, vahti juures ei ole, noh, külapoised ronivadki aeda ja hommikul, vaata, pole järele ühtki õuna. Ja õunad ise olid hapud, kõvad, sõõdigi vahest selle tõttu, et olid varastatud. Salmilaulja rääkis poistele:

— Kuradid! Ja häbi teil ei ole? Isakesel nii palju rõõmu ongi kui õunapuud ja needki teete lagedaks! Kas te risti rinnal ei kannan? Silmakirjatsejad! Rääkis sedasi salmilaulja, kuid nemad irvitavad. Kuid isake kuulis kõike ja ainult naeratab endamisi.

Temale see oli vaid rõõmuks, et keegi tema õunapuudest mõnu tunneb. Ainult mõtleb vahel:

„Kahju, et on hapud! Kui oleksid magusad, see alles valmistaks rõõmu neile!”

Aastast aastasse hardub vanake. Saab sügis, nii juba ootab, näüd-näüd võetakse õunakesed. Vaatab ükskord, võetud teised.

Uhed poisiklunnid kasvavad meesteks, kuid nende asemele tulevad uued ja ikka vana nuhtlus, niikui on sügis, on preester õunteta.

Ja tuli Püha Peetrus Issanda juure ja räägib:

— Kahju on mul, Issand, isakesest! Eeskujulik vanake, kuid igal sügisel seisavad ta õunapuud tühjaks varastatuina.

Ja Issand küsis:

— Kuid kas isakene vihastub seepärast?

— Ei vihastu, Issand! On isegi liigutatud, ootab sügist ja kui õunad on viidud, muheleb habemesse.

Mõtles Issand ja ütles:

— Tule täna, kui päike loojub, lähme koos aeda, valvame ta õunapuude järele.

Ja juhtus nii, et Peetrus hilines, palju tegemist oli paradiisi väravail ja kui tuli Issanda juure, siis päikegi oli ammu loojenenud.

Laskusid maa pääle, vaatavad — õunu enam ei olegi, varastatud.

Vangutas Issand pääd ja räägib Peetrusele:

— Hilinesid, vennas. Oled ise süüdi!

Peeter muutus kurvaks, kuid Issand naeratab.

K. LIIMAN

„NATUÛRMORT NAISEGA“

— Vaata aga vaata, — räägib, — millised tragid poisid, ei tohi silmi mujale pöörda! Tuleb oodata uut sügist...

Saabus hommik. Tuli preester aeda, vaatab — kolm õunapuud on tühjad, kuid neljanda otsas siidist niitidel ripuvad õunad, kiiguvad, nagu punapalgsed kalliskivid. Rebis ühe, hammustas tükikese. Õun sulab suus, pole sellist söönud eluajal.

Järgmisel hommikul tuli preester aeda, vaatab — kaks õunapuud on tühjad, kuid kahe otsas on jällegi siidist niitidel imelised õunad.

Tuleb Püha Peetrus Issanda juure ja räägib:

— Ime on meie isakese aias! Eile ühe, täna kahe õunapuu otsa on riputatud õunad siidist niidikestel.

— Ega muud! — räägib Issand. — Kui pimeb, läheme vaatama, mis ime see õieti on.

Ja juba, vaevalt päike hakkas loojenema, Peetrus oli varakult kohal.

— Lähme! — räägib Issand. Laskusid maa pääle.

Seisavad neli õunapuud, kuid nende lähedal sammaldunud kirikukene ja kiriku lähedal preestri elumaja ja aknast paistab tulukene. Ja äkki näevad tulijad, et läheneb õunapuudele naine korviga, kuid korvis on õunad.

Peatus puu all ja kiirustab siduma õunu puu okste külge.

— Issand, kes see siis on? sattus Peetrus ärevusse.

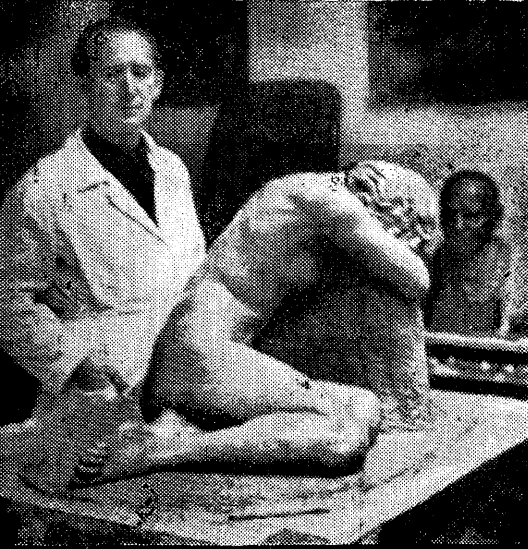
— Eks vaata paremini! naeratab Issand.

Peetrus vaatas hoolsamini ja hing jäi kinni üllatusest.

— Issand, kuid see on ju Sinu Püha Sünitaja!...

Ja hommikul olid preestril ka kolmanda puu otsa kasvanud õunad.

Tõlkinud V. Vent

KUJUR H. HALLISTE OMA ATELJEES

5. naiskongressi puhul

Jüulukuu 14. päeval tuleb Tallinnas kokku pärast viieaastalist vahemikku jälle naiskongress, mille ettevalmistused on toonud elevust kõikjale, kus töötab naisorganisatsioonid.

Tullakse kokku oma töökavadega ja kavatsustega päevaks paariks, et üheskoos arutada ülesandeid ja töösihite. Aga ka selleks, et üheskoos ja suures hulgas tunda ühist jõudu ja viia koju uut indu ja julgust, mida naistelt tihti kipuvad riisuma koduse töö mured.

Mis ütleb naiskongress ÜENU noorele naisperele?

Naisorganisatsioonidele naiskongress annab uusi sihtjooni, mida asutakse taotlema oma edasises tegevuses. Aga veel enam. Sealt läheb sihtjooni igasse meie kodusse, kõigile naistele teadmisenäna nende ülesandest ja otsustena, mis haaravad kõiki ja aitavad lahendada kõigi ühiseid muresid.

Naiskongressidel leiavad käsitlemist ikka need küsimused, mis meie ühiskonnas olulistena nõuavad lahendust. Esimene naiskongress peeti Vene valitsuse ajal, kus meie riikliku olemise mõte hõõgus tuha all: selle kongressi tähtsaim otsus ütles, et Eesti vabariik peab olema iseseisev, rippumatu suures Vene föderatsioonis. See oli siis kogu meie rahva elunõudeid kajastav otsus. Või hiljem, kui iseseisvusaegeid naiskongressid on arutanud ja otsustanud ema ja lapse, vanade ja vallaslaste olukorra ja kaitse küsimusi, kaalunud perekonnaseadust ja naise õiguslikku olukorda, siis needki olid elulised küsimused, mis on ilusa sammuga viinud edasi noore riigi ehuarengul, ja mille tu-

RABINDRANATH TAGORE

Poem armastusest

Ta sosistas: „Mu armsaim, ava omad silmad!“
Ma vihastusin ja ütlesin: „Mine!“ Kuid ta ei läind. Ta seisis mu ees ja hoidis mu mõlemaid käsi.
Ma ütlesin: „Mine ära!“ Kuid ta ei läind mitte.
Ta surus oma näo mu kõrva juure. Ma vaatasin teda ja ütlesin: „Häbenel!“ Kuid ta oli endiselt.
Ta huuled puutusid mu põske. Ma värisesin ja ütlesin: „Teie olete häbematu!“ Kuid ta ei häbenend.
Ta pani lille mu juustesse. Ma sõnasin: „Pole tarvis!“

Kuid ta ei kuuland.

Ta suudles mu huuli ja läks. Ma nutsin ja küsin oma südamele:

„Miks ei tule ta tagasi?“

lemusi meie märkamatuult kohtame kõikjal oma elus ja tegevuses. Tänapäev seab kesksele kohale kodu. Meie rahvas on teadlik, et tema elujõu allikas on terve, hea kodu ja perekond. Kodukultuuri ja kodumajanduse ülesanded on leidnud tee pea kõigisse naisorganisatsioonidesse. Kodumajanduse koja loomisega on perenaise elukutse Eestis leidnud erilise tunnustuse. Eelolev naiskongress on pühendatud selle eluliselt tähtsa ala teenistusse. Kongressi päevakorras on terve rida kasvatust, tervishoidu, perekonda puutuvaid küsimusi. Kongressiga liitub kodusustuse näitus ja raamatuaasta kohane näitus „Naine—raamat—kodu“, kus ühtlasi väljapanekuks on kodune raamatunurk ja erilist tähelepanu leiab lastekirjandus. Kõik need arutlused ja vaated peavad tungima meie kodudesse, aitama teha valgeks ja puhtaks taret ja viia vaimset harrastust sellesse.

ÜENU naispere töötab koos meestega, ühtlase vastutuse ja innuga. Arendab sõbralikku ja kollegiaalset koostööd, mida tulevik ühiste ülesannete juures meilt rohkesti nõuab. Aga ÜENU naisperel on peale meesperega ühiste ülesannete terve rida eriülesandeid, mis tingitud nende erinevaist kohustusist meie riiklikus kodus.

Need ülesanded tingivad tiheda koostöö naisorganisatsioonidega ja kutsuvad meid kaasa naiskongressile. Nende ülesannete nimel ÜENU naispere tervitab 5. naiskongressi kokkutulekut ja soovib edu ja kordaminekut selle kongressi tööle.

Erika Viirsalu.

Pikkkoonu jõulukuusk

KALERVO REPONEN

Hoolimata sellest, et iga samm surus sulavõitu lumme äraandliku märgi, astus Pikkkoon, juba eakas, lugematuid seiklusi läbielanud emarebane, ikka edasi, hoidudes peamiselt soode ja viljelusmaade äärtel. Teda ajas taga metslooma armutuim, kuigi mitte kõige nobedam vaenlane, nimelt nälg, mis oli kihutanud ta liikuma juba kaks päeva tagasi ja nii ähvardavalt karmilt see oli ahistanud kuhugi asustamata, penikoormaid laia neemetaolisele maakaelale riigimetsa lumetulekut ootama asetunud Pikkkoonu, nii et viimatimainitu oli lõpuks sunnitud minema otsima partide ja koovitajate mune, mida ta kevadsuvel oli peitnud murelaspesisse.

Kuna Pikkkoon teadis, et oli asjata püüda varjata jälgi, ta julgusti ja nobedasti traavi tormates tegi kaare ümber viimase soonurga ja tõusis siis kõrgendiku seljale.

Eel taskus kõrgendikunõlv kilomeetreid laia ja veel enam pika jõeoru laurinnakuks, kus kidurakasvused lepad moodustasid tiheda, ehkki nüüd lehita võsa. Siin-seal pöösaste vahel tõusis suure suhkrupea taolisi kühme; need olid murelaspesi, kuhu Pikkkoon oli kevadel peitnud mune. Kuulatanud hetke läänest, mere poolt puhuva tuule tasast sahinat enda ümber olevates kadakapöösastes ja märkamata midagi kahtlast, rebane tegi kaare võsastiku allserva ja hakkas siit vastutuult panipaikadele lähenema.

Sõõnud kahe pesa säilitused, ligi paar-kümmend muna, jatkas rebane tasasel jooksul matka, läks ühest sillast üle jõe ja hakkas kaares mööduma küllast, eesmärgiks kõrge Mägedemägi.

Kuid ta ei jõudnud veel poole teenigi siiasinna põiklevas jooksus, kui ta siin saagikehvas nurgas jõudis alale, kus tabas paari jänese värsked jäljed.

Teades, et neid oli lootusetu minna mööda võsa taga ajama, ta põikas lähedale nõmmele, otsis suure kivi, millelt võis harvas pedastikus näha igasse suunda ja asetus ootama hommikuvidevikku ja teades siis tavalikult toimuvat jäneste magamineku.

Pikkkoon oli oma juhtumusriikka eluea jooksul harjunud kannatlikult ootama, ega tundunud talle aeg nüüdki pikana. Tõsi, vaikus, mis teda nüüd õõ üksinduse hetkel ümbritses nii siin kui peagu kõikjal mujalgi, oli omastkohast masendav, kuid niisugused tunnid ta alati vilgas hing süstas elavate piltidega seiklusrikkast minevikust.

Meelsamini ta mäletas niisuguseid juhtumeid, kus oli õnnestunud vedada ninast oma kõige leppimatumaid tagakiusajaid, inimesi ja nende abilisi, koeri. Ta oli aastate jooksul avastanud kõik need riikad, mida jahimehed olid leiutanud rebaste elu võtmiseks ja tänu äärmisele osavusele ja ettevaatlikkusele ta veel kõigest neist hoolimata oli hinges. Millal lihapaladesse, millal tetrede või kanade päisepistetud mürgikapslid olid alati jäänud korralikult neelamata, kuigi mitte puutumata. Ta oli kaevanud küll need lumest esile, või

kui need olid nähtaval, ta oli tõstnud need veel nähtavamale paigale, kuid kergitanud siis teist jalga, teinud nende juure oma puumärgid ja jatkanud oma matka.

Raudu ta oli õppinud haistma juba mitme meetri kauguselt, ja kord oli ta suus kantud oksaga enda huviks raudad lukustanud nende asetajate kujutletamatuks meelehärmaks. Kord oli ta koguni niisuguste raudade lõugade vahele paisanud lähedaloleva, teibasse hirmutuseks riputatud varese raipe — või õigemini öeldud muumia.

Alati, kui ta oli sattunud jahikoerte kimbutatavaks, ta oli ikka säilitanud rahulikult külma vere ja põhjalikult tundes maastikku, lasknud teinekord koerad paari meetri kauguselt mööda tulles esiteks jälgi mööda natuke maad tagasi ja seiranud siis kuskilt kivilt, pilgeline välge silmis, nende askeldamist ja tobedat nõutust.

Suuremat lõbu oli talle lugematuid korvi valmistanud piiluskelu teatud tihedas kuuses. Kui ta oli omast meelest juba küllalt kaua jooksutanud oma viimamaka tagakiusaja, Kavalat Ärmani hurta, ta oli võtnud suuna mainitud puu poole, möödunud sellest tulnud siis jälgi mööda tagasi ja hüpanud võimalikult kõrgemale sellele puutüvile, mis nõjas vastu kuuske võrdlemisi järsu nurga all. Siis ta oli kadunud puie ühtumiskohta, mis oli üle kolme meetri kõrgusel ja vaadeldu sealte esiteks nõutult tagasi naasnud koera edas-tagasi jooksmist ja hiljem kohale tulnud jahimehe sama lootusetuid üritusi olukorra selgitamiseks.

Röömsateks mälestusteks ta luges ka need mõningad kuud, mis ta üldisemalt vaadates sai olla rahul inimeste mõistmatust hävitamishoost, ja sel ajal ta tegi oma parema võimise järgi, et hoida oma sugu hävimast. Iga viimne kui kevad, viimast arvestamata, ta oli annud elu neljale või viiele väikesele rebasele, kasvatanud need ja katsunud enne jahiaja algust õpetada nad püüdma saaki aina väikesest rohutirtsust ja hiirest jäneseni, ja selle kõrval enne kõike õpetanud neid jubedust tundma inimeste ja koerte ees.

Kuid ta parimaiki õpetused ei olnud saavutanud loodetud tulemusi. Tõsi, ta pesa ei ole kunagi leitud, sest ta oli muutnud järgnevate poegade sünnikohta iga aasta, paigutades selle millal kuhu umbes kuuekümmne kilomeetri pikkusel ja kolmekümne laiusel alal, kuid lõppude lõpuks oli tulnud siiski nii, et ta oli jäänud päris ükski. Inimesed olid leiutanud ikka tõhusamaid ja õelamaid püügi-vahendeid ja kuna Pikkkoonul oli alalise tagakiusamise all olles täiesti võimatu anda nõu ja õpetada kõiki neid ettevaatuse viise, mille abil võis pääseda eriti talviti ähvardavatest paljudest ohtudest, olid ta pärijad hävinud üks teise järele langedes millal kuhu mitmesugustesse lõksudesse, kuni möödunud lumekuu ajal ta abikaasagi oli kadunud teadmata kuhu.

Viimne lootus

Võib olla vaikib viis: Ei hõiska enam ööbik,
kui paindub toomeoks ta õiekoorma all;
see valu liiga sügavasse sööbind,
on kerge lõpulööki anda tal.

Võib olla vaikib viis: Ei kuku enam kägu,
kui oras haljendab ja pungad puhkevad;
kui kõik maailm üksainus unenägu,
maast mahlad võidu üles uhkavad!

Võib olla vaikib viis: On Manalas ju laulik,
kui ükskord naasub kevad, õietulvil aen.
Kui rohtund kalm ja unenud laulud,
võib olla vaikib ka tend kõikjal jälgind vaen.

Võtmata arvesse mineviku elavaid pildisarju, ta oli nii ükski kui elav olend olla võib. Kuid, nii kui öeldud, ta elu oli täis küllalt põnevaid juhtumeid, mille tõendusena ta kehakaalu lisasid lugematud haavlid, mis olid aastate möödudes lastud ta lihastesse.

— — — Mändide varjud hakkasid muutuma teravaks. Pikkkoon laskus kivilt alla ja tegi kaare vastutuult. Öhtustööd söönud murastunud munad olid jätnud ta südame alla iiveldava maigu ja ta tundis valdavat, võimatut isu saada liha ja verd võibumisel oleva organismi virgutamiseks.

Liikudes koon püsti, kõik haistmisnärvid viimseni pingul, ta tõttas edasi, tehes sõlmi ja kaari, kuni jänesse erutav lõhn hoovus ta sõormeisse.

Pikkkoonu silmi süttisid sünnipärase jahimehe kirglikud tuled ja ta liikumine muutus kirjeldamata ettevaatlikuks hüilimiseks. Oli ju ainsaks juhtviitaks lõhn, ja jänesed lähivad alati eriti talvel magama pärituult, et olla paremini teadlikud hädaohudest. Kui rebane tahtis nüüd saaki tabada, siis pidi ta olema võimeline lähenema pikkikõrvale tähelepanematult mõne sammu kaugusele ja siis paari välknobeda hüppega ohvrit üllatama.

Lõpumaa roomas Pikkkoon vatsali pehmes lumes tekitamata vähematki häält. Kui ta viimati nägi ühe kadakapõõsa alt jänesekõrvade musta äärjoonestikku, oli ta juba nii lähedal, et sekunditki kaotamata viiksatas hallikaspruuni välguna tihnikusse.

Kuuldus ainus lühike kääksatus, mis märkis seda, et ümbrus oli jälle ühest jänesest vaesem ja rebane maitseka hommikusöögi poolest rikkam.

Kui Pikkkoon samal päeval peale keskpäeva ärkas Mägedemäe urkas, oli tal vaistlik tunne, et asjad ei ole korras. Ja kuigi tal seda aimdust poleks olnudki, ta ei oleks kuidagi enne pimedat tulemist läinud sealt liikvele oma tuleku jälgi. Nüüd ta ei hoolinud sellest,

et ta võiks paljastada vaenlasele mõne neid salajasi väljakäike, mida siit ta avaramast pesakoopast viis välja isegi koguni neli, sest ta oli nii-kui-nii otsustanud lahkuda neilt mailt igaveseks ajaks.

Nii ta siis tasahilju ja kaaluvalt ronis üles sellele käigule, mis avanes ühe tiheda kadakapõõsa alla ja mille suu oli suvelgi kaetud väljast sammaldega.

Väljas oli hämar ja pilvine, nagu siin tavaliselt oli enamik jõulukuu päevi. Hetk aega põõsast igas suunas välja saatnud hindaava pilgu, ta tormas rinnakult alla ja pääsenud väljaspoole laskepäärikonda, arvates august, kust ta hommikul koopasse oli läinud ja mis oli teiselpool mäeküljel, ta tegi väikese kaare. Pikkkoon oli aimanud õieti.

Mäe tipul kännul istus mees relv käes ja vaatas üksisilmi koopa avausesse, olles valmis avama tuld ja laskma valusasti purevat tina oodatult väljalipsava rebase pihta.

Rebane heitis kütile halvustava pilgu ja jatkas matka. Teinud midagi saja sammu ümber ta märkas ees puust puusse kinnitatud kõie, mille küljes lehvits punaseid, otse kui veresse kastetud räbalaid. Need lipendasid tasases tuulehinguses ja avaldasid Pikkkoonule sama jubedat mõju kui vareminigi. Millest see salapärane pelg nende lipendavate koledahaisuliste räbalate vastu oli põhjustanud, seda ta õieti päriselt ei suutnud otsustada — samuti kui iga teinegi rebane — kuid igal juhtumil ta ei soovinud saada neist kuidagi puudutatud.

Ta oli küll juba urkas ärgates aimanud, et verinoot on tema pea püüdmiseks välja lastud ja selle tõttu ta nüüdki sattumata segadusesse ruttas otsima sobivat paika väljapääsuks. Kui oleks olnud paksemalt lund, ta oleks kogunud seda kuhugi sobivasse paika nii kõrgeks kuhjaks, et lipud ja nõör oleksid saanud peidetud, nii kui ta oli varemini

mõnel korral teinudki. Nüüd ei olnud selleks võimalusi, kuid kuna öösel oli tulnud natuke lund lisaks, ta läks lõunapoolse mäeküljele otsima teist pääsemise võimalust.

Pikkkoon ei tarvitsenud kaua minna, kui ta leidis, mis ta otsis. Ühe suure kivi juure oli läänetuul kuhjanud küllalt palju lund, nii et kui rebane surus end võimalikult vastu maad, tal õnnestus tõega lume alt roomates pääseda teispoole nõõri, ilma et lipud teda oleksid puudutanud.

Mõlemad mehed, Ärman ja ta lahutamatu jahikaaslane Asikainen, märkasid alles pimedal tulles, kui tegid mäel ringi, et Pikkkoon oli jälle omapärasel viisil lipsanud välja nende piiramisrõngast.

Pikkkoon oli hakanud sörkima alguses vastutuult ja siis suundus ta vastu läant ja vastu merd. Lund oli hakanud tuiskama seda oht-ramalt, mida lähemale õhtule päev kulus, nii et rebane ei leidnud põhjust eriti kiirustamiseks — pealegi kuna ta liikus päris kõrvalisi jooksuradu.

Kuid täiesti vahejuhtumisteta ei jäänud siiski ta retk. Sörkides läbi Mustakõrve tuli talle ühes kuusenäristikus vastu mees, kelle rüht oli tuikuv ja kellel oli seljas metalliliselt kõlksatav kott.

Niisuguseid ääriajaid Pikkkoon ei peljanud põrmugi, vaid tegi tihti nende kulul naljagi. Ta teadis, et niisugune vägevate ainete järele lehkav ja neid kandev olend on täiesti hädaohutu, kuigi tal oleks ehk laskeriistki. Sellepärast nüüdki rebane põikas ainult mõne meetri kaugusele ja viguri pärast teeskles enda ühest jalast vigaseks. Salapiiritusevedaja, kelle pea oli täis hiilgavaid arvestusi, roosaid kujutlusi ja piiritust, arvas tõsiselt, et Bacchus ise on läkitanud talle kingituseks selle ramma rebase ja hakkas nobedasti rebast taga ajama, kujutles juba pistvat selle samal hetkel kotti vaigistama karnistrite kõlõsemist. Kuid vaevalt kümme-konk meelit jooksnud mees komistus ja kukkus nii pikk kui ta oli hange, ta müts tegi õhus kõrge kaare ja kukkus Pikkkoonu lähedale. Rebane irvitas, haaras mütsi hambu, laskis mehe ees välja viimast korda eriti talle endale kõrgeväärtuslikku kasukat ja kadus nähtavalt.

Mõni tund hiljem ta kuulis koeri olevat enda kannul. Ta ei närvisenud sellest põrmugi, sest ta oli nüüd mail, kus oli hõlbus pääseda nende eest. Alguses ta tegi mõned raskesti lahendatavad käänakud ja tagasijooksuõlmed hüpetega kõrvale, siis ta traavis kümme-konk kilomeetrit otse lõunasse ja tuli teist teed tagasi. Tulnud hämaras Viuhujõe rannale ta otsis siit niisuguse hauakoha, kus jää vaevalt-vaevalt teda kandis. Siin valmistas ta koertele jäise kümbeluse ja juba õhtul pimedas sooritas ta tagasimatka viimase teeosa, hüppas kallakile olevale puutüvile, varistas okstelt lund jälgedele. Siis kadus ta rahuldutult tuttavasse kuuske saatma mööda tihedate okste sõbralikus varjus viimase jõuluöö sellel talumatult vastumeel-seks ja õudselt tühjaks oleskelupaigaks muutunud maakaelal.

Soome keelest A. Aru,

Naerukuningas

MÖTTEID MARK TWAINI
100. SÜNNIPÄEVA PUHUL

Naerukuningaks ristiti Mark Twaini tema elu hiilgeaastail ja vähe on kuningaid, kelle kuningriik oleks olnud nii suur, keda alamad oleksid kohelnud sellise vaivustuse, müriseva naeru ja tormilise rõõmuga, kui koheldi Mark Twaini. Ent tema võim on säilind ka pärast tema surma. Käesolev aasta on Ameerikas kuulutat välja Mark Twaini aastaks ja masinate rütmi, dollarite kõlõnasse, pööraselt kihutava elu temposse seguneb see, inimlik naer, lastes puhata ülespiisutatud närvel, juhtides mõtteid hetkekski eemale mammiona kõiksalgavast teenistusest.

Naerda suudab ainult inimene, hästi ja teavmeelselt naerda — tark inimene. Mark Twaini peamine võlu seisabki tema loomulikus mõistuses, terves arusaamises ja rikkalikes elukogemuses.

Ta oskab käsitleda iga küsimust lihtsaimast, ainukeselt õigest seisukohast. Ja kui see seisukoht muutub tema humoristliku talendi tõttu karikatuuriks, isegi absurdseks, siis just selle tõttu omavad ta teosed sellise kumeruse ja mällusõõbivuse.

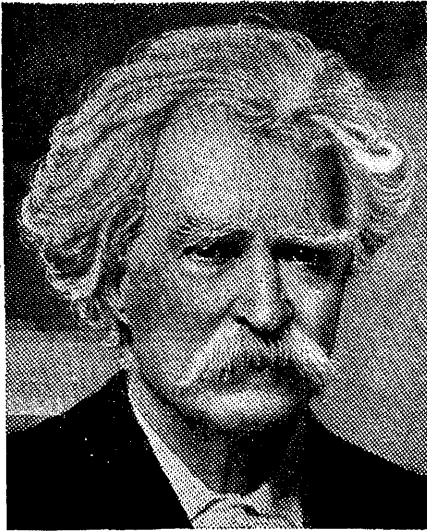
II.

Mark Twaini hilisemais teostes võib meid autori eluliste tähelepanekute ja kogemuste rohkus. Elades läbi rahutu, seiklusrikka nooruse, vahetades kümneid elukutseid, reisides läbi poole maailma, olles rikkuse kui ka vaesuse viimastel tippudel, tunneb ta elu igakülgelt ja elu on alati olnud kirjandusliku loomingu ainsalt õigeks lähtekohaks.

Mark Twaini iseloomustavaks jooneks on asetada ennast lihtsameelse, naiivse, mitte kaugele küündiva silmaringiga isiku — elu vaeslapse või välismaalase seisukorda, kelle üle heidavad nalja kõik, kellel vähegi on tahtmist.

Ja ta kaebab inimeste üle oma lihtsameelsuse maski all, vihastub ja pöörduv lugeja kaastunde poole, ent kõige koomilisem peitub selles, et kaastunde asemel kõlavad kõikjal lugejaskonna rõõmsad naerupuhvatused.

Nii toimis omal ajal Sokrates, kui ta Ateenas turul ja väljakuil, mängides lihtsameelsust, esitas küsimusi ja viis lõppeks targa vastaja

MARK TWAIN

sellisesse seisukorda, et kogu näilik tarkus osutus õhukeseks kassikullaks rumaluse ja pääliskaususe taustal.

III.

Ilmas on üldse nii, et tõtt julgevad ja võivad ütelda karistamatult ainult lapsed ja narrid. Seepärast riietuti, võitluses vaimse pimeduse, vägivalda, inimliku rumaluse vastu juba keskajal narrirüüsse. Seepärast on suurtele humoristidele narrirüü ka nüüdisajal vaistuliselt lähedane. Mark Twaini tuntakse peamiselt ta noorsoojuttude ja kergemate naljandite kaudu, mille peamine eesmärk näib olevat lugejat naerma panna. Kuid süvenedes tema teostesse, aforismidesse, anekdootidesse tõsisemalt, koorub lahti sama naer läbi pisarate, sama pessimism läbiimbund sarkasm, nagu tema suurte eelkäijate Shakespeare'i ja Dickens'i juures.

Et viimased omadused Mark Twaini teostes eriti silma ei paista ja ainult vahete vahel läbi ridade väljahtuvad, on tingitud tema loomulikust elurõõmusest ja peaaegu lapselikest iseloomu omadustest.

On ju Mark Twain üks armastatumaid laste- ja noorsookirjanikke, kelle „Tom Sawyerit“, „Huckleberry Finni“, „Printsi ja kerjust“ tunneb kogu maailma noorsugu.

IV.

Ilusaim moment Mark Twaini matustel oli see — kui lapsed kõigest New-Yorgi seltskonnakihtidest ja linnaosadest tulid kokku ja

puistasid üle lilledega tee surimajast kalmistuni, saates armastet kirjanikku tema viimasesse puhkepaika.

Ka täiskasvanuile oli tema mõju silmapaistev. Oma loengud pidas ta kõikjal täiskiilutud saalide ees ja iga enamõnnestund nalja trükisid ära kogu maailma ajalehed.

Tema arvamist kuulasid austava tähelepanekuga valitsuse liikmed, parteijuhid ja kogu rahvas.

Tihti mõni teelauas improviseeritud anekdoot, näiliselt süütu ja ainult naermapanev, sundis veendund poliitikamehi muutma oma juba kindlakstehtud otsust.

Selline oli Mark Twain naeru kuningana, selline oli ta mõju oma alamaile, ent Mark Twaini looming ei piirdu ainult huumoriga.

Kaastunne rõhutute, viha rõhujate vastu, täis entusiasmi armastus kõige vastu, mis õilistab elu, sügav lugupidamine inimesoo aatelistele jõupingutustele — on omadused, mis ühes lakkamatu huumoriga tegid Mark Twainist maailmakirjanduse suurkuju ja jäädvustasid tema kuningliku tiitli ka tulevastele põlvetele.

V. Vent

Mark Twaini aforisme

Adam oli inimene. Sellega on kõik selge. Ta ei hammustanud õuna mitte õuna enese, vaid selle pärast, et see oli keelatud. Kahju, et madu keelatud polnud, ta oleks selle tinmata söönud.

*

Kui söödate ja paitate naljast koera — siis ta teid ei hammusta. Selles on vahe koera ja inimese vahel.

*

Esimesel aprillil nimetatakse meid selleks, mida me aasta ülejäänud 364-l päeval oleme.

Kui Wanderbilt kritseldab paberile paar sõna ja annab sellega paberile miljonilise väärtuse, siis see on — kapital.

Kui valitsus ostab 1½ untsi kulda ja tembeldab sellele särava kulli, nimetades seda 20-dollariliseks, siis see on — raha.

Võtab mehaanik 5-dollarilise tüki terast ja teeb selle ümber mingiks 1000 dollari väärtuslikuks tükiks, siis see on — väärtuste juurdekasv.

Kui kaupmees ostab 5-sendilise asja, et seda dollari eest müüa, siis see on — äri.

Kui daam, kes võiks sobiva kübara osta 75 senti eest, ostab aga 25-dollarilise — siis see on hullumeelsus.

Töötab tööline 10 tundi ja saab selle eest dollari, siis on see — aus töö.

Annan aga mina, vaene M. Twain, välja vekslid 20000 dollari päälle ja loodan sellest saada 20000 dollarit, siis see on — unistus.

*

Haletsege elavaid, kadestage surnuid!

Anekdoote

Mark Twainist

Üks iiri pagar kirjutas Twainile: „Minule on paljud ütelnud, et ma sarnanevat Teile imestamisväärselt. Saadan Teile nüüd oma pildi ja palun Teid see minule tagasi saata oma kinnitusega, et meie tõepoolest üksteisele sarnaneme.” Twain vastas: „Lugupeetud härra, meie sarnasus on tõepoolest imekspandav! Teile pilti ei saa ma kahjuks tagasi saata, sest riputasin ta oma vannitoa seinale peegli asemele ja ajan igal hommikul selle ees habet.”

Mark Twainilt küsiti kord, mispärast teda ei sallivat Ameerika suurimad trustid.

— Ei tea, vastas Mark Twain, olen seda aga tähele pannud.

— Kas te ehk midagi pole kirjutanud nende vastu?

— Kirjutasin vaid lühikese muinasjutu.

— Millise nimelt?

— Noh, et elas kord üks kärbes. Temal oli kaks tüdart — maismokka. Üks neist sõi suhkrut, mis oli Üleameerikaliku Suhkruvabrikute trusti valmistet — ja suri. Teine maiustas vorstidega, mis oli valmistet Chicago liha- ja konservitööstuse trustilt — ja suri samuti.

Õnnetu ema lendas mürkpaperile, mis kandis kõlavat päälkirja: „Surm kärbestele!” — ja jäi ellu, sest ka paber oli mingisuguse Üleameerikaliku trusti valmistet.

Ühel pühapäeval istus Mark Twain Holy Islandi saare väikeses kirikus ja kuulas oma sõbra referent Twichelli jutlust. Referent märkas jutluse ajal Twaini süvenenud nägu. „Noh, Mark,” ütles ta pärast jumalateenistust, „mu jutlus näis sulle meeldivat.”

„Meeldiski, ainult ühest on kahju.”

„Millest?”

„Mul on kodus raamat, milles on iga sõna sinu jutlusest!”

„Mis? Kas tahad mind süüdistada plagieerimises?”

„Ma ei ütle midagi. Aga ma võin sulle homme selle raamatu saata.”

Haavunud referent läks koju ja avas ärevuses talle teisel hommikul saadetud paki. Selles oli — inglise sõnaraamat.

Lootsina Mississippil oli Twain harjutanud endale külge vandumise, millest ta hiljem meeldi oleks tahtnud vabaneda, kuna kosis vangatseja naise. Eriti paistis see viga välja golfi mängides, sest iga mängu juures äpardunud löögi juures pomises Twain kõige mahalakamaid vandesõnu. Naine otse kokkus: „Mark valitse ennast!” See manitsus ei aidanud midagi ja naine andis talle nõu iga vandesõna juures pista taskusse kivi, et sellega võõrduda rumalast kombest. Seda töötas Mark Twain pühalikult. Kui ta pärast seda ühel õhtul golfiplatsilt koju tuli, siis ähkis ta väsimusest. Ta tühjendas naise ees taskud, puistates neist välja suure hulga kive ja ütles:

„Need, armas naine, on ainult väikesemad vandesõnad. Suured toob hobune koormaga järgi!”

Twain oli kirglik õngitseja. Kord istus ta õngitsetes jõe ääres kivil, kuid ükski kala ei mõtelnud õnge võtta. Ta õngitsemine jättis mulje, nagu oleks Twain tahtnud vihmasi uju'ada. Aegajalt tõmbas ta õngenööri välja, lennutades seda kõrgele õhku. Üks mõdamineja küsis:

„Õngitsete?”

„Muidugi.”

„Aga ei püüa midagi?”

„Mis teha.”

„Miks loobite siis õnge nii kõrgele?”

„Võib-olla hakkab mõni lind otsa!”

Kord tema sõites Londoni sattus see ühte kallihinnalise karika vargusega, mis oli pandud välja auhinnana hobuste võidusõiduks. Mark Twain algaski oma kõnet järgmisel õhtul umbes sarnaselt:

„Milordid! tänades Teid lahke vastuvõtu eest, pean ma tunnistama, et minu saabumine Inglismaale polnud kõige lõbusamaid. Vaevalt sain ma astuda maale ja osta ajalehe, kui puutusid mulle silma rasvaste tähtedega kirjutused esiküljel: Mark Twain saabus! Spordiklubist on varastatud kallihinnaline karikas! — Milordid! vannun teile, mina olen selles varguses ilmsüütu.

Tormiline naer ja aplausid olid humoristi omapärase sissejuhutuse vastutasuks.

PÕLLUMEHE

KALENDER-
KÄSIRAAMAT

1 9 3 6

HIND Kr. 0.50, 1.50 ja 1.75

K/Ü.

„AGRONOOM“

TALLINNAS, PIKK 36

MARK TWAIN

Proua McWilliams ja äike

Hüva, sir — jätkas härra McWilliams, sest see polnud tema vestluse algus — hirm äikese ees on üks tülikamaid nõrkusi, mis vaevab inimest. Enamail juhtudel see esineb vaid naiste juures; ent vahetevahel leiata teda väikeses koeras ja mõnikord isegi mehe juures. See on üks eriti häirivaid nõrkusi põhjusel, et võib tekitada inimeses sellist kabuhirmu, milleni ei küüni ükski teine võim maailmas, pealegi ei saa teda põhjendada millegagi, ega saa teda häbistades kõrvaldada inimesest. Naine, kes võiks isegi kuradile silmi vaadata — või hiirele — kaotab tasakaalu ja ehmatab enda peaaegu surnuks äikese valgahuse juures. Säärane hirm on otse haletsemisväärne.

Hüva, nagu ütlesin teile, virgusin selle sumbutatud ja ebamäärase hütide peale, mis kostis kaeblikult mu kõrvu: „Mortimer! Mortimer!"; niipea, kui suutsin koguda end pimeuses, ütlesin ma:

„Evangeline, kas sina hütad mind? Mis on juhtunud? Kus sa oled?”

„Olen lukustanud enda saapakappi. Sul peaks olema lähemal lamada seal ja magada nii sügavasti, kuna säärane kole torm möllab väljas.”

„Miks, kuidas peaks mul olema häbi magada? See on täiesti alusetu; inimene ei tarvitse ometi tunda häbi sellepärast, et ta magab, Evangeline?”

„Sina ei püüagi häbeneda, Mortimer — sa tead väga hästi, sa kunagi ei püüa.”

Kuulsin tagasihoidlikku nuuksumist.

Need häälitsused surmasid minus teravad sõnad, mis olid mul huultel, ja ma muutsin nad järgmiselt:

„Mul on kahju, armas — mul on tõesti kahju. Mul pole kunagi olnud kavatsust sääraselt toimida. Tule tagasi ja —”

„Mortimer!”

„Taevas, mis on siis juhtunud, mu armas?”

„Tahad sa öelda, et oled ikka veel selles voodis?”

„Miks, ja muidugi.”

Tule otsekohe välja. Mina tahaksin mõelda, et sa veidigi hooliksid oma elust, kas või minu ja laste pärast, kui mitte iseenda pärast.”

„Kuid, mu armas.”

„Ära kõnele minuga, Mortimer. Sa tead, et pole hädaohtlikumat paika kui voodi, säärases piksemõllus, kui on täna — kõik raamatud ütlevad seda; ent seal sa tahaksid lehada ja vabatahtlikult mängida oma eluga — Jumal teab, mis põhjusel, kas või ainult sellepärast, et targutada, ja targutada, ja.”

„Kuid, pagana pihta, ma ei ole enam voodis praegu. Ma olen,”

„(Lause katkestas välgu sähvatus, millele järgnes proua McWilliamsi tasane hirmukarjatus ja põrisev kõuekärge.)

„Seal! Nüüd näed tagajärgi. Oo, Mortimer, kuidas võid ometi olla nii hoolimatu ja vanduda sellisel hetkel kui praegu?”

„Ma ei vandunud ju. Ja see polnud ometi vandumise tulemus, põrmugi. See oleks tulnud just samuti, kui ma poleks kõnelenud sõnagi; ja sa tead väga hästi, Evangeline — lõppeks, sa peaksid teadma — kui õhk on laetud elektriga.”

„Oo, jaa; nüüd targuta, ja targuta, ja targuta! — Ma ei mõista, kuidas sa võid toimida selliselt, kui sa tead, et meie majal puudub piksevarras, ja sinu vaene naine ja lapsed on täiesti saatuse hooleks. Mida sa teed praegu? — sa süütad tiku sellisel hetkel! Oled sa päris hullunud?”

„Pagan võtaks, naine, kus on siis hädaoht!? Siin on nii pime kui neergi kõhus, ja.”

„Kustuta tikk! kustuta silmapilk! Tahad sa ohverdada tõesti meid kõiki? Sa tead, midagi ei tõmba äikest nii ligi kui tuli. (fzzz! — trah! — bum, bulum-bum-bum!) Oo, kuula ometi! Nüüd näed, mis sa oled saavutanud!”

„Ei, ma ei saa aru, et oleksin teinud midagi. Tikutuli võib, nagu ma tean, tõmmata äikest ligi, kuid ta ei põhjusta ometi äikest — võin vedada kihla selle peale. Ja ta ei teinud seda ka praegu, mitte põrmugi; sest, kuidas võis see kärgeus tekkida minu tikust, mis ometi nii tilluke süütejääd — seda ei juhtu isegi ühel korral miljoneist juhtumeist, ma ütleksin. Miks, Dollymountis sarnane lask kui see. —”

„Häbene, Mortimer! Siin me seisame otse surma suus, ja ometi oled sina võimas selisel tähtsal hetkel tarvitama sääraseid väljendusi. Pole sul siis ühtegi soovi — Mortimer!”

„Hüva?”

„Palvetasid sa täna õhtul?”

„Ma-ma — kavatsesin, kuid sattusin mõttele arutada, kuipalju on kaksteist korda kolmteist, ja. —”

(Fzzz! — bum — berum — bum! bumbumbum bum — rraks!)

„Oo, me oleme kadunud, lootusetult kadunud. Kuidas võisid sa ometi unustada midagi sellesarnast säärasel hetkel?”

„Kuid polnud ju sellist erilist hetke? Ei olnud ju pilvekübetki taevas. Kuidas võisid sa teada, et tuleb selline raksatus ja kärgeatus nii tillukesest tulest? Ja ma leiän, muuseas, et pole ilus sinust teha sellest nii suur küsimus, teades pealegi, et seda juhtub nii harva; ma pole ju eksinud milleski pärast seda juhtumit, kui tõiän kaela tolle kurikuulsa maaväringu nelja aasta eest.”

„Mortimer! Kuidas sa kõneled! Oled sa unustanud siis kollatõve?”

„Mu armas, sa alati veeretad kõik süü

minule — ja ma arvan, täiesti põhjusega. Ei saa isegi vahenditult lähendada telegrammi nii lähedale kui asub Memphis, kuidas võis siis säärane väike sädemeke minu tikust kanduda nii kaugele? Võtan omaks maaväringu, sest see oli nii lähedal tol korral; ent pigemini suren, kui võtan endale vastutuse iga neetud. —”

(Fzz — bum berum — bum! bum — Trrahhh!)

„Oo, armas, armas, armas! Ma tean, see löi sisse kuhugi. Meie ei näe enam päeva-valgust, ja kui sulle pakub lõbu mäletada surmatunnil, et sinu kole keel — Mortimer!”

„Hüva! Mis nüüd?”

„Sinu hääl kõlab nagu — Mortimer, seisad sa tõesti lahtise kamina ees?”

„See on tõepoolest mu süü.”

„Lahku sealt otsekohe! Sa näid tõesti tõmbavat meile kõigile hukatuse kaela. Kas sa ei tea, et pole ühtegi suuremat äiksejuhet kui lahtine korsten? Kus sa seisatasid nüüd?”

„Olen siin akna juures.”

„Oo, Issand halasta! Oled sa kaotanud mõistuse? Tee, et sa kaod sealt jalamaid! Isegi mähkmeis laps teab, et äikse ajal on hädaohtlik seista akna all. Armsaim, armsaim, tean, et ei näe enam homset hommi-
kut! Mortimer!”

„Ja.”

„Mis sahin see on?”

„See olen mina.”

„Mis sa teed jälle?”

„Otsin oma pükste ülemist otsa.”

„Aga ruttu! viska need esemed eemale! Ma olen juba valmis uskuma, et sa need tõesti tahad jalga panna praegusel hetkel; ometi tead sa liigagi hästi, et iga vähegi autoriteetne isik nõustub, et villane riie tõmbab äikest külge. Oo, armas, armas, ei jatuks veel sellest, et meie elu on hädaohus looduse jõudude tõttu, sa tahad nagu vägisi teha kõik, et aga suurendada hädaohtu. Oo, ära laula! Mida peaksid sa küll praegu mõtlema?”

„No milles peitub siis see hädaoht?”

„Mortimer, olen sulle öelnud korduvalt, õigemini sadandeid kordi, et laulmine tekitab võnkumist õhus, mis takistab elekri-
voolu edasiminekut, ja — No, taevast tule appi, miks avasid sa nüüd selle ukse?”

„Halastaja Jumal, naine, on siis selles hädaohtu?”

„Hädaohtu? Surm varitseb selles. Igaüks, kes vähegi on tunnud huvi selle küsimuse vastu, teab, et tõmbetuule tekkimine kutsub esile äikese. Sa pole veel pooltki sulgenud ust; sulge ta täiesti — ja ruttu, sest muidu oleme hävinenud. Oo, hirmus on olla sellisel hetkel ühes ruumis sarnase kuu-
tõbisega kui sina. Mortimer, mida teed sa nüüd?”

„Midagi, keerasin vaid lahti kraani. Tuba on otse lämmatavalt umbne ja kuum. Tahan pesta nägu ja käsi.”

„Tõesti, sul pole enam arunatukestki peas! Kui välg lööb sisse igasse teise asjasse ükskord, siis vee sisse küll viiekümnel ju-

Tule rahuöö...

Tule, rahuöö,
lasku hingele,
hajufa pinge,
mure ja tüü.

Teid nii paljugi
käninud jalga...
Olgu hää või halb, —
ei tea sedagi. —

Süda, siiski löö!
Väsinud küll...
Lumi kõigil üll...
Tule, rahuöö.

hul sajast. Keera kohe kraan kinni. Oo, armsaim, olen kindel, et meid ei suuda päästa enam ükski vägi. Mulle näib, et — Mortimer, mis oli see jälle?”

„See oli kur — see oli pilt. Ajasin ta maha.”

„Siis sa oled päris sein lähedal! Pole varem kuulnud sellist rumalust! Kas sa ei tea siis, et pole paremat äikse ligimeelitajat kui sein? Tule ära sealt! Ja sa tahtsid jälle vanduda, mis! Oo, kuidas võid sa olla ometi nii piiritult rumal, kuna terve perekond on säärases hädaohus? Mortimer, leidsid sa sulgkoti, nagu ma sulle ütlesin?”

„Ei. Unustasin.”

„Unustasid! See võib maksta su elu. Kui sul oleks nüüd sulgmadrats ja sa laotaksid ta keset põrandat ja heidaksid sinna maha, sa oleksid väljaspool hädaohtu. Tule kohe siia — aga ruttu, enne kui saad hakkama mõne uue rumalusega.”

„Katsetasin, kuid suletud väike seinakapp ei tahtnud mahutada meid mõlemaid, kui me poleks tahtnud just lämbuda. Ahmisin veidi õhku ja pugesis siis välja. Mu naine hüüdis mulle järele:

„Mortimer, midagi peab ometi võtma ette sinu päästmiseks. Anna mulle too saksa-keelne raamat kaminasimsilt ja kütünal, kuid ära süüta teda; anna mulle ka üks tikk, ma süütan selle siin seinakapis. Raamat sisaldab mõningaid juhiseid.”

Leidsin raamatu — lõhkusin sealjuures ühe vaasi ning mõned teised purunevad esemed, ja madam sulges enda kappi oma kütünalaga. Nüüd oli mul veidikeseks ajaks rahu; seal aga hüüdis ta varsti:

„Mortimer, mis see oli?”

„Ei muud midagi kui kass.”

„Kass! Halasta! Püüta ta kinni ja sulge ta pesukappi! Aga kiiresti, armsaim; kassid on täis elektrit. Tunnen, et mu juus läheb halliks tänase öö kohutavaist sündmusist.”

Kuulsin uuesti sumbutatud nuukseid. Ent sellepärast poleks tarvitsenud liigutada kätt ega jalga sääraseks mõtlematuks ettevõtteks kottipimedas.

Siiski, katsetasin — üle toolide, lüües end ära vastu igasugu takistavaid esemeid, millised eranditult osutusid kõvadeks pealegi, ja muide, neil olid kõigil teravad servad — kuni lõppeks jõudsin lukustada enda öökappi pärast seda, kui olin lõhknud umbes neljasaja dollari väärtuses mööblit ja tagunud ära oma küljed. Siis kuulsin jällegi noid sumbutatud häält seinakapist:

„Siin öeldakse, et kindlaim on seista toolil keset tuba, Mortimer; ja tooli jalad peavad olema isoleeritud mittejuhtmetega. See tähendab, sa pead panema tooli jalad veeklaasidesse. (Fzzz — bum — bum! — trahh!) Oo, kuulata ometi! Rutta, Mortimer, enne kui välk tabab su!”

Püüdsin kobada veeklaase. Sain lõppeks kätte vajatud neli pärast seda, kui olin lõhknud kõik teised. Isoleerisin tooli jalad ja küsisin edaspidiseid juhtnõure.

„Mortimer, siin kirjutatakse, „Während eines Gewitters entferne man Metalle, wie z. B., Ringe, Uhren, Schlüssel etc., von sich und halte sich auch nicht an solchen Stellen auf, wo viele Metalle bei einander liegen, oder mit andern Körpern verbunden sind, wie an Herden, Öfen, Eisengittern u. dgl.“* Mida tähendab see, Mortimer? Tähendab see vahest seda, et pead koguma metallesemeid enda ümber, või tuleb need eemaldada endast?”

„Hüva, ma vaevalt tean. See tundub veidi keerulisena. Kõik, mida soovitavad sakslased, on enam-vähem keeruline. Sellegipärast arvan, et too lause on alaleütlevas käändes, kusjuures siin-seal on sekka puistatud ka omastavat ja osastavat õnneks; sellepärast näib mulle, et tuleb end vist ümbritseda metallesemetega.”

„Ja, seda see vist tähendab. Pealegi on selline arvamused täiesti põhjendatud. Metallesemed on ja loomulikud piksevardad, tead sa. Pane pähe oma tuletõrjekiiiver, Mortimer; see on puhas metall.”

Saavutasin selle ja panin pähe — väga raske, kohmaka ja ebamugava eseme kuumal õõl umbes toas. Mu õõrõivas tundus isegi juba kuumenema, kui seda otseselt vajasin.

„Mortimer, arvan, et sinu keskpaik pole küllaldaselt kaitstud. Kas sa ei tahaks kinnitada võõle oma kaitsevämõõga, palun?”

Alistusin.

„Nüüd, Mortimer, tuleb sul kuidagi veel kaitsta oma jalgu. Kinnita, palun, jalgele kannused.”

Tegin seda — vaikides — ja püüdsin säilitada meeoleolu sel määral, kui see oli minu võimuses.

„Mortimer, siin seisab „Das Gewitter läuten ist sehr gefährlich, weil die Glocke

* Äikse ajal eemalda endast igasugu metallesemed, nagu: sõrmused, uurid, võtmed jne. ja ära peatu selliseis paigus, kus palju metallesemeid koos või teiste kehadega seoses on, nagu pliitidega, ahjudega, raudvõredega j. m. s.

selbst, sowie der durch das Läuten veranlasste Luftzug und die Höhe des Thurmes den Blitz anziehen könnten.“* Mortimer, kas tähendab see, et on hädadohtlik mitte helistada kirikukellu äikse ajal!?”

„Ja, nii see näib olevat — kui see on ainsuse nimetava mineviku partitsiip, ja mulle tundub, et ta on seda. Ja, ma arvan, et kirikutorni kõrguse ning Luftzug'i (tõmbetuule) puudumisel oleks väga hädadohtlik (sehr gefährlich) mitte helistada kellu äikese ajal; ja, veel enam, kas sa ei märka, juba see sõnastus. —”

„Ära kõnele sellest, Mortimer; ära raiska kallist aega mõtetus kõnelemises. Võta suur lõunakell; see peab olema esikus. Rutta, Mortimer, armas; meie oleme peagu päästetud. Oo, armsaim, ma hakkam uskuma, et me lõppeks saame päästetud!”

Meie väike suvila asub küngaste aheliku harjal, kust näeb alla orgu. Mitu taluelamut on meie läheduses — lähim neist mõni kolm- või nelisada jardi eemal.

Kui mina, seistes toolil keset tuba, olin põristanud seda koledat kella seitse kuni kaheksa minutit, kisti äkki meie aknaluugid valla, ja ere elektrilamp paiskas kimbu valguskiiri aknast sisse, millele järgnes karm kütisitus:

„Pagana päralt, mis on siin lahti?”

Aknaavaus oli täis meeste päid, pead täis silmi, millised tardunult vahtisid mu õõrõivast ja muu sõdurlikku varustust.

Lasksin kukkuda kella, hüppasin kohmetult maha toolilt ja ütlesin:

„Pole midagi, sõbrad — vaid väike ärevus äiksetormi puhul. Tahtsin hoida ära välgu sisselöömist.”

„Äiksetorm? Välk! Miks, härra McWilliams, kas olete kaotanud mõistuse? Väljas on kaunis tähtküllane õõ, pole olnud mingit tormi.”

Vaatasin õõe, ja olin nii hämmastunud, et ei suutnud kõneldagi esialgu. Siis ütlesin ma:

„Mina ei mõista enam midagi. Meie ometi nägime selgesti välgusähvatusi läbi akna eesriiete ja luukide, ja kuulsime kõuemürinat.”

Mehed heitsid üksteise järele maha, et naerda — kaks isegi olid peagu suremas naerust. Üks juuresolijaist tähendas:

„Kahju, et teie ei tulnud mõttele avada aknaluuke ja vaadata alla künkaharjalt. Mis teie kuulsite, oli suurttükk; mis nägite, oli leek. Teate, telegraafi teel saabus mõningaid uudiseid just kesköö paiku; Garfield on valitud — see on kõige põhjus!”

Ja, mr. Twain, nagu mainisin alguses (ütles härra McWilliams) eeskirjad välgust hoidumiseks on nii suurepärased ja on neid nii arvutult rohkesti, et mulle tundub arusaamatuna, kuidas välk üldse veel kedagi tabada saab.

Nii öeldes ta korjas kokku mapi ja vihma-varju ning lahkus; sest rong oli jõudnud tema linna.

* Äikse ajal kellu helistada on väga hädadohtlik, kuna kell ise, kui ka helistamise läbi tekkinud tuuletõmme ja kirikutorni kõrgus äikest ligi tõmbavad.

VÄLISKAASTÖÖLISI

RABINDRANATH TAGORE

India kirjanik R. Tagore (bengali keeli Rabindronath Thakur) kuulub vanasse India aadliperekonda, kelle liikmed põlvede jooksul harrastasid kunste ja kelle esivanemad on end teinud kuulsaks paljudel juhtival koh-tadel bengali kultuuripiirides. Ta sündis Kalkuttas 1861. a. 6. mail suurpühimus (maharši) Debendranath'i noorema pojana. Ta isa oli suur usuline isiksus, „Brahmo samadži” liikumise juht. Noor Tagore sai isalt tugevaid usulisi mõjustusi. Nõudlikes tingimustes elatud lapsepõlv ei võimaldanud süstemaatilist õppimist ei kodus ega Inglismaal, kuhu ta 1877. aastal õigust studeerima sõitis; ta tuli tagasi kodumaale järgmisel aastal, olles enne teinud kaastööd Bengali ajakirjanduses ja luuletustega saavutanud edu.

Abielludes 23-aastaselt siirdus Tagore elama sisemaale. Andudes mõõdunud sajandi lõpul India rahvusliikumise kultuuritööle, asutas ta 1901 Santiniketani kuulsa õppeasutuse, mis tuntud oma kasvatuse vabameelsuselt ja praegu on rahvusvaheline ülikool.

Santiniketanis, Bolpuris (93 miili Kalkuttast) kirjutas Tagore oma tähtsamad teosed. Ta noorpõlve armastusluulet pidas publik noorsugu riikuvaks ja ebamoraalseks. Vaevalt küll selle mõjul, pigemini loomuliku arengu teel tüündus Tagore luule selgitatult hingeliseks. Ja oma 25. ning 35. eluaasta vahel kirjutas ta oma parimad lüüriilised laulud.

1913. aastal määrati Tagorele Nobeli kirjanduslik auhind, millest saadud £ 8000 ta kasutas oma kooli tarvis. Pärast seda külastas ta Euroopat, Jaapanit ja Ühendriike. leides igalpool vaimustatud vastuvõttu. Poliitikast huvitub Tagore ainult niivõrd, kui see haarab sügavamalt India rahvuslikku elu.

Tema arvamisel rahvuslik liikumine peaks viima läbi sotsiaalsed reformid enne poliitiliste vabaduste nõutamist.

Tagore teened bengali rahva tunnete ning omapära tõlgendamisel Lääne-maailmale on suured ning ainulaadsed.

Luuletajana jäljendab Tagore nn. Vaišnavaulikuid, kellede erootilis-müstilised laulud ülistasid jumal Višnu-Krišnat ja selle karjaplika Radha ilu. Sügavat mõju on jätnud Tagorele višnulaste reformaator Tšaitanja Deva, kelle tõlgendusel oli armastus — nii inimlik kui jumalik — kõiges, nagu see on Tagoregi meheea luules; tema laulude kaunimad read on pühendatud kodusvalitseva armastuse ülistusele. Tagore armastus laieneb aga looduse, inimese, rahva ja maa kaudu kogu maailma ja inimkonna armastuseks.

Tagore rohkearvulistest teostest nimetatagu järgmisi: „Naibedya” (1901), „Kheya” (1906), „Gitanjali” (1910), poja surmast inspireeritud „Shishu” (Poisike, ingliskeeles), „The Crescent Moon” (1913), optimistlik inimarmastuse romaan „Laevahukk” (1901, ilmunud D. Palgi tõlkes eestikeelsena 1928), „Chitra” 1914, „The Post-office” 1914, „The Gardener” (1914), „One Hundred Poems of Kabir” (1915), „Fruit-Gathering” 1916, „Stray Bird” (1916), „The Lover's Gift and Crossing” (1917), „Nationalism” (1917), „Lectures of Personality” (1917), „My Reminiscences” (1917), „The Parrot's Training” (1918), „The Home and the World” (1919, eesti keeles „Kodu ja maailm” 1930 „Valiku” kirjastusel), „Sakuntala” (1920), „Gora” I—II (1924), „Red Oleanders” (1925).

Ülalnimetatuile lisaks on Tagore luuletusi ja jutte eestikeelses ajakirjanduses rohkesti ilmunud, samuti aga ka mõningad eriraamatud, nagu „Mashist” (1918) tõlgitud novellivalik „Pärandusehoidja” (LUB 40, 1928).

Lähemaks tutvumiseks Tagorega soovitatagu S. Thompsoni teost „R. Tagore. Poet and Dramatist”, (Oxford 1926).

H. T.

SUITSETAJA

PARIM SELTSILINE

MARET

Laferme UUDISPABEROSI!

hinna ja mis ilmunud seni poolteist tosinas keeles. See moodsa elu eepos jutustab kahe mehe elu lapsepõlvest alates. Larsen on loomu poolest müstik ja ta romaani sügavamaks vundamendiks on religioon. Nõnda ilmeh see teostes „Martha og Maria” (1925), „Sog-net som Vokser ind i Himmelen” (Võõras Paradiis, 1928) ja „Rus” (1931). Eesti tõlkekirjandusse pole Larseni teosed seni veel ulatunud.

H. T.

OLAV DUUN

Pärast Sigrid Undseti „Kristiina Lauritsa tütre” kroonimist Nobeli kirjandusauhinna hakati Euroopas selle norra laureaadi kõrval ja tihti ettepoolegi, seadma Olav Duuni, tema romaani „Juvikingid” tõttu. Duun kujutab oma romaani kuues osas samuti kui Undset oma trilooias ühe kõrge Põhja talupoegade suguvõsa elu ja surma, õitsengut ja hukkumist. Romaani kuus osa kannavad tiitleid: „Juvikingar” (1918), „I blinda” (Pimedas, 1919), „Storbrylloppe” (Suurpulum 1920), „I eventyre” (Muinasjutumaal, 1921), „I ungdommen” (Noorusaastad, 1922) ja „I stormen” (Tormis, 1923).

Duuni kirjeldused norra loodusest ja talupojaelust (kirjakeelena tarvitab ta n. n. „landsmåli”) on sageli küllastatud huumoriga. Ta jutustab rahulikus ning laias eepilises stiilis. Sellekõrval on Duun meister süvenenud psühholoogilises inimese kujutamises. Sigrid Undset tunnustab Duuni isegi võistlejaist vabaks suuruseks praeguses kirjanduses.

Olav Duun sündis 21. novembril 1876. a. Namdalis, Norra talupoja pojana. Pärast õpiaastaid pidas ta rahvakooliõpetaja ametit ning selle kõrval (1907 a. alates) hakkas kirjutama romaane ning novelle. 1926. loobus Duun kõigest muust tegevusest päälle kirjutamise.

Päale kuulsusriikka rootsi, taani, saksa, soome, tšehhi, inglise jne. keeltesse tõlgitud „Juvikingite” sarja on Duun kirjutanud rea novellikogusid ja romaane, millest nimetatagu „Paa Tvert” (1909), „Tre Venner” (1914), „Harald” (1915), „Loglege Skruvar” (1907), „Marjane” (1908), „Blind Anders” (1924), „Øls oygutane” (1927), „Carolus Magnus” (1928), „Medmenneske” (1929), „Ragunhild” (1931) ja „Ettermaela” (1932). Viimased moodustavad romaanimitoloogia, mille lõpposa alles hiljuti valmis ning ilmus.

H. T.

WACLAW SIERSZEWSKI

Praegune Poola kirjanduse akadeemia esimees Wacław Sieroszewski sündis Warszavi lähedal Wóolka Kozłowskas 1858. aastal. Ta tegutses lukusepana ja saadeti poliitilistel põhjustel 1878. aastal Siberisse, kus ta elas jakuutide hulgas kaksteistkümmend aastat. Selle tulemsena avaldas ta teose „Kaksteist aastat jakuutidega”, rahvakommete ja rahvaelu kirjelduse, mis ilmus vene keel-sena 1896. a. ja poola keelsena 1900. 1905. aastast alates elas Sieroszewski Pariisis. Säält tuli ta tagasi kodumaale 1914. aastal, astudes Piłsudski leegioni.

Oma kirjanduslikus loomingus tarvitab Sieroszewski enamasti idamaa aineid, tema jutustuste tegevuspaikadeks on suuremalt osalt kauge Ida maad. Ta on üle oma rahvuse piiridegi hästi tuntud autor.

Sieroszewski teostest nimetatagu järgnevaid: „Powieści chinskie” (Hiina jutustused, 1903), „Ol-Soni Kisan” (1906), „Dalai Lama” (1927), „Pan Twardowski” (1929), „Siberi jutustused” (1903), „Korea, maa ja rahvas” (1905), monograafia „Józef Piłsudski” (1915 ja 1925). Päale selle on ta avaldanud oma mälestused „Na szlakach świata” („Elu teerajal, 1926). Poola keeles on ilmunud tema „Teosed” neljasteistkümmes köites (1922—1926), vene keeles kaheksas köites 1908—1909.

Eesti keeles on Sieroszewski teostest ilmunud „Dalai Laama” I—II ja „Korea tantsitar” (1934).

H. T.

JACOB PALUDAN

J. Paludan, taani nooremapõlve tähelepan-davaim autor, on sündinud Kopenhaagenis 7. veebruaril 1896. a. Ta oli elukutselt apteeker, kuid siirdus siis kirjanduslikule tegevusele. Tema luuletusi iseloomustab järeld-sõjaaegne kultuuripessimism, mis kritiseerib armutult Ameerika ja Euroopa tänast selts-konda. Pärast Ameerika reisi 1922. a. avaldas ta oma esikteose „De vest-lige Veje” (Uus maailm, tõlgiti 1923. kohe ka saksa keelde). Romaanis „Sogelys” (1923) õiendab ta arveid maailmasõjaga, millele järg-nenud amerikaniseerumises ta näeb Euroopa kultuurile suurt hädaohtu. Inflatsioonigaegset eetiliste süsteemide kokkuvarisemist ja ka kõlblikult tugevate karakterite murdmist ku-jutab Paludan romaanis „Fugle omkring Fy-ret” (Linnud tule ääres, 1925 — ilmus käes-oleval aastal LKR-seerias ka eestikeelsena). Kõige selgemalt avaldub ta traagilispeSSI-mistlik maailmavaade romaanis „Markerne modnes” (Väljad valmivad, 1927).

II. T.

GUNNAR GUNNARSSON

— Islandi suurkirjanik, kelle kuulsus juba praegu ulatub üle Euroopa, kuid kes kaugeltki veel pole õelnud oma viimast sõna.

Gunnarsson sündis Fljotsdalis (Islandis) 18. mail 1889. aastal. Pärast õppeaastaid Is-landis ja Taanimaal (Gunnarsson nimetabki Kopenhagenit oma koduks, ning on kogu oma elu elanud vaheldumisi sääil ning sünni-saarel) äratas ta laialdast tähelepanu ühe talupojaperekonna romaaniga: „Af borgs-loegtens historie” (Borgi rahva elulugu, I—IV, 1912—1914). Kujukas muinasloostilisel on selles romaanis kirjeldatud nii moodsa elu kui vanade saagade ühtepõimitud ainekku.

Gunnarssoni järgnev kirjanduslik tegevus on aina suurendanud ta nime kuulsust: 1915. a. ilmunud „Livets strand”, 1916 — „Varg i Veum (saksa keeles „Väljamõistetud”) tiitliga ilmunud 1927) ja 1917 — „Drengen”. Maa-ilmasõja meeleoludest kantud on teos „Sa-lige er de enfoldige” (Seitse päeva pimedust, 1920).

Oma lapseeast ja noorpõlvest on Gunnar-sson kirjutanud teostes „Leg med straa” 1923

ja „Skibe paa himlen” 1925, mis koos kannavad tiitlit „Laevad taevas” ja on tõlgitud paljudesse Euroopa keeltesse.

H. T.

KARL SKALBE

Skalbe, peenetundelisim ja intiimim läti rahvuslik lüürik, sündis 26. oktoobril 1879. Pärast õppimist valla- ja kihelkonnakoolis oli ta mõne aja vallakirjutaja abiks ja hiljem kooliõpetajaks, mis ametist ta 1903 aastal poliitilistel põhjustel tagandati. Põledes samal ajal tiisikust ei heitnud Skalbe sugugi mitte meelt, vaid otsustas äratada oma rahvast orjaahelate maharaputamisele ja vabaks saamisele. Ta on 1905. aastal nende revolutsionääride hulgas, kes juba tol ajal mõtlesid Läti iseseisvusest. Pärast selle aasta sündmusi elas Skalbe pagulasesna Norras ja Soomes, kust aga pöördus tagasi Läti, katsudes sääl tegutseda ajakirjanikuna. Pisut aega — ja Skalbe mõisteti ajakiri „Kahvi” redigeerijana poolteiseks aastaks vangi. Maailmasõja ajal elas ta Riias, Petrogradis ja Moskvas ning teenis hiljem Läti kättide polgus.

Iseseisvas Lätis tegutses Skalbe nii kirjanikuna ja poliitilise tegelasena, olles Seimi liikmeks.

Alustades oma kirjanduslikku tegevust luuletuskogudega „Vangi unistused”, „Mil õunapuud õitsevad” ja „Helid kaugusest” saavutas Skalbe kohe võltsimatut ehtsust ja südamlikkust ja sai noorsoo armsamaks luuletajaks, peamiselt oma protesteeriva rahutuse ja parema tuleviku igatsuse tõttu. Hiljem ilmunud teostes „Alandlikud hinged”, „Talve muinasjutud”, „Väinajõe lained” ja mõned teised on Skalbe saavutanud kristalliseerunud meisterlikkust ja tõusnud läti parimaks stilistikks.

Nii oma muinasjutudes kui luuletustes on Skalbe läbi ja läbi lüürik. Ta proosateosedki on pigemini riimimata luuletused kui jutud tavalises mõttes. Oma muinasjutudes kõneleb Skalbe allandlikkudest hingedest ja arendab nii üldda teatavat valude kultust. Tema kangelased ei püüa vabaneeda valudest, vaid neid otsides piinavad nad mõnuga oma hinge. Valud vabastavad loova hinge ainest. Selletõttu Skalbe kummardab ja jumaldab neid ja loob omale mingi esteetiliste valude religiooni. Tundes valu, näib temale kõik olevat kullaga kaetud. Valude luuletajana jääb Skalbe muidugi väga kaugele egoismist ja igasugusest välisest seltskonnast. Huvitav on, et isegi kohvikusse astudes ja küsides, keda ta säält leiab on Skalbe vastus:

„Leian oma käe.
Pääd käele nõjatades
leian oma kurbuse.”

Skalbe sügavus ja luuletaja omapärasus on leidnud ammugi tunnustamist väljaspool Läti piiregi. Ta teoseid on tõlgitud itaalia, saksa, soome, vene ja teistes keeltesse. Mitmeid Skalbe töid on ilmunud eesti keeleski siin sääl ajakirjades.

Rahvuslikke ülesandeid

Meie noorsugu oma südames, meelsuses ei ole raasugi vähem rahvuslik, kui on seda teiste rahvaste noorsugu. Kuid meie noorsool

on veel täita hulk suuri ülesandeid rahvuslikudel aladel, mis paljude rahvaste juures tundmatu. Ja see meie rahva erilise olukord, mis tingitud meie ajaloost, paneb meie noortele ka erilisi kohustusi.

Vähe on sellest, kui meie rahvuslased oleme seesiselt; on tarvis eestlane olla ka kõigis välistes eluavalduis ja väliskülgedes. Kuid just väliselt on meil nii mõndagi küljes, mis kannab võraste võimude surveaegade märke.

Ei kõnele meie rahvusliku iseteadvuse ka suks see, et paljud meist kannavad võrasteid nimesid, mis eestlastele peale surutud võraste võimutsemise aegadel meie rahva üle.

Kui oleme eestlased, siis oleme seda mitte üksnes meelelt ja keelelt, vaid ka nime poolest!

Samuti, kui ei kanna tõsine eesti naine ega mees saksa ega vene rahvusriideid, samuti ei sobi eestlasel kanda ka võraste perekonna nime.

Eestlasele eesti nimi! — selles on suur ülesanne ja kohustus meie noorsoole. Noored, see ülesanne saagu teile südame asjaks! Pange käed külge ja teie näete rõõmuga, kuidas teie energia kaotab meie rahva keskelt võraste rahvaste ajaloolise võimutsemise jäaned.

Meie rahvusliku iseteadvuse, isegi rahvusliku uhkuse väljendusesemeks on meie rahvuslipp.

Noored, võtame endile veel teise ülesande: hoolitseda selle eest, et igas eesti kodus oleks eesti rahvuslipp. Linnades ja alevites ei puudu sinine-must-valge, kuid meie tšeedates eesti taludes puudub see niipaljudel. Meie mõistame, miks lipp seni on puudunud, kuid andeks andmata on rahvuslipu puudumine nüüd, kus oleme juba tükk aega iseseisvad olnud.

Väikene rahvuslipukene ei tohiks puududa ka meie elamute sisemuses. Lipukene laua peal, riulikese peal jne., kui palju rahvuslikku uhkust annaksime meie juure endi kodu sisemusele!

Paljudes ringkonõades on ilusaks kombeks saanud rahvuslipukeste kinkimine tähtpäevade puhul. Iga eestlane oleks uhke saades sinni-, leeri-, pulma-, või mõnel teisel tähtpäeval meie kauni sini-must-valge lipukese. Kui palju see tõstaks kohustuse tunnet oma maa ja rahva vastu! Rahvuslipukene nagu ütleks meile alati: Enne kõlke isamaa!

Sädeleva kuuse juures saab kokku rohkesti häid sõpru, tuttavaid ja sugulasi. Ärgu jäetagu siis õhutamat: eestlasele eesti nimi! ja — eesti kodule eesti lipp!

Vabariigi aastapäev, 24. veebruar 1936. a. olgu meile aktsiooni tähtpäevaks. Selleks ajaks ärgu puudugu eestlasel eesti nimi ja eesti rahvuslipp.

Noored, teist oleneb palju nende rahvuslikkude aktsioonide edukas teostamises. Saagu teile selgeks teie missiooni kõrgus ja suurus. Süttuge, et võiksite ka teisi sütitada!

A. Taioste.

„Päevalehe“ raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplused

soovitavad noortele sõpradele:

õppeabinõusid ja kooliraamatuid.

Suures valikus lastekirjandust,
kõiksugu kirjutusmaterjale,
joonistus- ja maalimistarbeid.

Igasuguseid mängu nagu doomino, pildi ja numbri
lotto, kitsemäng, ümbermaailma reis,
kvardett jne.

Peale nimetatud mängude on meil suures valikus
kummipalle ja täispuhutavaid kummiloomakesi,
pildiaabitsaid, pildi- ja maalimisraamatuid jne.

Hinnad lastele ja noortele väga soodsad.

Meie raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplused asuvad:

Jaani t. 6

ja

Pikk t. 2

Tel. 446-11.

Tel. 428-83.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Pikk 2.

Oma telefoni keskjaam 428-83.

ÜENU ESINDUSKOGU

oli koos 30. nov. ja 1. dets. 1935. a. ETK poolt lahkesti kasutada antud ühistegevuskooli ruumides Reimanni t. 12. Eelregistreerimisel ülesantud 69 osakonna 107 esindajast saabus koosolekule ainult 53 osakonna esindajaid, koguarvult 64, lisaks nendele mõnikümmele asjahuvilist noorsoolast Tallinnast.

Enne koosoleku algust tutvuti ETK tööstuste ja ettevõtete tunniajalisel ringkäigul. Koosoleku avas Keskjuhatuses esimees nrsl. K. Kornel kl. 11.45. Koosoleku juhatusse valiti nrsl. nrsl. K. Kranfeldt, A. Aru ja A. Feldmann, sekretariaati H. Tarand, A. Tekko, L. Laarmann ja L. Puu. Tervitusi ETK juhatuselt ütles dir. J. Pitka.

Järgnes Riikliku Propaganda Talituse juhi H. Oidermaa kõne meie riikliku ülesehitamise põhilistest alustest. H. Oidermaa ütles muuseas järgmist: Noored peavad võtma uut aega vahenditult ja hingeliselt. Meie vana režiim oli anakronistlik ja varises kokku. Uus kord on tulnud rahva sügavusest ja kristalliseerub. Kui oleme loomulikult teel läinud üle uuele, siis pole enam tagasiminekut vanale. On muidugi neid, kes ei suuda tulla kaasa, need on aga nagu rügemendi rännakmarsis teeäärse jääjad, kes oma jalgu hõõruvad. Noored aga peavad sammuma esireas. Meie uus riik peab olema loodud rahva vaimu järgi. Meie ajalooline ülesanne on selle loomingu teostamine, mis ei kao isikutega, vaid jääb meie igaveseks varaks.

Et vältida niisugust pulveriseeritud olekut, kui oli enne 12. märtsi 1934. a., selleks moodustame praegu tugevaid blokke — kodasid. Meie anname oma süsteemis ühevõrra tähtsa koha isikule ja kollektiivile, kes peavad kui paaris härjad vedama meie riiklikke raskusi. Ükski rahvas ei saa tarvitada teiste eeskujusid, sest eeskujud on kargud, milledega ei saa joosta, vaid ainult komberdada. Meie seltskondlikes organisatsioonides puudusid põhimõttelised vastolud — valitses näaklemine, tolm ja puru. Nüüd vähendame näaklejate mänguruumi, et anda seda positiivsetele ollustele töötamiseks. Meie põlv peab levitama rahvuslikku mõtet ka meie töölistkonnas ja hävitama internatsionalismi.

Peame elama eestlastena või üldse mitte elama. Vastasel korral oleme kultuursõnnik teistele rahvastele. Meie orientatsioon olgu eesti orientatsioon, sest iga võõras orientatsioon on — kargud! Meie ei pea rõhutama, et meie rahvas on väike, vaid et meie rahvas on iseseisev ja suveräänne. Ajalugu ei loe arvelaual.

Peame olema viisakad võõraste suhtes, kuid mitte tundma enda alaväärsust. Meie pole teistelt midagi saanud, vaid kõik loonud oma mõistuse ja kümne kättega. Meie tahame kuulda oma kunstis ja kirjanuses eesti nutu ja naeru, kanda eneste südameis eesti hüvet ja õnne. Kui me ka seejuures raskusi kannatame,

siis isamaa altarile ohverdades ostame endale sellega südametunnistuse puhtust.

Teisena kõneles mag. G. Ränk „Eesti talupojast ja küläühiskonnast pärisorjuse ajal“. Esitades 18. ja 19. sajandi autorite tsitaate näitas mag. G. Ränk, et mõisnikkude püüded mõisa- ja küläühiskonna ühtesulatamiseks pole kannud mingisugust vilja. Jõuetu talupoja ainsaks jõuliseks tundeks pärisorjuse ajal on olnud viha sakste vastu. Kuna talupojal puudus igasugune võimalus vastuhakkamiseks laiemal ja ulatuslikumal kujul, siis harrastas ta passiivset vastupanu. Sellest on arenenud jonn, mida hiljem meie rahvuslikuks iseloomuooneks peetud. Mõisnikud ise on tunnustanud, et sellele maale väline vaenlane polnud olnud kunagi nii suureks hädahõuks kui sisemine. Passiivsele vastupanule lisandus mõisa kahjustamine. Mõisavargus sai auasjaks, seda harrastasid just eelkõige silmapaistvamad ja eeskujulikumad talurid. Kui mõisnikud talvisel teel kihutasid läti moonavoorid kerge südamega hange, siis eesti moonavoorile anti enamasti vaba tee; vastasel korral järgnes läbipeksmine või mahalöömine. Pärisorjuse ajal süvenenud mõisnikkude vihkamine oli kahtlemata tähtsaks eelduseks hilisema iseseisvuse saavutamisel. See oli peamine sideollus, mis kujundas tervikliku küläühiskonna mõisa oma vastu.

Kolmandana kõneles prof. H. Moora „Eesti talupoja ühiskonna algusest“.

Arheoloogilise ja filoloogilise tõestusmaterjali varal selgitas referent eelajaloolise talupojaühiskonna väljakujunemist. Meil räägitakse sageli ja palju sellest võitlusest, mida oleme pidanud relvaga oma oma iseseisvuse eest. Vähem oleme kõnelnud sellest pikast ja aastatuhandeid kestnud võitlusest, mida meie esivanemad on pidanud tööga meie kehva maa viljastamisel.

2000 aastat e. Kr. asustas mingi soomeugri rahvaharu meie praegust maaala suurte vete ääres liivastel maal. Tolleaegne inimene võttis loodusest valmisprodukte ja elatus nendest (jaht, kalandus jne.). Kuid juba umbes 1500 a. e. Kr. on alanud siirdumine anastavalt kultuurilt viljelevale. See on olnud pikk võitlus, mida inimene pidanud maaga. Esialgu harrastades põllundust mingi kõrvalaana (nagu meie praegu aiandust) on aegajalt siirdunud ikka enam elatamiseks viljelud maast. Umbes Kristuse sündimise ajaks on see areng jõudnud juba niikaugele, et põld on saanud peamiseks elatusalaks ja et on väljakujunenud põhijoonetes tänapäevane ühiskondlik asustus. Põllule siirdumine on toonud kaasa eluasemete nihkimise vete äärest maa sisse; metsad, mis kasvasid paremal maal, põletati ja tehti põlluks.

Kristuse sündimise ajaks on Harju (Rääväli), Viru, Järva, Viljandi (Sakala) ja Lõuna-Tartu (Oandri) maakondades kujunenud välja külad, mis enamasti praeguigi veel asetsevad samadel kohtadel. Samuti oli kujunenud sel-

leks ajaks välja põlluharijate ühiskonna üldilme — peaaegu tänapäevasena, sest ajalooline aeg on toonud selles suhtes küll olulisi, mitte aga põhilisi muutusi.

Õhtusel koosolekul arutati läbi keskjuhatuse tegevuskava ja kuulati informatsiooni senisest tegevusest. Kinnitati eelmise Esinduskogu protokoll ja uued osakonnad. Likvideeriti tegevuses suikunud osakondi: Rassi, Vanakuuste, Vassivere, Saku.

Koosolek lõppes ÜENÜ rekordite kinnitamisega.

Järgenes omavaheline koosviibimine kirjanik A. Mälgu vaimustava kõnega, mitmete proosatööde ja luuletuste ettekanded H. Lauri ja teiste poolt, kirjanik J. Jaiki esinemine, laule ja viiulisoolosid.

ETK lahkusest oli võimalik istuda suurepärases teelaus ja veeta aega jutlemise ja tantsuga südaööni.

Pühapäeval, 1. detsembril kuulati ära ja avaldati mõtteid 1936. a. korraldatavate Soome-Ugri pidustuste suhtes, anti Keskjuhatusese volitus kulutuste tegemiseks kolme esimese kuu jooksul 1936. a. ning otsustati muuseum pöörduda Riigi Ringhäälingu poole sooviavaldusega ehtsa rahvusmuusika saatetekavva võtmiseks. Samuti otsustati igale osakonnale „Eesti Nooruse“ 5 tellimise hankimine teha 1936. a. kohustuslikuks.

Kuna koosolek toimus ajaloolisel päeval (1. XII.) siis otsustati telegrammid saata Riigivanemale ja Ülemjuhatajale.

Koosolek lõppes nrsl. V. Roopere hooga kõnega ja „Eestimaa mu isamaa“ laulmisega kell 13.30.

Esmaspäeval, 2. detsembril peeti E. Punase Risti ruumides traditsioonilised järelkursused Esinduskogust osavõtnud noorsoojuhtidele. Kursused algasid kell 12.00 E. Idla kõnega „Võimlemise ideoloogilistest alustest“. Järgenes samalt „Võimlemise organiseerimisest ÜENÜ osakondades“. Mõlemaid ettekandeid jälgiti suure huviga.

Järgenesid A. Meikopi, V. Vendi, J. Üariku, J. Reinarti, E. Viirsalu jt. kõned Raamatu Aasta ülesannetest, maatulundusliku tegevuse põhijoontest, sportliku tegevuse talvisest korraldamisest, ÜENÜ naisnoorte tööst jne.

Loengud lõppesid kell 18.00.

Pärast loengute lõppu oli kaks näitlikku tundi võimlemises Poeeglase Gümnaasiumi võimlas. Juhtis E. Idla ja võimlesid ÜENÜ Tallinna Võimlemise Instituudi nais- ja meesvõimlejate musterrühmad. Tunde jälgis 30 liikmeline kursuslaste pere elava huviga.

UUSI OSAKONDI

ÜENÜ Esinduskogu 30.11.35. a. kinnitas 1935. a. asutatud osakondadest:

1. Kehra — asutatud Anija vallas, Kehras 17.7.35. a., reg. Keskjuhatuses 25.7.35. nr. 302. Aadress: Kehra pk. 21. Lähem telefon Kehra 2, raudteejaam Kehra;

2. Meleski — asutatud Võisiku vallas, Meleskis 27.7.35. a., reg. Keskjuhatuses 31.7.35, nr. 303. Aadress: Meleski ag. Lähem telefon Lalsi 6, raudteejaam Viljandi;

3. Küdema — asutatud Mustjala vallas küdema külas 8.9.35. a., reg. Kesku-

*Ostke ainult kodumaa
kalasse ja botikuid
selle märgiga*

hatuses 25.9.35. a. nr. 304. Aadress: Kuresaare, Küdema postk. Lähem telefon: Mustjala, Küdema kõnepunkt, raudteejaam Virtsu;

4. Tõusla — asutatud V.-Põltsamaa vallas Anikvere külas 30.9.35. a. reg. Keskjuhatus 4.10.35. a. nr. 305. Aadress: Anikvere, Põltsamaa. Lähem telefon Anikvere kõnepunkt, raudteejaam: Jõgeva;

5. Viti — asutatud Väina vallas, Viti külas 3.11.35. a., reg. Keskjuhatuses 15.11.35. nr. 306. Aadress: Väina ag. Viti. Lähem telefon: Viimsi (Suuropi), Niguli pood, raudteejaam: Väina;

6. Päidla — asutatud Päidla vallas Mõrtsuka külas 10.11.35., reg. Keskjuhatuses 26.11.35. nr. 307. Aadress: Päidla ag. Lähem telefon Päidla ag., raudteejaam Elva.

KILTSI OSAKOND

ÜENÜ Kiltsi osakonnal on aktuaalsemaks küsimuseks rahvamaja soetamine, mille puudumine kohalikus seltskondlikus töös annab end valusalt tunda. Seni on rahvamaja kohuseid täitnud koolimaja ja osakonna kodu. Koolimaja peamiseks kasutajaks on olnud agu Haridusselts, kuna ÜENÜKO on seda saanud kasutada vaid üksikuid juhtudel. Osakonna ruumid pole aga tegevusele soodustuseks, halvavad samuti majanduslikku külge, kuna nende üürina tuleb maksta aastas 70 krooni, kusjuures peod ja muud avalikud ettevõtted pole lubatud. Seepärast on ka osakond olnud just rahvamaja mõtte algatajaks ja arendajaks. Ja näib, et selle mõtte realiseerimiseks on eeldusi. Osakonna eduka tegevuse takistuseks on hariduslike seltside rohkus, milliseid kohapeal on kolm.

Osakonna tegevus, peab mainima, on viimasel ajal oma seesmiselt pingelt langenud, seda just eelnimetatud takistuste tõttu.

Käesoleva aasta tähtsamatest ettevõtteist oleks märkida Kiltsi II laulupäeva korraldamine ühes Haridusseltsiga, võidutulede põletamine Ebavere mäel, Porkuni suvipäevadest osavõtt, ringkonna võistluse korraldamine, invaliidide austamispäev, huvi- ja perekonnaõhtud.

Kevaldel asutati osakonna juure Vanemate nõukogu, gaidide ning skautide rühmad. Osakonna algatusel kutsuti veel ellu Ringkonna Toimikond, mille „staap” asub osakonna juures.

Harudest järjekindlalt ja edukalt on tegutsenud näitetrupp — Ilder Jaanuse juhatusel, keelpillide orkester K. Mummi juhatusel, laulukoor H. Keermanni ja M. Sakki juhatusel, gaidid ja skautrühmad. Spordiharu töötab kergejõustiku, käsipalli, võimlemise ja rahvustantsude alal.

Kaasnoored! Soovin 17. eluaastaks raagematut töötahet ja üksimeelt! Edasi ühisel jõul!
Leo.

SUTLEPA OSAKOND

24. nov. s. a. pühitses osakond oma 2. aastapäeva, mille puhul korraldati aktus Sutlepa koolimajas. Aktusekõne pidas Isamaaliidu Läänemaa sekretär hr. E. Sõrmus. Aktusel esinesid osakonna laulukoor, keelpillide-orkester ja kõnekoor. Tervitusi tõid naaber-osakondade — Oru ja Noarootsi — esimehed

ja kõigi kohalikkude organisatsioonide esinajad. Lõppsõna ütles esinaine. Aktus lõppes ühislauluga „Kaunimad laulud”.

ÜENÜ Sutlepa osakonnal on 52 liiget. Tegetsevad näite- ja kirjandusharu, sportharu ja maatulundusharu. Osakonnal on laulukoor ja keelpillideorkester. Esinemisteks on harjutatud rahvatantsu- ja deklamatsioonirühmad. Kursusi on 2 a. jooksul korraldatud 6.

K. a. olid osak, uudisüritusiks suvipäeva korraldamine ja oma ajakirja väljaandmine. Suvipäev 16. juunil s. a. kujunes meeleolurikkaks ümbruskonna noorte suvipäevaks, kus esines 150 tegelast. Oma ajakiri „Ranna kurus” nr. 1 ilmus 2. aastapäevaks šapirografeeritult 80 eksemplaris.

2 a. jooksul on Sutlepa ÜENÜ-s töötatud intensiivselt, vahel on seda tööd olnud liigagi, sest kõigil aladel on tulnud alata algusest päale, kuid tööroõm ja edu tasub taas vaeva.

A.

Kirjanduslikke üritusi Väandra osakonnas

ÜENÜ Väandra osakonna juurde on kogunud ka palju kohalikke majandusgümnaasiumi meesõpilasi. Sellest tingitult kutsuti ellu alles hiljuti kirjandusharu. Nüüd on kirjandusharu peale oma senise töö — avaliku lugemislaua korraldamise — asunud ümbruskonna maanoorte ja noorkotkaste laialdase pere koondamisele, et siis edukamalt viia läbi mitmesuguseid kirjanduslikke üritusi.

Suurema kavatsusena on nüüd tõstetud üles Väandra noorsoo ühise häälekandja-ajakirja asutamine. Kuigi see küsimus pole mitte kerge viia läbi, siiski loodavad kirjandusharu liikmed sellega tulla toime. Seni on sellele mõttele kaasaaitavalt suhtunud naaber-osakondadest Sikana, Tori „Võistleja” ja Kõnnu osakonnad, teised praegu kaaluvad seda küsimust omavahel.

Spordiharus on lähemaks kavatsuseks, kui ilmad näitavad püsivama talve ilmet, asuda da liuvälja ehitamisele. Liuvälja platsiks on Väandra tuletõrje lahelt lubanud pitsimaja aia, milline on täiesti soodsaks kohaks. Ka liuvälja valmistamisele on lubanud aidata kaasa aleviku noorkotkaste kaks rühma.

Teoksil on veel muidki häid mõtteid ja kavasid, kuid neist kirjutame edaspidi.

INGLISTE OSAKOND

ÜENÜ Inglise osakond pühitses oma kümnenadat aastapäeva 21. X s. a. Halvast ilmast ja porisest teest hoolimata oli rahvast aktusel rohkesti. Osakonna 10. aastastest tegevusest kõneles esimees E. Tendel, kes ise osakonna tööst asutamisest saadik osa võtnud. Aktusekõne pidas H. Tarand „ÜENÜ tänapäeva ja tuleviku ülesannetest”. Kõnede igavust vähendasid osakonna segakoori õnnestunud ettekanded ja mitte just samahästi kordaläinud deklamatsioonilised vahepalad.

Keskjuhatus, naaber-osakondade ja organisatsioonide tervituste kaudu kuulis jubilaar — nagu tavaliselt — rea ilusaid ja kõlavaid sõnu.

Aktusele järgnenud pidu oli kõigiti tujuküllane ja rahvarohke.

ÜENU NASVA OSAK. JUHATUS 1935.
Istuvad vasakult A. Lepik, R. Kulbach.
H. Eero, L. Niinep. Seisavad — W. Mus-
tel, A. Kirs, R. Tõlts ja A. Puusepp.

VIRUMAA ÜENU

Virumaa ÜENU noored on mitmeti eeskujuks teistele maakondade noortele oma tegevusega. Nii otsustati Rakvere osakonna algatusel tähistada RA-at mingi suurema noorte poolt tuleva üritusega. Selleks peeti kohasemaks trükitud almanaki väljaandmist, mis sisaldaks kunstiküpsmaid ilukirjanduslikke palasid kirjanduse harrastajatelt, keda üle Virumaa leidub võrdlemisi rohkesti. Peale kirjanduslike palade esineks almanakis kirjutusi muusikast ja teistelt kultuurialadelt. Koguteos avaldatakse juba jõuluks ja see tuleks 60—100 leheküljelise rohkete illustatsioonidega. Teose toimkonda kuuluvad Rakvere ÜENU osakonnast Matson (juhataja), K. Vahtra (tegevtoimetaja), Kersti Merilaas (sekretär), H. Sirelpuu ja Männik. Raamatu ilmumist on Rakvere RA komitee lubanud toetada aineliselt. Maaosakondadest on Järve osakonnas sel sügisel asutatud uus laulukoor. Osakonna juures tegutseb seltskondliku kasvatuse õpiring, mis käib koos igal kolmapäeval. Ring töötab Haridusliidu poolt valmistatud kava järele. Igal õhtul refereerib üks ringi liikmetest kordamööda. Õpiringis on 14 liiget. Ringi juhiks on koolijuhataja K. Viilip, kes ühtlasi juhib ka osakonna näiteringi tööd.

Sporidiharu ja rahvatantsu trupp töötavad E. Viirsalu juhtimisel.

Kiltsi osakond pidas 24. nov. s. a. invaliidide päeva, millest riigivanema esitajana võttis osa ka kindral Jonson. Aukülastistena olid kutsutud päevale ümbruskonna invaliidivabadussõja kangelased.

Aluvere-Arkna osakond korraldas pühapäeval, 27. okt. Aluvere algkooli ruumes Raamatu Aasta aktuse. Aktusel kõnelesid kirjandusloolane K. Mihkla ja Arkna Põllutöökooli õpetaja O. Paluoja.

Aktusele järgnenud peol kanti ette A. Kalda kurbmäng „Patseba Saaremaalt”. Nii aktusel kui ka peol oli saal rahvast täis.

Raamatu aasta aktusi on korraldett veel Kukruse, Sompja, Vihula ja Viru-Jakobi osakondades.

Raamatukogusid on täiendanud naabruses asuvate rahvaraamatukogu seltside likvideerimise arvel Aluvere-Arkna ja Kukruse osakonnad.

Koeravere osak. pidas 1. dets. Raa-

matuaasta aktust, kus peokõnega ja kirjandusliku ettekandega esines kirjanik Jakob Liiv. Osakond on sel sügisel korraldanud tantsu- ja kivilõhkumise kursused, kuna lähemal ajal toimuvad hobuserautamise ja harjavalmistamise kursused.

Kohtla-Järve osak. uudisürituseks on tänava lähenev seltskondlik kohus pajuveneluse üle, mis alevikus õige laialt levinud. Jõuluks ilmub kirjanduslik album koos Sompja osakonnaga. Porkuni osak. tuleb lähemal ajal põllumajanduslik kohus lehma üle, kelle peremees on annud kohtu kätte, kuna lehm ei anna küllaldaselt määral piima, nõuab aga palju toitu. Peale selle organiseeritakse Porkunis praegu uut orkestrit. Simuna osakond asutas rahvamajja mängutoa, kus saab mängida ping-pongi, malet ja koronat. Samas on lugemislaud ajalehtedega. Hiljuti algas tegevust ka meeskoor.

Sompja osakonnas korraldab Jõhvi maatulunduskonsulent loengute seeria maatulunduse üle. Ka algavad lähemal ajal puutöökursused. 1. dets. sai kohalik näitetrupp 5-aastaseks, mis puhul esineti juubelinäidendiga; mängiti „Kraavihalle”. Varesmetsa osak. töötab intensiivselt näiteharu. Praegu liigub kohapeal kavatsus muuta Varesmetsa küla nimetust „Varesmetsaks”. Sellele algatusele on noored kõvasti vastu, kuna praegune küla nimi meeldib noortele rohkem.

ÜENU Narva osakonna tegevus on pärast 10. aastapäeva läinud üha tõusuteed. On paranenud osak. majanduslik olukord. Kui 1930. aastal oli osak. 650 kr. võlgu, on nüüd aga tõhus summa raha juba pangas hoiul. 10. nov. toimusid lipuõnnistamise pidustused, millele elas kaasa kogu Narva linn. Suure rahvahulga (umbes 3000 inimest) juuresolekul istutati linnapea Jaan Lutsu auks tamm k. s. „Võitleja” ette parki. Lipuõnnistamise aktusest „Ilmarisest” võttis osa umbes 1000 inimest. Lipu annetas osakonnale naisring. Peokõne pidas ÜENU noorsoolane Joh. Haamer, vaimuliku talituse pastor Einar Kiviste. Tervitusi ütlesid kõik Narva seltskondlikud org-id linnavalitsusega esikohal. Õhtul mängiti A. Kitzbergi „Läbahlanti” G. Villmann-Viljuri lavastusel. Õhtul oli ühine koosviibimine, kust osa võtsid noorsoolased ja seltskonnategelased eesotsas linna volikogujuhataja aukonsul A. Pahlaga.

ELVA OSAKOND

Novembri lõpul lahkus ÜENU Elva osakonna esimehe kohalt F. Karu elukoha muutmise tõttu. Uueks esimeheks valiti senine abiesimees õp. Karl Liping, kes tuntud energilise noorsootegelaseks.

Osakonnal on tänavu mullusest avaramad ruumid — neljatoaline kodu. Sisse on seatud lugemislauad ja on ütritud klaver. Töötab meeskoor K. Lipingu juhatusel, kuna muusikaring J. Alberi algatusel on organiseerimisel. Silmapaistvat edu on saavutatud teatri-tegevuses. 1. detsembril kanti RA peol ette J. Kärneri „Merihärg ja Ko”. Järjekorras on operett „Viktoria ja ta husaari” lavastamine.

Innukalt töötab M. Luku juhatusel kirjan-dusharu, pidades kord nädalas töökoosolekut. Jaanuaris lõpeb väljakuulutatud kirjan-ditevõistlus. Hindavas süriis on ka osakonna auliikmed H. Raudsepp ja J. Kärner. Kirjan-dusharu on korraldanud rea õhtuid (kirjan-dus-, vaidlus- ja kireva õhtu). Raamatute mu-retsemiseks on käimas rahakogumise aktsi-oon.

Osakond annab välja oma ajakirja „Elva Noorsoolast”. Uuel aastal seisab ees aktus noorsooliikumise sihtide selgitamiseks ja selts-kondlik kohus koos Isamaaliidu osakonnaga väärnimede kohta. Kavatsusel on ühine tali-päev koos ümbruse osakondadega.

Liikmeid on osakonnal üle 80.

Olete unustanud aastavahemikul tellimast

„EESTI NOORUSE“!

Parandage see hajameelsusest tingitud samm veel täna. Vastasel korral järgnevas aastaks olete lahutatud parimast sõbrast ning teist libiseb mööda kunst, kirjandus, rahvuskultuur.

„EESTI NOORUS“ maksab aastas
Kr. 2.50, poolaastas Kr. 1.50.
ÜENU-lastele soodustatult Kr. 2.— a.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

„Eesti Noorusest“

„Eesti Noorusest“ oli juttu möödnud Esindus-kogu koosolekul Keskjuhatusel informatsiooni puhul. Praeguse toimetuse töö leides hindavat tunnustamist. Avaldati arvamist, et numbrid on olnud küll pisut ühekülgsest kirjandusli-kud, mis aga raamatuaasta puhul pole puu-duseks vaid enimini vooruseks. Edaspidises töös soovitati rohkem ruumi lubada noorsoo-küsimustele ja osakondade töö-aruannetele ning ülevaadetele.

Siinkohal oleks põhjust tuletada meelde ka muid hindavaid arvustusi „Eesti Noorusele”. Nii kirjutab „Suomalainen Suomi” Nr. 4 artik-lis eesti ajakirjanduse kohta kiitvalt „Eesti Noorusestki”, mainides eriti meie soomehar-rastusi ja tänavuses aastakäigus leiduvaid rohkeid artikleid soome kirjandusest. Seda artiklit tsiteerib muuseas ka novembri „Loo-ming”.

Võiksimetada veel Tartu kirjandus-ringkondade kiitvat suhtumist „Eesti Nooruse”

RA numbritesse, mida — vastavaid suusõnalisi ja isiklikke märkusi arvestamata — võime jä-reldada ka üksiknumbrite müügi elavnemi-sest Tartus.

Kui siinjuures arvestame asjaolu, et kogu see väärtuslik kaastöö, mis igal-pool tunnustamist leidnud, on hangitud „Eesti Noorusele” peaaegu pennigi honoraari maksmata, siis ehk suudame tehtud töö puu-dusi mõnevõrra andestada ja mõningaid väi-kesi vigu tähelepanemata jätta, mis sellelaadi-lise toimetamisetöö juures on möödapääsma-tult paratamatud.

Julgustatud oma lugupeetud lugejate mo-raalsestki toetusest jätkab toimetuse täie tead-misega ajakirja sisuväärtuse tõstmist veel kõrgemale tasemele. Loodame, et meie tööd hinnates ei unustata ka majanduslikku abi ja toetuse vajadust, mida igaüks suudab pak-kuda oma tellimise uuendamise ja uute telli-jate hankimise kaudu.

Toimetus.

„Eesti Nooruse“

kiirtellimise võistlused

Juhime kõikide tähelepanu „Eesti Noorusele“, milline mahult paisunud ja eriti sisukaks muutunud. Ajakirjas kirjutavad kõikide maade kuulsamad kirjanikud ja sõnakunstnikud, kodumaa noorsootegelased, teadlased ja kirjanikud kunsti, kirjanduse, rahvuskultuuri ja teistel aladel. Numbrid on rikkalikult illustreeritud, kaasi valmistavad nimekad kunstnikud. Tugevat rõhku on pandud noorte omaloomingule.

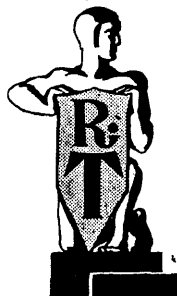
Keskjuhatus otsustas kuulutada välja Esinduskogu soovil „Eesti Nooruse“

kiirtellimise võistlused, milliste lõpptähtpäevaks 1. jaanuar 1935. a. Nendele, kes saavad 1. jaanuariks 1936. a. kõige rohkem ajakirja tellimisi ja õiendavad selleks ajaks tellimisarved, antakse viiele esikohale tulnud võistlejale 50% ulatuses tellimissummast väärtuslikku ilu- ja teaduslikku kirjandust, mis koosneb suuremalt osalt käesoleval aastal ilmunud raamatutest. Kiirtellimise võistlustest osavõtt ei mõju takistavalt teistest võistlustest osavõtule. Võitlusest ei võta osa ÜENU Tallinna osakond ja selle liikmed. Võistlusest osavõtjail ei ole õigust tellimistelt arvata enese kasuks protsente.

Juhime tähelepanu sellele, et kiirtellimise võistluse väljakuulutamisega kaotab maksvuse seni olnud soodustus: igale nelja tellimise vastuvõtjale viies tellimine tasuta. 1936. a. preemiadena tasuta tellimisi ei anta.

Ajakirja 1936. a. tellimine on avatud. Tellimishind on aastas kr. 2.50, poolaastas kr. 1.50. Hinna tõus on tingitud ajakirja suurenemisest. ÜENU osakondadele antakse „Eesti Noorus“ soodustatud hinnaga kr. 2.— alates.

Tellimisarvete õiendamisel palume kasutada meie posti jooksvat arvet nr. 156 kui hõlpsamat rahasaatmise moodust.

VÄRISMETALLASJADE

&

MÄRKIDE TEHAS

ROMAN TAVAST

TALLINN

V. ROOSIKRANTSI 6

KÕNETRAAT 452-76

„EESTI NOORUSE“

SÕPRADELE

KAUNEID JÕULE

JA

SÜDAMLIKKE

UUE AASTA ÕNNITLUSI!

TOIMETUS

JA

TALITUS

Tegev-toimetaja: Vold. Vent. Vastutav toimetaja: Aug. Meikop. Toimetus: Erika Viirsalu, Arvi Moor, Leo Soonberg, H. Tarand. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lembitu 10. „Estotruk“ Tallinn, S. Karja 8. 1935. a.

Teie jõuluringiks olgu hea raamat

Tehke oma valik O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“ uudisteostest.

ILMUSID:

- Riigivanema laureaadi
A. H. Tammsaare uus romaan
MA ARMASTASIN SAKSLAST.
J. Vahtra kaas. Hind broš. kr.
4.50, köites kr. 5.25, iluk. kr. 6.—.
- Nobeli laureaadi K. Hamsun'i kuul-
saim romaan
MAA ÖNNISTUS
E. Kollomi kaas. Hind kr. 2.25.
Teos mis tõi K. Hamsunile Nobeli
auhinna ja millest ilmus 18 aasta
jooksul 23 trükki.
- R. Rohu mälestuskogu
TSAARI OHVITSER
E. Järve kaas. Hind kr. 3.75.
- A. Jakobsoni neljas novellikogu
REAMEES MATTIAS
E. Järve kaas ja illustratsioonid.
Hind kr. 3.75.
- M. Underi kümnes luuletuskogu
KIVI SÜDAMELT.
E. Järve kaas. Hind kr. 2.40.
- M. Raua luuletuskogu
KAUGE RING.
Kaas J. Raudsepalt. Hind kr.
2.40.
- H. Mäelo illustreeritud noorsoojutt
PÄRT ON MINU SÖBER.
Kaas ja illustratsioonid A. Peer-
nalt. Hind kr. 1.25.
- K. A. Hindrey novellikogu
ARMASTUSKIRI II trükk.
Teos on kroonitud riigivanema au-
hinnaga. Hind kr. 2.50.
- Fr. Tuglase rahvajutt
HUNT.
K. A. Hindrei ilustised. Hind kr. 0.50.

ILMUVAD VEEL ENNE JÕULU:

- A. Gailiti kauaoodatud suurromaan:
ISADE MAA.
- A. Gailiti romaani
TOOMAS NIPERNAADI II trükk.
Teos on kroonitud kultuurkapitali
kõrgema auhinnaga.
- R. Hallimäe luuletuskogu
PÄIKESE MAJA.
- L. Hansen-Iravere näidend kol-
mes vaatuses
KAUNISMÄE.
- K. A. Hindrey ajalooline romaan
URMAS JA MERIKE.
- K. A. Hindrey romaan
SUREMISE EOD.
- K. A. Hindrey noorsoojutt
KILL MARTUS KOOLIS.
- O. Lutsu noorsoojutt.
VÄINO LEHTMETSÄ NOORPÖLV.
- J. Luiga artiklite kogu
POLIITILISED PÄEVAMURED.
- A. Mälgu romaan
ÖITSEV MERI.
Prof. J. Piiperi
PILTE JA HÄALI KODUMAA
LOODSEST.
- N. Pätsi luuletuskogu
VALGEIL ÖIL.
- M. Raua romaan
KIRVES JA KUU.
- J. Semperi reisikirjeldused
RISTI RÄSTI LÄBI EUROOPA.
- M. Sillaotsa noorsoojutt
TRIPS, TRAPS, TRULL.
- R. Sirge novellikogu
VÄIKESED SOOVID.
- J. Vahtra mälestustekogu
MINU NOORUSMAILT II
- Fr. Tuglase
KRIITIKA III.
- Prof. E. Tenmanni
HINGE SUREMATUS.
- Dr. med. Lellepi
INDIVIDUAAL PSÜHHOLOOGIA.

O/Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus,
Gustav Adolffi tän. 8. Raamatukauplus
Tartus, Rüütli 11.

Autorkaitse ühingu kirjastusel ilmusid järgmised uued lavateosed:

- A. Antson'i:** „MURETUTE ÜLEMLAUL“. Naljamäng 2 v.
A. Antson'i: „TSEMPIONAAT“. Naljamäng 5 v.
T. Braks'i: „TANTSUPROFESSOR“. Külakomöödia 3 v.
A. Mälk'i: „MEES MERELT“. Näidend 4 v.
A. Rahula: „RANDVEE JA MÄE“. Rahvatükk 4 v.

Lähemal ajal ilmuvad:

- E. J. Voitk:** LATERNASÜÜTAJA TÜTAR“. Näidend 3 v.
A. SEPP: VIIMNE MÜHLHEIM“. Näidend 4 v.

Varemilmunud väärtuslikumaid Eesti algupäraseid lavateoseid AKÜ näidendite laenukogus saadaval rikkalikumal määral.

AKÜ uudisteosed on eranditult võetud Haridusministeeriumi poolt soovitatavate näidendite nimistusse ja nende efekanne on valitsuse poolt määratud toetussumma arvel esialgu

autorihonoraarist vaba.

AKÜ laenustab näidendeid seltsidele mängimiseks ja tutvumiseks eriti soodsail tingimusil. • Tellimised saata aadressil:
Autorkaitse Ühing — Tallinn, postkast 160.

Raamatuaasta puhul täiendage oma raamatukogu!

Meilt saate kõikide kirjastuste raamatuid.

Ühest keskusest ostate hoiate kokku posti- ja saatekulusid ning säästate aega.

*Peale raamatute müüme **paberikaupa**,
kontoritarbeid, kirjutusmaterjale, koolivarustus-, ilu- ja nahkasju.*

Teie jääte rahule, kui ostate meilt!

**RAAMATU, KIRJUTUSMATERJALI JA PABERIKAUPADE
SUURLAOD TALLINNAS**

R. O-Ü. „RAHVAÜLIKOOI“

Harju tn. 48, omas majas, tel. 444-39, 444-37
Jaani tn. 6, panga majas, tel. 446-67, 446-66

V. EHRENPREIS'I

TRÜKIKODA

TALLINN

RÜÜTLI TÄNAV 11, TELEFON 444-80

Valmistab kõiksugu trükitöid

kiirelt — korralikult — odavalt

Tellimisi võetakse vastu ka telefoni ja postiteel.

Aktsiaselts

Rumberg, Tuberg & Ko.

Tallinn, S. Kloostri 22-18

Eestimaa põllusaaduste
ümbertöötamise o.-ü. «VIRU»

Peaesindus: **A.-S. Rumberg, Tuberg & Ko.**

Tallinn, S. Kloostri 22-18

A-S.
EESTI REISIBÜROO

Peakontor: Tallinn, Kinga 3, tel. 433-20.

Osakonnad: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.
Pärnu, Rüütli t., Endla majas,
tel. 1-13.

Pileti kassad: Tallinnas, Balti jaamas, tel. 438-92 ja Tartu raudteejaamas.

Rahavahetuspunkt: Tallinna sadamas.

Telegrammi aadress: ERBO Tallinn.

Raudtee-, laeva- ja õhusõidupiletite müük.
Rahavahetus.

GEORG STUDE

ASUT. 1864

PIKK 16
TALLINN

TEL. 442-76

Ostke

kalosse ja botikuid

NOKIA — jalgratta välis- ja sisekumme

NOKIA — kummist säärsaapaid

NOKIA — kummist masinarihm

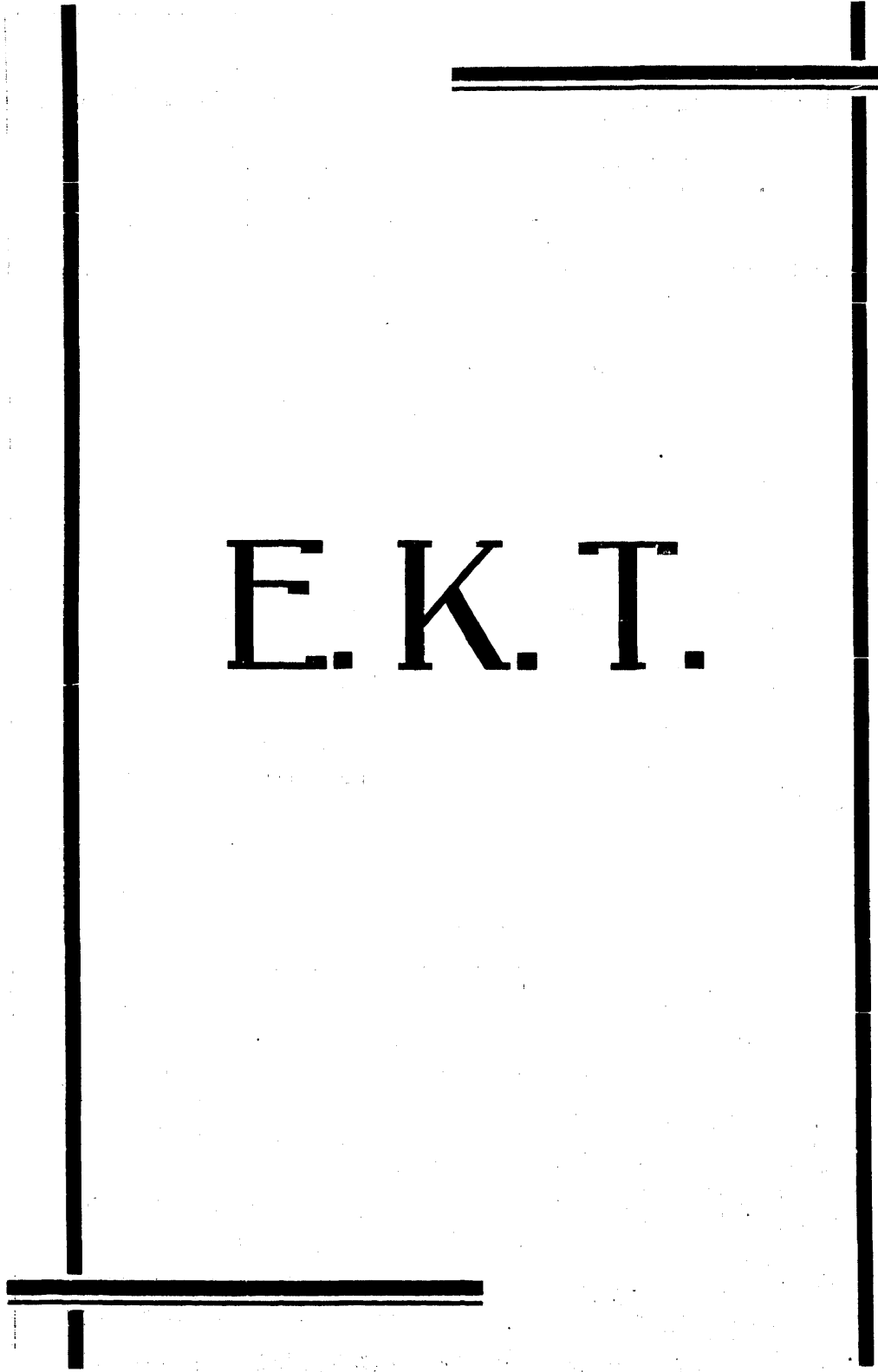
NOKIA — voolikuid

NOKIA — perenaiste kummikindaid

NOKIA — happekindaid

NOKIA — kirurgilisi kummikindaid

NOKIA — arstlikke kummitarbeid jne.

E.K.T.

KLİŞEETÖÖSTUS

ARTUR HAAV

TALLINN, S. KARJA 21
KÕNETR. 456-48

JOON-, VÕRK- JA MITMEVÄRVI KLİŞEED.

EESTI KIVIÕLI A.Ü.
Suurim õlitööstus Eestis

Müügibüroo: Tallinn, Jaani 6.
Kõnetr.: 464-50
Tehased: — Kiviõlis.

Noored!

Ellu astudes kindlustage endid
igasuguste üllatuste vastu, mis
eluteel seisavad ees ●

Astuge ühendusse kõige vanema
puht Eesti kindlustusseltsiga

EEKS-MAJA

Peakontor: Tallinnas, Lai 1 • Tel. 438-85
Harukontorid ja agendid üle maa ●

SISUKORD: R. Tagore: Hümn tulele!; Theodore Dreiser; V. Kuljus: Pitsner eesti raamatult; J. Sinimäe: Lõpetatud maaling; J. A. Larsen; Olav Duun; A. Adson: Kirjandus ja rahvus; V. Sieroszewski; Jacob Paludan; Karl Skalbe; K. Skalbe: Väljastamatu taaler; R. Tagore luuletusi; Gunnar Gunnarsson: Kuningas Lumi; H. Adamson: Sigur; A. Arko-Koch: Vana töömees; K. Tetmajer: Issand Jeesus ja teeröövlid; Ed. Riisman: Noorsoo liikumine uue ajajärgu lävel; E. Hiir: Kord ta tuleb; Vl. Gušcik: Ounaõ; E. Viirsalu: 5. naiskongressi puhul; R. Tagore: Poeem armastusest; K. Reponen: Pikkkoonu jõulukuusk; H. Adamson: Viimne lootus, V. Vent: Naerukuningas; M. Twaini aforisme ja anekdoote; Mark Twain: Proua Mc Williams ja äike (huumor); Virve Rännang: Tule rahuõõ; Väliskaastöölisi; A. Taioste: Rahvuslikke ülesandeid; Noorsoo töömait; „Eesti Noorusest” j. m.; reprodutsioone, pilte. Kaas Karin Lutsult.

TRÜKIKODA

ESTOTRÜKK

TALLINN, SUUR KARJA 8, TELEFON 445-25

MASINALADU, AUTOMAAT
TRÜKIMASINAD JA MOOD-
SAD KIRJAD GARANTEERI-
VAD HEA, KIIRE JA MÕÖDU-
KATE HINDADEGA TÕÕ

RADIO SERVICE

Raadiovastuvõtjate ehitamine,
uuendamine ja parandus.

Akkumulaatorite täitmine ja
soovi korral *maale saatmine*.

Töö kiire ja korralik.

V. S P E S S A
TALLINNAS, VENE 8
KÖNETRAAT 456-02

„Uus Eesti“

on sisukam ja huvitavam rahvuslik ajaleht.
Toob iga päev täpselt ja kiirelt teateid sise- ja
välismaalt.

„Uus Eesti“

kaitseb meie riigi ja rahva üldhuvisid.

„Uus Eesti“

kaastöolisteks on nimekamad Eesti avaliku elu
tegelased, ülikooli õppejõud, tuntumad majan-
duselu juhid, kirjanikud, kunstnikud jne.

PERENAISTELE on „Uus Eestis“ pü-
hendatud eriosa.

„Uus Eesti“

vähemalt kolme kuu tellijad saavad kaasa
Põllutöökoja ja põllumajanduse ajakirja „Põl-
lumajanduse“ poole hinnaga.

„Uus Eesti“

tellige endale veel täna. Tellimisi võtavad
vastu kõik postkontorid ja „Uus Eesti“ esin-
dajad linnas ja maal.